

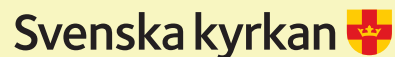
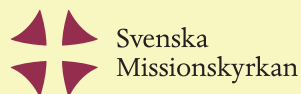
Efter mer än 40 års samtal har Svenska Missionskyrkans kyrkokonferens och Svenska kyrkans kyrkomöte beslutat om en ekumenisk överenskommelse. Denna undertecknades vid en högtidsmessa i Uppsala den 2 december 2006.

Samarbetsrådet mellan de två kyrkorna hade utarbetat ett bakgrundsdocument för att klargöra innebörd, bakgrund och konsekvenser av förslaget. Principerna hade prövats gemensamt av arbetsutskotten och kyrkostyrelserna inför beslutet.

Vid behandlingen framhölls att samarbetsrådet skulle arbeta vidare med att ge stöd till de lokala och regionala processer som följer av överenskommelsen och utarbeta ett material för att presentera överenskommelsen, ge vägledning om dess tillämpning och beskriva vilka möjligheter för ekumenisk samverkan den öppnar.

I denna bok presenteras bakgrundsdocumentet till beslutet, redigerat och förtydligt av samarbetsrådet när det gäller tillämpning och konsekvenser utifrån det första årets erfarenheter och samtal. I överenskommelsen rekommenderas församlingarna att teckna lokala samarbetsavtal.

Förhoppningen är att detta dokument skall stimulera till samtal samt ge råd och vägledning för församlingarna på vägen till djupare enhet mellan de två kyrkorna.

Ekumenisk överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Svenska Missionskyrkan

Ekumenisk överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Svenska Missionskyrkan

Ekumenisk överenskommelse

mellan Svenska kyrkan
och Svenska Missionskyrkan

2 december 2006

*med bakgrundsdokument till beslutet,
redigerat och förtydligat av samarbetsrådet maj 2008*

© Samarbetsrådet mellan Svenska kyrkan och Svenska Missionskyrkan
Produktion: Svenska Missionskyrkans kommunikationsavdelning, Eric Persson
Omslagsfoto: Anders Tukler / IKON
Tryck: Tryck Partner International AB, Sandviken, 2008
ISBN 978-91-974832-5-4

Gud, vår himmelske Fader,
vi tackar dig för att du har gett oss din kyrka
som ett tecken på frid och försoning
för alla människor i Jesus Kristus.

Jesu Kristus, du som bad att vi skulle bli ett,
befria oss från allt som hindrar oss att förlåta varandra.

Du enhetens och gemenskapens Ande,
hela den splittring som skiljer Guds barn från varandra.
Förlåt oss misstro och ovilja mot våra medkristna.

Gud, ge frimodighet och förnyelse
åt din kyrka och församling i vårt land.

Sänd oss alla i Andens kraft till tjänst och
vittnesbörd bland våra medmänniskor.

I Jesu Kristi namn.
Amen

Bön ur *Guds kyrka och en levande församling*, s. 186,
bearbetad i *Psalmer och Sånger* 2003, nr 963

Ekumenisk överenskommelse

mellan Svenska kyrkan och
Svenska Missionskyrkan

Vi, Svenska kyrkan och Svenska Missionskyrkan, gör efter teologiska överläggningar och samtal om pastorala frågor följande ekumeniska överenskommelse:

VI ERKÄNNER

- *varandra som apostoliska kyrkor, delar av Kristi kyrka i världen, med gemensam bekännelse av den apostoliska tron, gemensam förståelse av sakramenten samt delaktighet i hela Guds folks uppdrag, där allas ansvar är grundläggande;*
- *varandras vignings- respektive ordinerade tjänster som gåvor från Gud med Andens inre kallelse och Kristi uppdrag. Detta innebär ömsesidighet i tjänst samt gemensam tjänst inom ramen för lokalt samarbetsavtal. Vid övergång till den andra kyrkans vigningstjänst/ ordinerade tjänst tar vi emot varandra enligt den mottagande kyrkans bestämmelser utan reordination;*
- *den personliga och kollegiala tillsyn som utövas i våra kyrkor för att tjäna kyrkans enhet. Som ett tecken på detta inbjuder vi varandra vid vignings-, ordinations- och avskiljningsakter.*

VI VILL

- öppna för gemensamt gudstjänstliv i våra församlingar;
- verka för gemensamt ansvarstagande i samhälle och värld;
- fortsätta att utveckla och fördjupa gemenskapen mellan våra kyrkor i samråd om tro och liv;
- upplåta våra kyrkor åt varandra för vigsel och begravning samt andra gudstjänster;
- stärka våra kyrkors ekumeniska relationer i Sverige i strävan mot vidare enhet;
- bidra till att andra kyrkor i våra världsvida gemenskaper verkar för en närmare samhörighet.

VI UPPMANAR

våra församlingar, där förutsättningar finns, att genom lokala samarbetsavtal

- *dela ett gemensamt liv i gudstjänst, uppdrag och tjänst samt att be för och med varandra;*
- *i ömsesidighet se medlemmarna i våra kyrkor som delar av Kristi kropp och välkomna dem att ta emot sakrament och pastorala tjänster;*
- *som tecken på gemenskapen inbjuda varandra vid församlingens mottagande av kyrkoherde respektive installation av församlingsföreståndare;*
- *verka för ökad samhörighet med andra församlingar på orten.*

Uppsala den 2 december 2006

Svenska kyrkan

Anders Wejryd,
Ärkebiskop

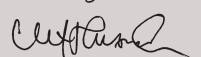

Lars Friedner,
Generalsekreterare

Svenska Missionskyrkan

Göran Zettergren,
Missionsföreståndare

Ulf Hållmarker,
Kyrkostyrelsens ordförande

Innehåll

Inledning 9

Sammanfattning 12

1. Enhetens motiv och utmaningar 19

Jesu bön om enhet • Alla på samma ort – visionen från New Delhi • Utmaningar från omvärlden

2. Fyra decenniers samtal 25

Ömsesidigt underkännande • Den första bilaterala dialogen i Sverige • 1965–1985: Samtal om samverkan • 1985–1990: Ett första förslag: Erkännande och kyrkogemenskap • 1991–1995: Teologiskt studium: Guds kyrka och en levande församling • 1997–2000: Konsekvenser: På väg mot djupare enhet • 2001–2004: Förslag till ekumenisk överenskommelse om kyrkogemenskap

3. Ekumenisk modell 35

Visionen: Den synliga enheten • Verkligheten: Våra kyrkor är olika • Kan man lita på förändringarna? • Några ekumeniska steg

4. Ekumenisk överenskommelse 43

Tre beslutsnivåer • Kyrkorättslig innebörd • Försonad och dynamisk mångfald • Hantering av olikheter • Internationella impulser och andra dialoger • Utvecklingen för samman • Framtida utveckling

5. Grundförutsättningar 52

Bekännelse och erkännande • Församlings- och kyrkosyn • Medlemskap • Gemensam förståelse av sakramenten • Dop • Nattvard • Vigningstjänst och ordinerad tjänst

6. Nationellt och lokalt 71

Identitetsbärande och riktninggivande dokument • Beslut om ekumenisk överenskommelse • Nationell överenskommelse och lokal samverkan • Gemensamma församlingar med andra samfund •

7. Församlingssyn och kulturskillnader 79

Medlemskap och ekonomiskt ansvar • Vem bestämmer och vem betalar • När två kulturer möts • Vem är medlem var • Flyttning mellan kyrkorna

8. Erkännande av vignings- respektive ordinerad tjänst 84

Ömsesidighet i tjänst • Behörighetsförklaring • Tillämpning av behörighetsförklaring • Delade tjänster • Övergång till tjänst i den andra kyrkan • Övriga anställda • Särskilda situationer

9. Kyrkliga handlingar 94

I den andra kyrkans ordning • Dop • Nattvard • Bikt • Konfirmation • Vigsel och begravning • Anteckning i församlings- respektive ministerialböcker

10. Upplåtelse av kyrka 100

Beslut om upplåtelse • Skäl för upplåtelse • Kostnader för lokal och personal

11. Lokala samarbetsavtal 104

Grundläggande tillit • Formella samarbetsavtal • Godkännande av lokala avtal • Råd för arbetet • Nationell överenskommelse som grund • Med vem skrivs lokalt avtal? • Enkelt samarbetsavtal • Regelbunden sammanlysning av gudstjänster och/eller gemensamma tjänster • Samarbetskyrka

12. Gudstjänster som tecken på gemenskap 114

Vignings- och ordinationshandlingar • Gemensamt gudstjänstliv • Gemensamma gudstjänstordningar

Bilagor

1. Kyrkoordningen för Svenska kyrkan, 1999 (utdrag) 119

2. Dokument från Svenska Missionskyrkan

2.1 Konstitution för Svenska Missionskyrkan, 2000 (utdrag) 128

2.2 Ur Kyrkohandbok för Missionskyrkan, 2003 (utdrag) 145

3. Exempel på lokala samarbetsavtal 91

3.1 Enkelt samarbetsavtal 153

3.2 Regelbundet sammanlysta gudstjänster och eller gemensam tjänst 155

3.3 Samarbetskyrka – grunddokument och avtal 159

3.4 Samarbetsavtal för ett område 170

4. Ekumenisk högtidsmässa 172

Inledning

Den formella texten till överenskommelse mellan de båda kyrkorna utgör kyrkostyrelsernas gemensamma förslag till beslut vid Svenska Missionskyrkans kyrkokonferens samt Svenska kyrkans kyrkomöte 2006.

Samarbetsrådet mellan Svenska kyrkan och Svenska Missionskyrkan har utifrån inkomna synpunkter i remissyttrandena på Förslag till överenskommelse om kyrkogemenskap mellan *Svenska kyrkan och Svenska Missionskyrkan 2004* samt andra överväganden i nära samråd med uppdragsgivarna utarbetat och antagit följande dokument för att klargöra innebörd, bakgrund och konsekvenser av överenskommelsen.

Detta bygger på ett utförligt material i de tre senaste samtalsdokumenten *Guds kyrka och en levande församling, 1995, På väg mot djupare enhet, 2000*, samt det nämnda förslaget till överenskommelse, 2004. Vissa nyckelfrågor, framför allt sådana som har aktualiserats genom remissyttrandena, har belysts genom citat från dessa dokument och referenser till andra relevanta texter inom de båda kyrkorna. För djupare studium av bakgrundsresonemang, teologiska överväganden samt praktiska konsekvenser hänvisas av utrymmesskäl till den fullständiga texten i de tidigare dokumenten.

Samarbetsrådet har prövat principerna för tolkning, innebörd och konsekvenser i två gemensamma sammanträden med de båda kyrkostyrelsernas arbetsutskott samt i ett gemensamt sammanträde med kyrkostyrelserna den 28 februari 2006.

Per-Magnus Selinder är bakgrundsdocumentets huvudförfattare i nära samråd med Johan Dalman. Dessa båda är tillsammans redak-

tionellt ansvariga för formuleringar och andra enskildheter. Utredningssekreterare Gunnar Edqvist har bidragit med synpunkter och råd när det gäller kyrkorättsliga konsekvenser för Svenska kyrkans del.

Samarbetsrådet består av:

Svenska kyrkan

Johan Dalman, ekumenisk sekreterare, ordförande

Tony Gulbrandzén, biskop

Anna Lundblad Mårtensson, ledamot av kyrkostyrelsen

Klas Hansson, chef för utlandskyrkan, till 2006

Inga-Lena Arvidsson, stiftsdiakon, från 2007

Svenska Missionskyrkan

Per-Magnus Selinder, sekreterare för teologi och ekumenik,
ordförande

Roland Brage, distriktsföreståndare

Ulf Hållmarker, ordförande i kyrkostyrelsen

Britt-Marie Kaldéus-Gustavsson, pastor

Sedan överenskommelsen undertecknades den 2 december 2006 har samarbetsrådet redigerat om och förtydligat tillämpningsavsnitten utifrån regionala överläggningar och de första erfarenheterna av samtals kring lokala avtal, före tryckning i mer permanent form än beslutsunderlaget.

Ekumenikutskottet underströk i sitt yttrande till Svenska kyrkans kyrkomöte 2006 att ”ett fortsatt gemensamt arbete i Samarbetsrådet mellan Svenska kyrkan och Svenska Missionskyrkan är angeläget, för att överenskommelsen skall kunna bära frukt. [...] Samarbetsrådet har också en viktig uppgift i att klargöra vissa återstående frågor vilka nämns i skrivelsen. [...] Vidare behöver Samarbetsrådet arbeta med att ge stöd till de lokala och regionala processer som följer av överenskommelsen. [...] Utskottet finner det angeläget att ett material utarbetas som presenterar överenskommelsen, ger vägledning om dess tillämpning och beskriver vilka möjligheter för ekumenisk samverkan den öppnar”.

Också Svenska Missionskyrkan har understrukit Samarbetsrådets uppgift att utifrån vunna erfarenheter ge tillämpningar, vägledning samt vid behov pröva nya principer med respektive kyrkostyrelse. Dokumentet är mot denna bakgrund avsett att vara vägledande för tillämpning genom lokala samarbetsavtal.

Inga principiellt nya ställningstaganden har gjorts i denna reviderade upplaga. För att få bättre översikt har dispositionen från och med tidigare kap 7 arbetats om. Tidigare bifogad sammanställning av remissyttranden, en del av beslutsunderlaget, har utgått.

Nya frågor om råd och tillämpningar kommer successivt att bli aktuella.

Samarbetsrådet Svenska kyrkan – Svenska Missionskyrkan, maj 2008

Sammanfattning

Kapitel 1. Enhetens motiv och utmaningar

- Det grundläggande motivet för varje ekumenisk samtal och kyrkornas vilja att mötas finns i Jesu översteprästerliga förbön, särskilt avsnittet i Joh. 17:11–23. Utifrån denna utläggs enhetens karaktär och innebörd.
- Båda kyrkorna är medlemmar av Kyrkornas Världsråd sedan dess grundande 1948. Enhetsdeklarationen från *New Delhi 1961* är en förpliktande utmaning. Två aspekter framhålls i denna deklara-tion: enheten skall ta gestalt lokalt, men detta sker i en växelverkan med frågan om nationell enhet samt relateras till andra delar av den universella kyrkan.
- Utmaningarna från omvärlden har utvecklats på olika sätt under de 40 år samtalen pågått. Här noteras också, att de skilda loka-la förutsättningarna, historiskt och med hänsyn till andra sam-arbetsparter, pekar mot att en överenskommelse mellan kyrkorna skall öppna för och stimulera till lokalt samarbete. Tyngdpunkten för den framtida utvecklingen ligger i de lokala församlingarnas gemenskap och avtal mellan dem.

Kapitel 2. Fyra decenniers samtal

- Efter en inledning om några grundläggande orsaker till 1800-talets kyrkosplittring med *ömsesidiga underkännanden* som följd ges en översiktlig beskrivning av etapperna i samtalen mellan Svenska kyrkan och Svenska Missionskyrkan under mer än 40 års dialog på väg mot *ömsesidigt erkännande*.

- Här redovisas vilka frågor som behandlats, förslag som lagts och i några fall varit grunden för viktig utveckling av svensk ekumenik. Det senaste decenniets målmedvetna stegrande utveckling genom teologisk bearbetning, studium av ekumeniska modeller och konsekvenser har fört fram till förslaget 2004 angående ekumenisk överenskommelse om kyrkogemenskap.
- Att kyrkorna faktiskt har olikheter påverkar inte minst mötet lokalt, till exempel när det gäller ansvarstagande i skilda avseenden. Samtidigt noteras, att förändringarna kring millennieskiftet upphävt de grundläggande orsakerna till 1800-talets kyrkosplittring. Men det kan vara en lång process innan dessa förändringar får helt genomslag i attityd och praxis.

Kapitel 3. Ekumenisk modell

- Visionens förhållande till verkligheten med mångfald och olikheter behandlas. Grunddragen i den nya ekumeniska modell som vuxit fram anges. I ett avsnitt om *några ekumeniska steg* beskrivs både systematik och grundläggande attityder i den ekumeniska processen.

Kapitel 4. Ekumenisk överenskommelse

- Förslagets tre delar och därmed olika beslutsinnebörd bestäms inledningsvis: *Erkänner, vill och uppmanar*.
- *Innebörden* av den ekumeniska överenskommelsen preciseras: ömsesidigt erkännande av varandras kyrkor, predikstols- och nattvardsgemenskap samt kyrkornas vignings- respektive ordinerade tjänster. De formella besluten måste använda *termer* som gäller för de båda kyrkorna enligt konstitutionella texter.
- En klar skillnad görs mellan vad som å ena sidan gäller i en överenskommelse om kyrkogemenskap mellan två självständiga kyrkor och, å andra sidan, samgående till en förenad kyrka. Om det hade gällt det senare, kyrkounion, skulle helt andra överväganden ha gjorts.
- Det ekumeniska begreppet försonad mångfald beskrivs liksom hur detta i samtalen utvecklats till en *dynamisk mångfald*. Hante-

ringen av de olikheter som fortfarande finns mellan kyrkorna regleras i lokala samarbetsavtal.

- *Internationella impulser* beskrivs som en utgångspunkt för nya perspektiv på olikheter mellan kyrkorna. Samarbetsrådet fick instruktionen att använda sig av dokumentet *Dop Nattvard Ämbete* får sin genomgång av kvarstående skillnader eller oklarheter. Relationer till andra kyrkor eller överenskommelser har belysts utförligt i tidigare samtalsrapporter.
- *Utvecklingen inom de båda kyrkorna*, särskilt sedan 1995, har fört dem samman. Genomgången av detta i *På väg mot djupare enhet* redovisas.

Kapitel 5. Grundförutsättningar

Inledningsvis anges den gemensamma utgångspunkten att kyrkan dels är apostolisk, dels vänder sig med sitt budskap till alla människor.

Den genomgång som finns i *Förslag till överenskommelse om kyrkogemenskap* sammanfattas när det gäller dop, nattvard samt vignings- och ordinerad tjänst. Där framförs att det kvarstår skillnader, men att de inte är av den art att de skulle hindra en överenskommelse om kyrkogemenskap. Däremot måste de bearbetas vidare inom en sådan gemenskap.

Fördjupad belysning har getts åt dessa frågor, men även åt annat som aktualiserats av remissyttranden på förslaget från 2004. Det gäller till exempel församlings- och kyrkosyn, samt medlemsbegreppet. Församlingens roll uttrycks på ett förvånansvärt likartat sätt i båda kyrkorna. Utförligare resonemang förs om innebörden av apostolicitet och apostolisk succession, innebörden av ömsesidigt erkännande samt handpåläggningen som bekräftelse och tecken. Från dessa bestämmingar av tradition och innebörd behandlas frågan om ömsesidig handpåläggning också med hänsyn till relationen med andra kyrkor.

Kapitel 6. Nationellt och lokalt

Olikheterna mellan de båda kyrkorna har ofta beskrivits i termer av skillnaden mellan en episkopal och en kongregationalistisk kyrkosyn.

I detta kapitel klargörs relationerna mellan den nationella nivån och den lokala församlingen när det gäller identitetsbärande och riktninggivande dokument i de båda kyrkorna liksom synen på församlingarna. Den formella beslutsgången i båda kyrkorna när det gäller ekumenisk överenskommelse kommenteras.

Kapitel 7. Församlingssyn och kulturskillnader

Skillnaderna mellan de båda kyrkornas arv när det gäller frågor kring medlemskapet, folkkyrkokaraktären respektive medlemskap med den personliga bekännelsen som grund får direkt utslag, särskilt när det gäller nära samarbete i gudstjänstliv och annat verksamhet, allra tydligast i samlingskyrkorna.

Här aktualiseras praktiska konsekvenser av skilda medlemskapsbegrepp, demokratiska strukturer och ekonomiskt ansvar. Spänningsfältet mellan erbjudande om evangelium till alla och proselytism belyses med den gråzon som finns i det svenska samhället mellan formell kyrkotillhörighet och det personliga tillägnet – hur man möter människor som upplever främlingskap för kyrka och kristen tro. Att ekonomiska frågor ibland ställs i fokus kan skymma de djupare motiven för kristen enhet. Hanteringen av praktiska frågor borde inte komma före omsorgen om människor och deras gudsrelation.

Flera frågor blir tydliga i ett växande samarbete. Samarbetsrådet har vid sidan av uppgiften att fördjupa samtalen om församlings- och kyrkosyn fortlöpande uppdrag att samla erfarenheter och ge råd utifrån lokala erfarenheter. Också frågor kring flyttning mellan kyrkorna aktualiseras.

Kapitel 8. Ömsesidighet i tjänst

Utifrån det nationella erkännandet av vignings- respektive ordinerade tjänster har både remissyttrandena, behandlingen inför beslutet i de båda kyrkorna och återkommande frågor om tillämpning gjort att det tidigare bakgrundsdokumentet har förtydligats med denna upplaga.

En tydlig skillnad görs mellan å ena sidan ömsesidigt erkännande och tjänstgöring för varandra inom en ekumenisk överenskommelse

och, å andra sidan, ordinarie tillsvidareanställning eller permanent övergång till den andra kyrkan.

Här förklaras innebörden av begrepp som behörighetsförklaring för att utföra kyrkliga handlingar i den andra kyrkans ordning och tillämpning av denna, delade tjänster mellan församlingar samt villkoren för övergång till tjänst i den andra kyrkan. Beträffande övriga anställda än de som faller under vignings- respektive ordinerade tjänster innebär överenskommelsen att frågan om kyrkotillhörighet har lösts. Här beskrivs också tillämpning beträffande de med andra samfund gemensamma församlingarna som finns inom Missionskyrkan – vilka öppningar som finns, men också konsekvenser för de pastorer/diakoner i gemensamma församlingar som har sin behörighet i annat samfund än Missionskyrkan eller Metodistkyrkan.

Kapitel 9. Kyrkliga handlingar

Först behandlas innebörden av att utföra en kyrklig handling (och vad som är en ”kyrklig handling”) enligt den andra kyrkans ordning samt vissa begränsningar om det skulle gälla något som står i strid mot vad som gäller i den egna kyrkan. Här understryks att det hör till undantagen att man utför en kyrklig handling i den andra kyrkans ordning.

- Om *dopet* noteras att det normalt bör ske av den kyrka där vederbörande vill höra hemma, men tydliga undantag, till exempel när det gäller samarbetsförsamlingar, anges.
- *Nattvard*. Med det ömsesidiga erkännandet som grund öppnas möjligheten, på den lokala församlingens inbjudan, att leda gudstjänst och nattvard i den andra kyrkans ordning.
- Om *bikten* noteras, att den skall ske enligt den egna kyrkans ordning. Inga skäl finns för avsteg från detta.
- I avsnittet om *konfirmation* rekommenderas tre exempel på olika sätt att samverka.
- *Vigsel och begravning*. Normalt bör dessa handlingar ske i den egna kyrkans ordning, då det knappast finns någon liturgisk skillnad.

Här gäller det att möta människor i deras glädje eller sorg. Då bör inte kyrkliga gränser markeras, särskilt som de närmast är obefintliga. Utgångspunkten är människors önskemål, ofta genom personliga kontakter, som ibland visar sig i en önskan att kombinera gudstjänstrum och förrättare från olika kyrkor.

- Anvisningar ges om regler för *anteckningar* i församlings- respektive ministerialböcker.

Kapitel 10. Upplåtelse av kyrka

Här finns en genomgång av de regler och rekommendationer som finns i respektive kyrka och hur besluten fattas. Då dessa frågor ibland visat sig vara svåra att hantera praktiskt refereras rekommendationerna från dokumenten *På väg mot djupare enhet*, 2000, samt *Det heliga rummet* – biskopsbrev från 2001.

Hantering av kostnader för lokal och personal går igenom. Där markeras skillnaden mellan det för Svenska kyrkan interna så kallade clearingsystemet mellan församlingar å ena sidan och, å andra sidan, den praxis som tillämpats sedan länge i ekumenisk generositet och öppenhet när det gäller upplåtelse av kyrka.

Kapitel 11. Lokala samarbetsavtal

Utgångspunkten för strävan efter djupare enhet är grundläggande tillit och förtroende, något man stegvis kan öva sig i genom möten i gudstjänstliv, mellan kyrkoråd och styrelser, präst/pastors- och diakonkollegier eller i informella smågrupper.

Här ges också exempel på lokala variationer när det gäller att ingå ett samarbetsavtal beroende på församlingarnas yttre organisation i skilda miljöer.

Råd ges om hur man arbetar med lokala samarbetsavtal utifrån den rekommendation som överenskommelsen mellan kyrkorna ger – alltifrån ett enkelt standardavtal till mer omfattande dokument som kan behövas vid regelbunden samverkan i gudstjänstliv, gemensamma gudstjänstrum eller delade tjänster.

Kapitel 12. Gudstjänster som tecken på gemenskap

Dokumentet avslutas med ett avsnitt om hur överenskommelsen, efter behandling i kyrkornas beslutande organ, manifesterades genom särskilda gudstjänster.

Biskopar respektive missions- och distriktsföreståndare inbjuds till vigningar inom de båda kyrkorna. Innebörden av handpåläggningen preciseras utifrån båda kyrkornas hållning samt andra ekumeniska relationer. I de lokala församlingarna praktiseras på motsvarande sätt ömsesidig inbjudan vid mottagande respektive installation av kyrkoherde och församlingsföreståndare.

Några råd ges när det gäller regelbundet gemensamt gudstjänstliv i lokala församlingar.

Bilagor

- Bilaga 1* innehåller utdrag ur *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* i form av inledningstexter till kyrkoordningen och dess olika avsnitt.
- Bilaga 2* innehåller utdrag ur *Konstitution för Svenska Missionskyrkan*. Här tillfogas också vissa avsnitt från anvisningarna i *Kyrkohandbok för Missionskyrkan* för att ge ytterligare belysning till förståelsen av bland annat dopet och nattvarden.
- Bilaga 3* ger i anslutning till kapitel 11 olika exempel på hur ett kan se ut – från ett enkelt standardavtal till mer omfattande lokalt samarbete. Lokalt samarbetsavtal skall fastställas av domkapitel i Svenska kyrkan respektive Kyrkostyrelsen för Missionskyrkan samt återspeglas i församlingsinstruktion och verksamhetsplan.
- Bilaga 4* Agendan från den nationella högtidsmässan i Uppsala den 2 december 2006 med kommentarer finns här som utgångspunkt för utformande av regionala och lokala högtidsgudstjänster.
- Tidigare* bilaga 4 med sammanställning av remissvaren på förslaget om kyrkogemenskap har i denna nyutgåva utgått eftersom detta närmast utgjorde beslutsunderlag inför behandlingen 2006.

1. Enhetens motiv och utmaningar

Jesu bön om enhet

Enheten är given, den tillhör Guds eget väsen som Fader, Son och Ande. Jesu bön om att alla skall vara ett är ett uttryck för detta.

Utgångspunkten för de samtal som förts under mer än 40 år mellan Svenska kyrkan och Svenska Missionskyrkan är en grundläggande övertygelse om att Jesu bön förpliktar den kristna kyrkan att göra enheten synlig. Under 1900-talets senare decennier har denna vision framför allt kopplats samman med motivet att världen skall tro.

Enheten måste dock vara djupare förankrad. Enligt Jesu översteprästerliga förbön i Joh. 17:11–22 hör den samman med församlingens existens och identitet. Den är ett grundtecken för både kyrkan, det kristna livet och uppdraget att förkunna evangeliet.

Förebilden för kyrkans enhet är Sonens enhet med Fadern.

- *Jag ber att de alla skall bli ett och att liksom du, fader, är i mig och jag i dig, också de skall vara i oss* (v. 22). Enheten är alltså en omistlig del av **kyrkans väsen och identitet**. Den hör till kännetecknen på att kyrkan är kyrka, Herrens tillhörighet.
- *De är kvar i världen och jag kommer till dig. Helige Fader, bevara dem i ditt namn, det som du har gett mig, så att de blir ett liksom vi är ett* (v. 11). Med de orden överlämnar Jesus sitt uppdrag till lärjungarna. När han instiftar kyrkan är enheten det första tecknet på **kyrkans sakramentalitet**, att vara Kristi kropp i världen.

- *Den härlighet som du har gett mig har jag gett dem för att de skall bli ett* (v. 22). **Guds och kyrkans härlighet** syftar till enhet. Då innebär splittring inte bara att kyrkans, utan också att Guds härlighet fördunklas.
- *Inte bara för dem ber jag, utan för alla som genom deras ord tror på mig. Jag ber att de alla skall bli ett* (v. 20): Varje generation behöver påminna sig att detta gäller kyrkan i alla tider. Det första **apostoliska uppdraget** är att bevara enheten, inte att värna skilda konfessioner på ett sådant sätt att kyrkans splittring fortsätter.
- *Helga dem i sanningen... De skall fullkomnas och bli ett* (v. 17, 23). **Helgelsen** i det kristna livet hör ihop med enheten, som alltså har att göra med både den enskilda människans växt och kyrkans fördjupning av den kristna tron.
- *Liksom du har sänt mig till världen har jag sänt dem till världen* (v.18). Enheten hör ihop med **kyrkans sändning**, dess mission, att föra evangeliet vidare och själv vara ett uttryck för Guds närvaro bland människor och i samhället.
- *Jag ber att de alla skall bli ett... då skall världen tro på att du har sänt mig* (v. 21). Nästan alla kristna känner till detta citat från Jesus. Det utmanar, att enheten är så tydligt länkad till **församlingens grunduppdrag** att evangeliets trovärdighet anges som en följdverkan.
- *Då skall världen förstå att du har sänt dem och älskat dem så som du har älskat mig* (v. 23). Det är inte bara tron som blir en följd av enheten, utan också en växande **förståelse av innebörden i evangeliet**, Guds utgivande kärlek i Jesus Kristus.

Den nicenska trosbekännelsens ord om ”en enda helig universell och apostolisk kyrka” har fått ny uppmärksamhet under det senaste årtiondet både inom kyrkorna och i ekumeniska samtal.¹ Frågan om

1 Dokumentet *Att bekänna en och samma tro* från Faith & Order (Confessing the One Faith, sv. översättning 1993, Verbum) har inte fått samma breda genomslag som *Dop Nattvard Ämbete*, Nordiska Ekumeniska Rådets skriftserie nr 11. 1983. 156 sid. (sv. övers. av Lars Thunberg med inofficiella ekumeniska kommentarer). Tankarna därifrån har påverkat kyrkornas egen uppmärksamhet på betydelsen av att kunna bestämma det genuina i kristen tro och det ekumeniska bidrag till ecklesiologin som utläggningen av ”en enda helig universell [katolsk, världsvid] och apostolisk kyrka” erbjuder.

evangeliets innebörd, vad som är genuint i kristen tro blir avgörande ur omvärldens perspektiv, inte vad som skiljer kristna från varandra.

Alla på varje ort – visionen från New Delhi

Kyrkornas världsråds generalförsamling i New Delhi 1961 antog en deklARATION som innebar en kallelse att göra enheten synlig:

Alla kristna på varje ort är enligt Guds vilja och efter den gåva Gud vill skänka kallade till full gemenskap med varandra och att leva i gemenskap med hela Kristi kyrka. Det gemensamma gudstjänstfirandet, förkunnelsen, nattvardsfirandet och samhällstjänsten vittnar om denna gemenskap.

Båda kyrkorna har upplevt detta som en utmaning. Visionen ger inte ett program för hur enheten skall gestaltas, men håller samman två aspekter:

- Det är *i den lokala församlingen* enheten levs, det är där den utvecklas med gudstjänsten som centrum. Eftersom kyrkan framträder synligt för omvärlden i den gudstjänstfirande församlingen är det på den lokala orten – i Ordet, sakramenten, vittnesbördet och diakonin – den synliga enheten i första hand skall ta gestalt och blir ett vittnesbörd för omvärlden.
- Varje lokal församling lever *i gemenskap med hela Kristi kyrka*. Dess bekännelse utformas med kyrkan i alla tider och på alla orter. Som Kristi kropp utgör den en levande organism också i samspelet mellan församlingar som bär varandra i liv och uppdrag. Kyrkan är aldrig bara lokal. Därför är den synliga enheten på varje ort beroende av och samspelar med både den nationella och den universella kyrkan.

Det fortsatta sökandet efter uttryck för gemenskap sker i detta växelspel: Våra församlingar finner varandra i den gudstjänstfirande församlingen och i sökandet efter vägar att uttrycka evangeliet på varje ort. Erfarenheter av gemenskap driver på våra kyrkor både att öppna möjligheterna för lokalt samarbete och att inspirera till allt djupare

enhet. Kyrkorna är kallade både lokalt och i sin helhet att finna vägar till full gemenskap med varandra. Detta innebär samtidigt ett vidare ekumeniskt perspektiv – kallelsen omfattar också andra delar av Kristi kyrka.

Utmaningar från omvärlden

I de tidigare rapporterna från skilda samtalsomgångar mellan Missionskyrkan och Svenska kyrkan anges som ett starkt enhetsmotiv analys av samhällssituationen och kyrkornas uppdrag. När samtalen inleddes 1965 beskrev man samhällsförändringar. Man nämnde särskilt samarbete i diakonala uppgifter och kristendomsundervisningen som komplettering till skolornas religionsundervisning med sikte på en fortsatt positiv utveckling av samfundsförbindelserna. Både biskopsmötet i Svenska kyrkan och missionsstyrelsen för Svenska Missionsförbundet betonade samtidigt att samtalen mellan de två skulle innehålla ett vidare ekumeniskt perspektiv i relation till andra samfund.²

I samtalsrapporten från år 2000, *På väg mot djupare enhet*, uttrycks omvärldsanalysen tydligt:

De sociologiska förändringarna i samhället, ett ökande främlingskap för kristen tro och större förväntningar på kyrkorna innebär stora utmaningar för dessa, vilka de bör möta gemensamt. Samhället förväntar sig ett gemensamt uppträdande från kyrkorna och en delaktighet från dessas sida i att möta människors behov av livstolkning, inte minst i kris.

I många samhällen erfar både Svenska kyrkans och Missionsförbundets³ församlingar i dag hur deltagandet i gudstjänstfirandet minskar. Demografiska förändringar gör att man i många bygder ser att någon positiv utveckling inte är att vänta i framtiden.

I glesbygdsområden är befolkningsunderlaget ibland otillräckligt för ett levande församlingliv i två församlingar. I mindre samhällen ligger ibland sockenkyrkan utanför samhället, medan Missionsförsamlingens kyrka placerats centralt.

I storstädernas nybyggda förortsområden är uppgifterna så stora att ingen församling på egen hand kan förväntas svara mot alla de behov

2 *Samtal om samverkan*, (red. Gösta Hedberg), Gummessons 1971, s. 30ff

3 Svenska Missionsförbundet bytte namn till Svenska Missionskyrkan år 2003. Här används omväxlande de båda namnen beroende av sammanhanget

som finns hos människorna. I alla dessa sammanhang behöver, enligt vår mening, församlingar i Svenska kyrkan och Svenska Missionsförbundet arbeta med hur man på ett mer strukturerat sätt kan arbeta tillsammans för att ge människor i bygden möjlighet att fira gudstjänst och leva i en församlingsgemenskap.

En lokal gudstjänstgemenskap som går över samfundsgränserna kan bära liv på ett nytt sätt. Som grundförutsättning finns ofta personlig bekantskap och vänskap vilket gör att de ekumeniska processerna kan bäras på ett enkelt sätt. Missionsförsamlingar och församlingar i Svenska kyrkan har en möjlighet – och ett ansvar för människornas skull – att arbeta med framtidsfrågorna lokalt ur flera perspektiv: gudstjänst och gudstjänstlokaler, strukturer, utveckling av församlingsarbetet. På samma sätt finns ett ansvar i de största församlingarna att göra på liknande sätt, inte minst med tanke på de många gånger små möjligheterna församlingarna har att var för sig tjäna de människor som bor inom området.⁴

Utmaningarna från omvärlden belystes också i *Förslag till överenskommelse om kyrkogemenskap, 2004*, i ett ännu mer vidgat framtidsperspektiv:

Båda kyrkorna ställs – tillsammans med övriga kyrkor – inför stora utmaningar inför framtiden. Dessa avser både relationen till människor, deras längtan och tro, och till samhället i stort och den allmänna samhällsutvecklingen. Vetenskaplig forskning om livet, uppkomst och påverkansmöjligheter, ger nya frågeställningar för kyrkorna att överväga. Samhällets förändringar av värderingar, lagstiftning och etik ställer andra frågor till kyrkorna och dess medlemmar. Som i andra tider har kyrkorna både att delta i samhällsarbetet så att samhället blir mänskligare och värdigare genom att vara påskyndare och kritiker, och att vara platser där enskilda finner tro, hopp och kärlek.

Båda dessa utmaningar ställer krav på lyhördhet, mot människor, mot evangeliet och mot den egna traditionen. Vägen framåt är inte självklar utan behöver ständigt begrundas på nytt. Det finns skäl att tro att globaliseringen, den ökade kommunikationen och religionernas starka återkomst kommer att medverka till fortsatta stora krav på kyrkornas och deras förmåga att möta framtiden.⁵

4 *På väg mot djupare enhet, s. 17f.*

5 *Förslag till överenskommelse, s. 11f.*

De olika lokala förutsättningarna betonas i de fortsatta samtalen, inte bara frågan om vilken samarbetspart som ligger närmast till hands. Det handlar också om vilka historiska relationer som finns lokalt mellan församlingarna. I några remissyttranden skymtar frågan om att man inte har sådana relationer mellan församlingarna som idag skulle göra det meningsfullt med lokalt samarbetsavtal. Å andra sidan berättas från flera håll om hur uppgiften att avge gemensamt remissyttrande skapat nya relationer eller aktualiserat frågor om på vilka områden man skulle kunna samverka.

Tillsammans understryker detta, att innebörden av en överenskommelse mellan kyrkorna skall öppna och stimulera förutsättningarna för lokalt samarbete, inte tvinga fram lösningar uppifrån. Tyngdpunkten ligger i den framtida utvecklingen i de lokala församlingarnas gemenskap och de samarbetsavtal som ingås.

Uppmaningen i överenskommelsen till de lokala församlingarna att ingå lokala samarbetsavtal ges i medvetande om att de lokala förutsättningarna för sådana avtal är mycket olika. Därför understryks att det måste finnas förutsättningar i den egna miljön och relationerna mellan församlingarna om ett lokalt avtal skall vara meningsfullt – se vidare sidan 77 om att till exempel andra relationer kan ligga närmare till hands.

2. Fyra decenniers samtal

Ömsesidigt underkännande

Kyrkosplitringen kring 1870-talet i Sverige bör förstås utifrån en annan situation både i samhället och inom kyrkan. Den hade rötter i den pietistiska väckelsen, där den enskildes personliga tro betonades med udd mot enhetskyrkan, där medborgarskap innebar kyrkotillhörighet. En framväxande liberalism betydde också reaktion mot tvångs- och överhetssamhället, dit också kyrkan räknades.

Genom ökade internationella kontakter kom nya strömningar till Sverige: metodismen, baptismen och senare Frälsningsarmén. Den nyevangeliska väckelsen samlades i Evangeliska Fosterlandstiftelsen (EFS), som bildades 1856. Redan tidigt fanns spänningarna, först när det gällde kritiken mot nattvardstväng – för medborgerliga rättigheter, till exempel att få gifta sig, krävdes deltagande i nattvarden. Väckelsefolket önskade separata nattvardsgångar för dem som ville bekänna sin tro personligt.

Till att börja med tjänstgjorde så kallade troende präster vid dessa tillfällen. Runt 1870 diskuterades frågan om man inom dessa nattvardsföreningar själva skulle välja och avskilja församlingsföreståndare att handha sakramentsförvaltningen där inte så kallat troende präst fanns att tillgå. Därmed var separationen ett faktum.

Sedan en av rörelsens mest framträdande ledare, den prästvigde lektorn P. Waldenström, dömts av domkapitlet för att ha lett nattvard i Uppsala Missionskyrka 1876 samlades namnunderskrifter över hela landet för nattvardspetitionen, en skrivelse till kungen, där man värdjade om att nattvarden skulle bli fri, liksom Ordets förkunnelse blivit det då konventikelplakatet upphävdes 1858. Förutom religions-

frihetsargumentet framfördes kritik mot det rådande systemet, varvid man åberopade sig på Luther och bekännelseskriterierna.

Nattvarvsfrågan hade lett till studium av församlingssynen. I juni 1878 samlades ombud från hela landet till ett fritt kyrkomöte. Där antogs en församlingsordning, där den enskildes tolkningsfrihet betonades gentemot lärotvång. I förhoppning om enhet mellan de fria lutheranerna och den baptistiska församling rörelsen ströks kravet på dop ”vare sig som barn eller såsom vuxen”, vilket medförde att dopfrågan så småningom privatiserades.

Den nyevangeliska vänstern skulle samma år samlas inom Svenska Missionsförbundet med komministern E. J. Ekman som missionsföreståndare de första 25 åren och lektorn P. Waldenström som ledande teolog.

Polemiken mot Svenska kyrkan var massiv. Man *underkände* att den som statskyrka kunde vara en kristen kyrka även om den var en god institution för folkets fostran, att dess biskopar och präster var rätt kallade. Vidare menade man att sakramenten förvaltades på ett ovärdigt sätt.

Den fråga som slutligen kom att splittra EFS i en inomkyrklig och en frikyrklig riktning var, förutom nattvarvsfrågan och en framväxande ny församlingssyn, den så kallade striden om försoningen. Waldenström hade 1872 framfört en försoningslära, som ansågs stå i strid med den gällande tolkningen och förkunnelsen. Att denna fråga väckte stor diskussion överallt i landet och att motsättningarna trappades upp måste förstås från den dåtida situationen.

Det var alltså en rad sammanflätade frågor som ledde till 1870-talets kyrkosplittring. Väckelsefolkets underkännande av Svenska kyrkan var definitivt och drabbade urskillningslöst. Mot detta stod Svenska kyrkans underkännande av församlingssyn, sakramentsbruk och -förvaltning samt av de nya församlingarnas predikanter. Deras rätta kallelse underkändes. Enligt kyrkolagen betecknades de som lekmän.

Dessa ömsesidiga underkännanden skärptes. Svenska Missionsförbundet skapade sina former under de första decennierna och dränerade Svenska kyrkan på kraft. Bruket av bekännelseskriterierna och kyrkolagen som vapen mot separatismen ledde till misstro mot

bindande regelverk. Titlar som biskop associerades med överhetskommittén och ersattes med den svenska bibelöversättningens föreståndare.

I Svenska kyrkan innebar unglyrkörörelsen i början av 1900-talet en kraftig återhämtning och födde begreppet folkkyrkan i motsats till det man polemiskt kallade föreningskyrkan. Till de historiska konfliktpunkterna kom andra frågor som rörde relationen till samhälle och stat samt förhållandet mellan majoritets- och minoritetskyrka. Två kyrkor hade alltså profilerat sig, ofta i markeringar mot varandra. Samtidigt fanns en levande gemenskap mellan dem på många orter.

Splittring och gemenskap har sina lokala historiska berättelser. Men eftersom båda kyrkorna levde åtskilda och tillsammans så nära varandra finns ett ömsesidigt beroendeförhållande. Med religionsfrihetslagen 1951, efterkrigstidens stora folkomflyttning samt det som kallats sekularisering och så småningom frågan om relationerna mellan kyrka och stat måste båda kyrkorna gå igenom en självprövning – också av sitt inbördes förhållande.

Den första bilaterala dialogen i Sverige

När samtalen mellan Svenska kyrkan och Svenska Missionsförbundet påbörjades 1965 var det den första bilaterala dialogen mellan kyrkor i Sverige. Dokumentens titlar berättar om en stegvis utveckling i samtalen, fördjupning och en allt högre målsättningsnivå: *Samtal om samverkan* (1971), *Erkännande och kyrkogemenskap* (otryckt rapport, 1988), *Guds kyrka och en levande församling* (1995), *På väg mot djupare enhet* (2000), *Förslag till överenskommelse om kyrkogemenskap* (2004).

Under tiden har motiven fördjupats under inflytande av internationell ekumenisk utveckling, inte minst i Kyrkornas Världsråds dokument *Dop Nattvard Ämbete*, noggrann teologisk genomgång av kyrkornas skilda utveckling och ståndpunkter samt en snabbt förändrad lokalekumenisk karta.

Förnyelsen av gudstjänstlivet har i långa stycken löpt parallellt. Redan på 1960-talet kom nya uttrycksformer i ”experimentguds-

tjänster”, där inte minst nya musikformer och bibelvisor spelade stor roll. Unga människor delade gudstjänsterfarenheter och sjöng sig samman. Den liturgiska utvecklingen under de senaste decennierna har i hög grad inspirerats av den internationella ekumeniska utvecklingen. Taizé- och Ionakommuniteterna, men också inflytande från Kyrkornas världsråds gudstjänstarbete, har påverkat den liturgiska utvecklingen samtidigt i båda kyrkorna. Spiritualitet och förnyelse av liturgi och andaktsliv öser ur samma källor.

Ett viktigt inslag är förändringsprocesserna inom båda kyrkorna under hela perioden, mest markant under det senaste decenniet, med Svenska kyrkans bekännelsearbete, förändrade relationer till staten och ny kyrkoordning samt med Missionskyrkans nya konstitution och kyrkohandbok.

1965–1985: Samtal om samverkan

De första 20 årens samtal startade med kartläggning av möjliga områden för samverkan. Men redan från början tog man upp frågan om gemensam nattvard och strax därefter gemensam psalmbok.

Kyrkornas världsråds generalförsamling i Uppsala 1968 gav starka impulser för hemmaekumeniken. Den tydligaste frågan gällde gemensamt nattvardsfirande, något som officiellt förekom i samband med generalförsamlingen just i Uppsala Missionskyrka, symbolplatsen för kontroverserna kring nattvarden 1876. Därmed öppnades i praktiken för gemensam nattvard på olika håll i landet.

Efter samtalsgruppens kartläggning av former för samverkan och lokala behov i regionala subgrupper, genererade samtalen resultat i överenskommelsen om gemensam nattvard 1975, som också kom att innefatta Alliansmissionen, Baptistsamfundet och Metodistkyrkan. Sampsalmprojektet, som blev till delvis ekumenisk psalmbok 1986–87 med i stort sett hela den svenska kristenheten hade också initierats av samtalsgruppen Svenska Missionsförbundet – Svenska kyrkan.⁶

Detta utgör exempel på hur en bilateral dialog kan öppna för nytt ekumeniskt klimat och ge resultat för många andra, men också hur

6 Se *Samtal om samverkan*, s. 35ff

avgörande dessa två kyrkors samtal med varandra är för relationerna till och mellan andra kyrkosamfund i Sverige.⁷

Ett annat område för nära samverkan under denna tid var arbetet med nya handböcker som växte fram i kontakt mellan de båda kyrkorna. Ett synligt resultat blev den gemensamma nattvardsbönen.⁸ Samarbete förekom också i arbetet med en ny evangeliebok.

1985–1990: Ett första förslag: Erkännande och kyrkogemenskap

Med inspiration från 1970-talets europeiska dialoger mellan lutherska och reformerta kyrkor som ledde till den så kallade *Leuenbergkonkordin* sågs denna som modell för ekumenisk överenskommelse om kyrkogemenskap också i Sverige. Nyckelordet var förklaring om *kyrkogemenskap* mellan konfessionellt närstående reformatoriska kyrkor i Europa. Det innebar, att kyrkor med olika bekännelseståndpunkt erkänner varandra, erbjuder varandra gemenskap i ord och sakrament samt eftersträvar samordning i vittnesbörd och tjänst.

Båda kyrkorna hade varit aktiva i processen. Det var därför naturligt att man såg möjligheten att samtidigt underteckna konkordin och därmed ingå kyrkogemenskap. Detta skedde emellertid inte. Varken Svenska kyrkan eller Svenska Missionskyrkan undertecknade *Leuenbergkonkordin*, eftersom man ansåg att den inte träffade den svenska situationen.

Kontexten på Europas kontinent är dels att Evangeliska kyrkan i Tyskland (EKD) redan består av lutherska, reformerta och unierade landskyrkor, dels en situation där både lutheraner och reformerta utgör minoritetskyrkor i en ortodox eller katolsk omgivning. Tydliga exempel på de senare finns i forna östländer som Rumänien men också i Västeuropa som i Frankrike.

Reformationen på kontinenten medförde inte bara hårda ömsidiga lärofördomanden i bekännelseskriterierna och tiden därefter,

7 Se *Kyrkor i samtal – rapport om bilaterala dialoger i Sverige (SKR:s skriftserie nr 8, 2005, red. Per-Magnus Selinder och Katrin Åmell)*, s. 99f.

8 *Missionskyrkans handbok*, 1983, s. 93f., *Kyrkohandbok för Svenska kyrkan*, 1986 – I, alt F, s. 152f.

utan också skarpa strider/krig mellan lutheraner och reformerta. Detta innebär en annan historisk kontext och delvis andra frågeställningar än i den svenska situationen. Båda våra kyrkor har dock haft observatörer vid generalförsamlingarna vart sjunde år och därmed följt den vidare utvecklingen.⁹

1988 presenterade samtalsgruppen ett förslag om kyrkogemenskap.¹⁰ Förslaget byggde till stora delar på *Leuenbergkonkordin*.

Förslaget *Erkännande och kyrkogemenskap* överlämnades till Svenska kyrkans centralstyrelse och SMF:s missionsstyrelse, men ledde inte till vidare behandling. Kritiken gällde också att teologiska kontroversfrågor inte behandlats tillräckligt tydligt.

1991–1995: Teologiskt studium: Guds kyrka och en levande församling

Kritiken mot detta första förslag ledde till att den nya samtalsomgången från 1991 ägnade sig åt ett fördjupat teologiskt studium kring kyrko- och församlingssyn, synen på dopet och på vägen in i kyrkan samt frågan om ämbetet/den särskilda tjänsten. Samtalsgruppen vidgade under arbetet ämnena att också omfatta nattvardsfrågan.

1995 publicerades detta grundläggande teologiska studium i boken *Guds kyrka och en levande församling*. Arbetet hade alltså under 30 år utvecklats från samtal om samverkan till gemenskap och enhet. Boken tar grundligt upp de frågor som ställts öppet eller funnits som underliggande. En tydlig inspirationskälla är Faith and Orders dokument *Dop Nattvard Ämbete* (BEM efter den engelska titeln *Baptism – Eucharist – Ministry*). I sammanhanget är det också tydligt, att de båda kyrkornas konstitutionsarbete i slutet av 1990-talet var för sig har påverkats av *Dop Nattvard Ämbete*.¹¹

9 *Kyrkogemenskap – kring samtalen mellan lutheraner och reformerta*, red. Lars Thunberg, inledning av Holsten Fagerberg. Nordiska ekumeniska institutet – AWE/Gebers 1974.

10 *Erkännande och kyrkogemenskap*, otryckt förslag på 9 A4-sidor från samtalsgruppen i februari 1988 – se presentation bland annat i *Svensk Veckotidning* 19 februari 1988 samt uppföljande artikel den 26 februari.

11 Se BEM:s betydelse för bilaterala dialoger och i svenska kyrkor (Per-Magnus Selinder i *Baptism – Eucharist – Ministry & Charta Oecumenica*, Ekumeniskt Institut för Norden/SKR 2005)

Här behandlas såväl teologi, spiritualitet som praktiska frågor i samarbetskyrkor eller i annat nära samarbete. En rad förslag för framtiden presenteras. De två följande samtalsomgångarna bygger i stor utsträckning på det grundarbete som gjordes här. Flera av de konkreta förslag som framfördes genomfördes under de följande åren, till exempel förändring av doppraxis i båda kyrkorna, ordination av diakoner i Svenska Missionskyrkan. Andra förslag fördes vidare till nästa samtalsomgång.

Guds kyrka och en levande församling ledde till ett omfattande studie- och remissarbete i ett 90-tal församlingar inom vardera av de båda kyrkorna. På ett 25-tal orter bedrevs studiearbete tillsammans mellan de två kyrkornas lokala församlingar med gemensam slutrapport.

1997–2000: Konsekvenser: På väg mot djupare enhet

Med de fylliga remissyttrandena på *Guds kyrka och en levande församling* som utgångspunkt tillsattes en ny samtalsgrupp 1997. Det gällde framför allt att belysa de frågor som ställts i remissyttrandena och undersöka möjlig framtidsväg. Tidigare samtalsdokument hade alltså redovisat genomgångar av olika frågor – alltifrån teologiska analyser av skillnader mellan kyrkorna till en rad förslag och åtgärder för hur man skulle kunna närma sig varandra. Dessa frågor sorterades.

Gruppen lämnade sin rapport *På väg mot djupare enhet* år 2000. Den innehöll formulering av en gemensam vision, konkreta steg mot fördjupad enhet inom snar framtid samt förslag om tillsättandet av ett permanent samarbetsråd för den framtida ekumeniska processen.

Visionen från Kyrkornas världsråds generalförsamling i New Delhi borde, menade man, uttalat göras till våra kyrkors gemensamma vision för hur den kristna enheten skall manifesteras på varje ort: på den lokala orten samlas Guds folk till gudstjänst och församlingsliv inom en kyrka. Varje församling lever samtidigt i samspel med hela Kristi kyrka.

I rapporten presenterades studier och belysande konsekvenser av några konkreta frågor som ställts i remissyttrandena till *Guds kyrka*

och en levande församling: Konstitution, kyrkoordning och gudstjänstliv, där den snabba utvecklingen i slutet av 1990-talet belystes, *Upplåtelse av kyrka, Ämbetserkännande och reordination, Spiritualitet, Konfirmation* samt *Samarbetsförsamlingar* där specialstudier genomfördes, särskilt utifrån samarbetet i Lambohovskyrkan i Linköping.

Bland *konkreta förslag* framfördes bland annat:

- att en ekumenisk genomlysning skall ske av Svenska kyrkans kyrkoordning med syfte att skapa möjligheter till ett regelbundet ekumeniskt gudstjänstliv och en lokal ekumenisk samverkan.
- att Svenska Missionsförbundet och Svenska kyrkan intar en förändrad hållning vad gäller upplåtelse av kyrkorum för varandra. Samfunden bör rekommendera att dess kyrkorum upplåts ömsesidigt för vigsel och begravning samt för andra gudstjänster.
- att möjlighet öppnas för ett lokalt ekumeniskt samarbete mellan församlingar inom Svenska kyrkan och Svenska Missionsförbundet efter avtal mellan församlingarna. Vi föreslår att samarbetsförsamlingarna ges en reglering.
- att församlingarna rekommenderas att där så är lämpligt gemensamt informera om konfirmandarbetet bland ortens ungdom alternativt dessutom delvis genomföra konfirmandarbetet gemensamt.
- att tillsätta ett permanent samarbetsråd för att bearbeta teologiska och ekumeniska frågor. Genom samarbetsrådet bör specialstudier genomföras kring kvarstående frågor med utgångspunkt i dokumentet *Dop Nattvard Ämbete*, med syfte att lägga fram förslag om en ekumenisk överenskommelse om kyrkogemenskap mellan Missionsförbundet och Svenska kyrkan. Samarbetsrådet skall vidare stödja den ekumeniska utvecklingen lokalt och regionalt samt vara rådgivande organ för ekumeniska utvecklingsfrågor.

2001–2004: Förslag till ekumenisk överenskommelse om kyrkogemenskap

Den senaste samtalsgruppen, nu permanent samarbetsråd, hade uttalat till uppgift att lägga fram förslag om en ekumenisk överenskommelse om kyrkogemenskap. Detta skedde utifrån vad som uppfattats som kvarstående skiljaktigheter rörande dop, nattvard och ämbete.

Ett specialstudium genomfördes när det gällde en samarbetskyrka, där också en EFS-förening ingick som part. I samarbete med företrädare för EFS utarbetade samarbetsrådet ett grunddokument, vilket i sina huvuddrag rekommenderats också för senare överläggningar om samarbetskyrkor. Grunddokumentet, särskilt beträffande relationerna till de båda kyrkorna, godkändes av stiftets domkapitel i Svenska kyrkan samt Kyrkostyrelsen i Missionskyrkan. Detta har i sin tur varit förlaga för senare lokala överenskommelser utifrån skilda lokala förutsättningar.¹²

I förslaget 2004 tillkom också beskrivningar av den snabba förändringsutveckling som ägt rum i de båda kyrkorna sedan 1995 samt en prövning av frågan om kvarstående skillnader utgör hinder för en överenskommelse eller om de är av sådan art att man går vidare med dessa sedan en överenskommelse ingåtts.

Parallellt och i nära kontakt med detta målinriktade arbete i samtalsgrupp och samarbetsråd skedde utbyte och nära samverkan på bland annat gudstjänstlivets område. Det gällde arbetet kring millennieskiftet med nya kyrkohandböcker i båda kyrkorna samt tillkomsten av den nya gemensamma *Evangelieboken* 2003.

De frågor som tidigare bearbetats ligger på olika nivåer i dialogen mellan de två kyrkorna – alltifrån sådant som måste lösas om det hade gällt samgående, kyrkunion, alternativt det som rör kyrkornas identitet när man ingår en överenskommelse om kyrkogemenskap, till sådant som blir viktigt att hantera i vardagsverkligheten där samarbetet tar form.

Förslag till överenskommelse om kyrkogemenskap överlämnades till företrädare för de båda kyrkostyrelserna den 19 oktober 2004 och sändes på remiss till olika organ samt församlingar inom de båda

¹² Se bilaga 3:3 – där detta grunddokument bearbetats som exempel

kyrkorna. Församlingar på 25 orter ombads att utforma gemensamma svar.

De flesta remissyttrandena bejakade förslaget resonemang om att inga av de kvarstående skillnaderna utgör hinder för en överenskommelse om kyrkogemenskap. Däremot angavs områden där ytterligare förtydliganden behövdes och konsekvensbeskrivningar efterlystes. Samarbetsrådet har i detta bakgrundsdokument så långt det varit möjligt av utrymmesskäl försökt att belysa frågor och möta önskemål som framförts i remissvaren.

3. Ekumenisk modell

Uppdraget gällde alltså att söka efter en dynamisk modell för ekumeniskt samarbete utifrån de båda kyrkornas ordningar samt utmaningarna från evangeliet och det omgivande samhället.

Samarbetsrådet hade inte i uppdrag att föreslå ett organisatoriskt samgående, kyrkounion.

En diskussion om samgående skulle, vilket den ekumeniska erfarenheten visar, snabbt övergå i förhandlingar om strukturer och om vad den ena eller den andra parten vunnit. Därmed riskeras den djupare visionen om den kristna kyrkans enhet. En överenskommelse om kyrkogemenskap skulle öppna väg för lokal samverkan. Om den utvecklas och finner goda former kan detta vara en framtidsväg också för en organisatorisk enhet¹³

Varje steg på enhetens väg behöver vara sådant, att det inte låser fast positioner, utan öppnar för vidare steg i framtiden: synliga och konkreta uttryck för vägens riktning.

Under de två senaste samtalsomgångarna har skilda internationella exempel studerats, dels när det gäller överenskommelser mellan självständiga kyrkor, dels processen i kyrkor som förenats (*United Churches*) eller befinner sig i en process mot samgående (*Uniting Churches*).

Leuenbergkonkordin och Borgåöverenskommelsen hör självklart dit, liksom överenskommelserna mellan Metodistkyrkan och Svenska kyrkan respektive Evangeliska kyrkan i Tyskland (EKD) och Svenska kyrkan. Också andra exempel, som de brittiska lokala försöken med *Churches Together*, har studerats liksom samgåendet 2004

13 Förslag till överenskommelse om kyrkogemenskap, s. 18

mellan två reformerta och en luthersk kyrka i Nederländerna – *de Protestantse Kerk in Nederland*.

Viktiga reflexioner i samarbetsrådet föranleddes också av de långt gångna förhandlingarna i Skottland om samgående mellan den reformerta majoritetskyrkan *Church of Scotland* och två minoritetskyrkor, den anglikanska *Scottish Episcopal Church* samt *United Free Church of Scotland*. I slutskedet nådde man inte fram till den kvalificerade majoritet som krävdes för beslut om samgående. Den främsta orsaken bland flera rörde varken teologi eller kyrkostruktur, utan relationerna mellan majoritets- och minoritetskyrka.

I Sverige pågick samtidigt arbetet inom SKR:s bilaterala dialoggrupp, som resulterade i rapporten *Kyrkor i samtal*, vilken utkom 2005. Där beskrivs erfarenheter från dialoger mellan skilda kyrkosamfund de senaste årtiondena.

En av de viktiga frågor i svensk ekumenik som SKR-studien belyser är att vägen till enhet måste uttryckas som en process, där man tar de steg som är möjliga utan att förlora den grundläggande visionen ur sikte. Denna process behöver för varje steg markera de konkreta och synliga mål som kan uppnås. En alltför hög förväntan eller konkret målsättning byts ofta i bakslag och besvikelser som det visat sig ta lång tid att reparera. Däremot bör varje beslutat steg vara sådant, att det inte låser fast positioner, utan öppnar för nya steg i framtiden. Det måste finnas synliga och konkreta uttryck för vägens riktning.¹⁴

Visionen: Den synliga enheten

Dokumentet *På väg mot djupare enhet* föreslog:

Visionen från Kyrkornas världsråds generalförsamling i New Delhi bör uttalat göras till våra kyrkors gemensamma vision för hur den kristna enheten skall manifesteras på varje ort: på den lokala orten samlas Guds folk till gudstjänst och församlingsliv inom en kyrka.

Också *Förslag om kyrkogemenskap* utgår från denna grundläggande vision:

¹⁴ *Kyrkor i samtal*, se särskilt kap. 6, s. 93ff.

Sökandet efter uttryck för gemenskap fortsätter därför; kyrkorna är kallade lokalt och i sin helhet att finna vägar till full gemenskap med varandra, vilket inte motsätter ett vidare ekumeniskt perspektiv – kallelsen omfattar också andra delar av Kristi kyrka.

Frågan är hur en sådan vision skall hanteras i den verklighet vi står i som kyrkor i vårt land och de lokala församlingarnas sinsemellan helt olika historia, miljö, omgivande samhälle samt relation till andra församlingar på orten. Hur relationen mellan en majoritets- respektive minoritetskyrka utvecklas i ekumenisk samverkan eller vid samgående har intressant nog aktualiserats i remissvaret från den anglikanska episkopalkyrkan i Skottland mot bakgrund av egna erfarenheter från unionsförhandlingar.

Verkligheten: Våra kyrkor är olika

Båda kyrkorna har sin historiska bakgrund och känner sig ha förpliktelser som präglar deras yttre organisation. Svenska kyrkan bär arvet av att vara folkkyrka med betoning på *Guds erbjudna nåd*. Missionskyrkan har sitt historiska arv med betoning på ett personligt ställningstagande, *den mottagna nåden*.

I 1800-talets samhälle ställdes frågorna hårt mot varandra: – *Vem är kyrkan?* – *Vad är kyrkan?* 2000-talets viktiga frågor är gemensamma: – *Varför och för vem är kyrkan?* Inte bara dessa frågeställningar präglar hur de båda kyrkorna definierar sig själva. Genom historien har organisatoriska former vuxit fram och utvecklats i takt med förändringarna av samhällsvillkoren, inte alltid utifrån teologiska olikheter. Följden blev en kulturskillnad snarare än en teologiskt motiverad olikhet. Att kyrkorna faktiskt är olika påverkar inte minst hur man möter varandra lokalt.

Dokumentet *På väg mot djupare enhet* har en utförlig genomgång av konsekvenserna av de olika kyrkostrukturerna, där det bland annat sägs:

De skilda synsätten och de skilda traditionerna mellan kyrkorna, med Missionskyrkans framväxt bland 1800-talets folkrörelser och dessas föreningskaraktär, och med Svenska kyrkans karaktär av offentlig institution har utan tvekan betydelse för församlinglivet och dess

gestaltning till exempel när det gäller ansvarstagande i olika avseenden, företräddarskap, socialt och kulturellt liv i församlingen.

En ny situation har inträtt i relationen mellan Svenska Missionskyrkan och Svenska kyrkan de senaste åren. Svenska Missionskyrkan arbetar med en ny konstitution som behandlades vid årskonferensen 1999 och skall slutbehandlas under 2000. Svenska kyrkan har skilts från staten och en ny kyrkoordning antogs vid kyrkomötet 1999.¹⁵

Dessa grundläggande förändringsprocesser under de senaste tio åren inom båda kyrkorna ger väsentliga bidrag till en utveckling som öppnar för djupare gemenskap.

Kan man lita på förändringarna?

Förändringarna kring millennieskiftet har upphävt grundläggande orsaker till 1800-talets kyrkosplittring, vilka så sent som för tio år sedan angavs som avgörande skiljelinjer. Bland de främsta kritiska punkterna från *Svenska Missionskyrkan* var statskyrkosystemet och dess följdverkningar på olika områden. *Svenska kyrkan* pekade på Missionskyrkans otydlighet i teologi, och att framför allt att konstitutionen ända fram till år 2000 formellt bejakade möjligheten till så kallat omdop.

Helt avgörande steg var att *Svenska kyrkan* 1996 införde ett medlemskap grundat på dopet med åtföljande doppastoral samt att relationerna till staten förändrades år 2000. Detta markerades med ny kyrkoordning, särskilt med dess förklarande teologiska inledningar. Preciseringsarna av den lokala församlingens uppdrag, som känns igen av Svenska Missionskyrkan, blir konkreta genom församlingsinstruktionen. Därmed finns längre ingen grund för polemiska tvivel på Svenska kyrkans vilja till tydlighet om sitt ärende bland människor.

Svenska Missionskyrkans beslut om ny konstitution år 2000 med bestämning av huvudlinjen i den gemensamma tron i alla församlingarna samt entydig förklaring om att dopet är ett enda, där formell möjlighet till "omdopspraxis" försvunnit och ersatts av den akt för dopbekräftelse som redan infördes 1997, var ur Svenska kyrkans synpunkt avgörande för möjligheten till en ekumenisk

15 På väg mot djupare enhet, s. 25

överenskommelse. Att den liturgiska tillämpningen av konstitutionen som gjordes med kyrkohandboken 2003 förtydligar hur praxis skall utformas bekräftar vägens riktning.

Det kan vara en lång process innan fastställda förändringar får genomslag i attityd och praxis på alla nivåer inom de båda kyrkorna. Fortfarande skymtar från ömse håll i några remissyttranden, att man inte är övertygad om genomförandet av dessa förändringar. Man anför lokala exempel i allmänna ordalag på den andres bristande reception och kan antyda tvivel på äktheten i det som sker. Det gäller såväl frågan om uppslutning kring beslut som fattats av församlingarna tillsammans som kvardröjande negativa uttryck för grundläggande attityder och förhållningssätt eller brist på ändring av praxis.

I varje förändringsprocess finns det självklart enskilda företrädare eller grupper som har behov av att just då tydligt markera egen skeptisk hållning till utvecklingen i den egna kyrkan eller av gammal vana fasthåller vid uppfattningar som avspeglas i kvardröjande attityder.

Det är väsentligt att båda kyrkorna ser till de förändringar som beslutats och den framtidsväg som tydligt har utstakats – mer än att framhäva illustrativa undantag i receptionsprocessen hos den andre.

Samtidigt måste samtalen om de kvarstående skillnader, som bland annat gör det orealistiskt att idag staka ut vägen till samgående, fortsätta och fördjupas. Att hantera dem blir en av de viktiga underliggande uppgifterna inom ramen för lokala samarbetsavtal. Det fortsätta samtalen om vägen till enhet utifrån dessa skillnader blir också en väsentlig arbetsuppgift för samarbetsrådet.

Några ekumeniska steg

I den ekumeniska metod som använts noteras några viktiga steg för att komma närmare varandra och skapa förutsättningar för såväl överenskommelse som fördjupad gemenskap. Dessa rör både attityder och systematik.

Röj undan misstro – berätta goda historier om varandra

I den gemensamma historien av splittring fanns berättelser om varandra, ibland med en kärna av sanning, ibland våldsamt överdrivna i

en polemik som förts vidare till nya generationer. Till detta hör karikatyrer av den andres ståndpunkter, ibland helt felaktiga i sin grund. Varje kyrka står själv för de goda berättelserna i den egna traditionen och värjer sig mot andras beskrivning.

Ur evangeliets perspektiv bör vi kritiskt fråga oss själva vad denna misstro står för, vilka konsekvenser karikatyrerna för med sig och hur man kan försvara detta utifrån evangeliet. Förutsättningen för ett närmande är en grundläggande tillit till varandra. Till frågan om tillit hör hur vi talar om och med varandra på ett öppet sätt.

Sortera olikheterna

– *Vad har aldrig varit sant?* Ännu så sent som i några remissyttrandet förs teser fram om den andra kyrkan som aldrig har varit sanna, men ändå upprepas. Dokumentet *Guds kyrka och levande församling* arbetade med en noggrann genomgång av vad som är de faktiska olikheterna.

– *Vad var en gång sant, men är det inte längre?* En lång rad av de faktorer som en gång ledde till separationen är idag inaktuella. Det kan gälla teologiska ståndpunkter som formulerades utifrån en bestämd kontext, men knappast skulle betyda något idag. Dit hör de hårda motsättningarna och polemiken i frågan om försoningen. Den grundläggande kritiken mot statskyrkosystemet har inte längre bäring. I internationell ekumenik talar man om sådana motsättningar som ”obsoleta”, det vill säga man behöver inte underkänna deras betydelse i en annan situation, men motsättningarna kvarstår inte eller är inte längre aktuella.

– *Vad är fortfarande sant?* Det är här den ekumeniska utmaningen ligger. Utifrån detta har de tre senaste dokumenten diskuterat hur avgörande de kvarstående skillnaderna är för möjligheten att ingå en ekumenisk överenskommelse.

Avgörande motsättningar har lösts genom förändringar inom båda kyrkorna framför allt under de senaste tio åren. Å andra sidan har en del nya olikheter vuxit fram under den separata utvecklingen sedan 1870-talet.

Var trygg i den egna identiteten

Våren 2000, då dokumentet *På väg mot djupare enhet* publicerades, befann sig båda kyrkorna mitt i stora förändringsprocesser.

Missionskyrkan hade ännu inte fattat de sista besluten om sin nya konstitution, där framför allt dokumentet *Trons grund och innehåll* på ett nytt sätt preciserade huvudlinjen i förkunnelse och undervisning.

Svenska kyrkan hade just genomgått sin största förändring sedan reformationen när det gäller relationen till staten och behövde reflektera över vad detta skulle innebära för dess framtida plats i samhället och hur den nya kyrkoordningen skulle fungera.

Detta visar hur tidpunkten för en ekumenisk överenskommelse kan vara avgörande. Båda kyrkostyrelserna upplever att det nu, efter 40 års samtal, är dags att göra en historisk framtidsmarkering.

Pröva olika ekumeniska modeller, sätt in dem i svensk kontext

Samarbetsrådet har genom åren arbetat med erfarenheter i ett stort material från olika kyrkors dialoger och ställt frågor varför vissa enhetsförhandlingar har lyckats medan andra, ibland inför sista beslutet, har misslyckats. Erfarenheterna från andra dialoger och ekumeniska modeller måste emellertid prövas utifrån den egna situationen – vilka historiska motsättningar som levt vidare, hur det omgivande samhället har påverkat och hur relationen till andra kyrkor och samfund i Sverige utvecklats.

Skapa en formel för överenskommelse

En sådan bör ta vara på växelpelet mellan utvecklingen i de lokala församlingarnas liv och de steg som vunnits i de nationella samtalen – ibland, men inte alltid, kan detta växelspel belysa att både teori och praxis, teologi och pastoral behöver gå hand i hand.

Samtidigt står båda kyrkorna i relationer till andra, både i Sverige och internationellt. Att en relation mellan två kyrkor fördjupas får inte betyda att deras respektive förhållande till andra kyrkor försvagas eller leder till större splittring. Det skulle stå emot grundmotiven i evangeliets kallelse till enhet.

Öppna med en nationell ramöverenskommelse

Med beslut om en kortfattad ramöverenskommelse kan tyngdpunkten i den framtida utvecklingen beskrivas i lokala samarbetsavtal. Lokalt står församlingarna i skilda relationer, vilket bör betraktas realistiskt. Därför är konkretiseringen genom lokala samarbetsavtal så viktig. En överenskommelse om kyrkogemenskap är inte målet, utan början på enhetens framtidsväg.

Fördjupa gemenskapen i gudstjänster

En ekumenisk överenskommelse behöver manifestas i gudstjänster både nationellt, regionalt och lokalt med tacksägelse till Gud över hans vilja till helhet i skapelsen och i kyrkan, försoning i Jesus Kristus i vår mänskliga splittring och bön om den heliga Andens kraft att gå vidare i gemenskap och uppgift inför framtiden.

Gemensam bön i många både stora och små sammanhang över hela landet öppnar sinnet att se samman Guds vilja till enhet med mänskliga svårigheter och invändningar.

4. Ekumenisk överenskommelse

Tre beslutsnivåer

Själva beslutet om överenskommelse, som de båda kyrkorna antog i kyrkokonferens respektive kyrkomöte 2006, innehåller tre avsnitt som representerar skilda beslutsnivåer: beslut om erkännande, viljebestämd målsättning samt uppmaning till församlingarna.

Vi erkänner

De tre satsen som följer utgör det grundläggande innehållet i beslutet om nationell ekumenisk överenskommelse om kyrkogemenskap. Detta står i relation till kyrkorättsligt regelverk som minst innebär förkunnelse- och nattvardsgemenskap samt erkännande av varandras ordinerade/vigda tjänster.

Genom detta beslut erkänner de båda kyrkorna varandra och markerar gemenskapen utifrån det kyrkorna har tillsammans – bekännelsen av den apostoliska tron, gemensam förståelse av sakramenten samt att grunden för den särskilda vignings- eller ordinerade tjänsten är kallelsen till hela Guds folk. Innebörden av detta utvecklas närmare i kapitel 5 om grundförutsättningarna.

Den kyrkorättsliga öppningen för gemensamt gudstjänstliv och övrigt lokalt ekumeniskt arbete ligger i ett formellt ämbetserkännande. Innebörden utvecklas närmare i kapitel 8.

Den tredje satsen talar om erkännande av tillsynstjänsten i de båda kyrkorna, biskop respektive missions- och distriktsföreståndare. Öm-

sesidig handpåläggning är tecken på och bekräftelse av gemenskapen, men har också bäring för ekumeniska relationer till andra.

Vi vill

uttrycker att den bakomliggande målsättningen för överenskommelsen måste föras vidare. De tre *vill-* satserna är, i egenskap av målbestämd inriktning, inte av kyrkorättsligt reglerande karaktär. Gemenskap i gudstjänst, samhällsliv, att stärka ekumeniska relationer eller att upplåta varandras kyrkor kan uttalas som förpliktande målsättningar för båda kyrkorna. Dessa måste dock förverkligas i det lokala församlinglivet, där också formella beslut enligt båda kyrkornas bestämmelser fattas om till exempel upplåtelsefrågor.

Vi uppmanar

våra församlingar, där förutsättningar finns, att ingå lokala samarbetsavtal kan inte heller tolkas som kyrkorättsligt reglerande. Här understryks överenskommelsens lokala tyngdpunkt. Gemenskap mellan församlingar eller människor kan inte tvingas fram genom nationella beslut men väl uppmuntras.

Innebörden av orden *där förutsättningar finns* utvecklas närmare på sidan 77. Genom denna rekommendation uttalar de två kyrkorna sin förhoppning om att denna enhet skall ta form i gemensamma gudstjänster och i evangeliets möte med människor på varje ort.

Uppmaningen i det nationella beslutet bör innebära, att varje lokal församling i de båda kyrkorna i samtal med varandra åtminstone *överväger* om förutsättningar finns att ingå lokalt samarbetsavtal. Om det inte funnits tidigare samarbetsformer kan ett första steg vara att pröva ett enkelt avtal enligt exemplet i bilaga 3.1

I de följande kapitlen utvecklas ytterligare motiven, möjligheterna och praktiska konsekvenser för att överenskommelsen mellan kyrkorna skall förverkligas. Olika exempel utifrån graden av samarbete samt församlingarnas olika organisationsformer lokalt [distriktskyrka/huvudkyrka, kyrklig samfällighet eller större städer med ett flertal församlingar] ges i kapitel 11 samt i bilaga 3.

Kyrkorättslig innebörd

Överenskommelsen måste beskrivas i de termer som gäller för respektive kyrka samt i förekommande fall följas av egna konsekvensbeslut.

För *Svenska kyrkans del* betecknas överenskommelsen i kyrkoordningens terminologi som en *särskild ekumenisk överenskommelse*.¹⁶ Den innebär ett ömsesidigt erkännande av respektive kyrka och dess vignings- respektive ordinerade tjänster samt predikstols- och nattvardsgemenskap. I dessa sammanhang används också termen *kyrkogemenskap* som definition.¹⁷

Svenska Missionskyrkan anger i sin kyrkordning den ekumeniska målsättningen på olika nivåer så: Svenska Missionskyrkan och dess församlingar vill arbeta för gemenskap vid nattvarden samt i evangelisation och diakoni. Den vill nå ömsesidigt erkännande av andra kyrkor och deras tjänster/ämbeten. Den vill söka vägar för *kyrkogemenskap* eller samgående med andra kyrkor och samfund i Sverige samt stimulera internationellt ekumeniskt arbete.¹⁸

De kyrkorättsliga frågorna utvecklas närmare i kapitel 6 – *Beslut om ekumenisk överenskommelse*.

För att följa upp en överenskommelse är det viktigt att skapa möjligheter att se hur den utvecklas. Ett sätt är att efter en tidsperiod om till exempel fem år göra en avstämning. Samarbetsrådet mellan kyrkorna förutsätts finnas kvar för att fortlöpande följa utvecklingen.¹⁹ I detta bakgrundsdokument ges exempel på frågor som behöver belysas och fördjupas i fortsatta samtal. Remissyttrandena aktualiserar ytterligare frågor, framför allt av praktisk natur utifrån ett lokalt perspektiv. Några av dessa behandlas i kapitlen 7–10.

16 Se bland annat 31 kap. § 2 i *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* om behörighetsförklaring

17 Beträffande de evangelisk-lutherska kyrkorna inom Lutherska världsförbundet konstateras (CsSkr 1993:3 s 2, 181) att "[de] lever i en kyrkogemenskap som innebär förkunnelse- och nattvardsgemenskap och erkännande av prästvigningen". Biskopsbrevet *Det heliga rummet* från 2001 använder ordet kyrkogemenskap som beteckning för innebörden av Kyrkoordningens term "särskild ekumenisk överenskommelse".

18 *Kyrkoordning för Svenska Missionskyrkan*, avsnittet Enhet, se Bilaga 2.

19 *Förslag till överenskommelse om kyrkogemenskap*, s. 54 ff.

Redan tidiga erfarenheter av lokala samarbetsavtal kommer säkert att resa nya frågor men också samla erfarenheter på hur man lokalt kan hantera olikheterna. Det blir en viktig uppgift för samarbetsrådet att ta vara på dessa erfarenheter och aktivt vara ett rådgivande organ för utveckling av det lokala samarbetet. Konsekvenser och praxis av principiell natur kan behöva förankras genom beslut i de båda kyrkostyrelserna.

Försonad och dynamisk mångfald

En ekumenisk överenskommelse om kyrkogemenskap ingås alltså mellan två självständiga kyrkor. Nyckelbegreppet för sådana överenskommelser är *försonad mångfald*, vars ledande princip är att de olika uttrycken för historiskt arv är legitima och utgör värdefulla bidrag till livets rikedom i den universella kyrkan. I stället för en exklusiv identitet som binds till den egna traditionen erkänns olikheterna, man kan samtala om dem öppet. Den egna traditionen kan granskas självkritiskt, men också utmanas av samtalsparten.²⁰

I dialogen mellan våra två kyrkor har denna tanke utvecklats till begreppet *dynamisk mångfald*. Eftersom skillnader både i församlingssyn och i sättet att fungera ibland medför praktiska konsekvenser och problem i det lokala arbetet måste de lyftas fram så att man kan finna sätt att hantera och leva med olikheterna. Försök att låtsas som om de inte finns kan på sikt skapa stora svårigheter.

Men olikheterna innebär inte bara problem eller svårigheter. Mångfalden kan samtidigt utgöra en omistlig tillgång i förståelsen av evangeliet och kyrkornas uppdrag. Därför är mångfalden inte bara försonad, accepterad, så att man kan leva med den, utan en dynamisk kraft som kan berika båda kyrkorna och vidga bådasynt. Ytterst handlar detta om en insikt, att ingen kyrka med sina traditioner ensam förmår omfatta bredden och djupet och längden och höjden av Kristi fullhet.

Förväntan som utgångspunkt inför mötet med den andra kan betyda att man närmar sig olikheterna på ett nytt sätt och frågar hur den andra kyrkans tradition och praxis skulle kunna berika den egna

20 Ur artikeln "Reconciled diversity" i *Dictionary of the Ecumenical Movement* 2nd Ed, WCC 2002

kyrkan. Ett *exempel* under samtalen kan hämtas från olika markeringar när det gäller dopet. Båda kyrkorna betonar principiellt sambandet mellan dopet som gåva och att det skall tas emot i tro, men tyngdpunkten läggs olika. Så kan man fråga varandra:

– Har Missionskyrkan överbetonat den personliga tron på dopets bekostnad?

– Har Svenska kyrkan överbetonat dopet på den personliga trons bekostnad?

Ett sådant sätt att ställa frågor till varandra bottnar i en grundläggande attityd av förtroende som *berikar* förståelsen av den kristna tron, *befruktar* en egen självkritisk prövning och *bidrar* till förtroendet för varandra.

Hantering av olikheter

En överenskommelse innebär alltså inte att ordningar och praxis måste likformas. Det kan fortfarande finnas olikheter som den andra kyrkan inte uppskattar. I en kyrkogemenskap kan man väl markera sådana punkter, men inte påtvinga den andra kyrkan förändringar eller ställa sådana villkor. Båda kyrkorna måste själva svara för om, hur och när förändringar skall ske.

Flera olikheter kan tydligt definieras utifrån kyrkornas fastställda ordningar. Men i det liv som levs i församlingarna går dessa frågor rakt genom konfessionella gränser. Mångfalden av både uppfattningar och tillämpad praxis kan vara väl så stor inom kyrkorna som mellan dem. Detta har mindre bäring när det gäller formella överenskommelser som behöver preciseringar, men i de lokala församlingarnas verklighet, där enheten levs, är sådana konstateranden viktiga. Från den horisonten upplevs ibland redovisade skillnader som enbart teoretiska frågor. För andra innebär redovisade skillnader argument för att inta den mer restriktiva hållning man känslomässigt önskar. Här finns alltså ett spänningsfält, både positivt och negativt mellan teori och praxis – eller, om man så vill, teologiska överväganden och pastoralt handlande.

I en regelbunden gudstjänstgemenskap *måste* vissa överenskommelser göras kring tillämpad praxis för att samarbetet skall fungera.

Genom lokala avtal preciseras att man för gemenskapens skull, när man firar gudstjänst tillsammans, avstår från att markera eller tillämpa sådana bestämmelser eller praxis som råder i den egna kyrkan, men som innebär svårigheter i en samarbetssituation. En total samstämmighet i bestämmelser och praxis hör till frågan om kyrkounion, då två kyrkor går samman.

Därför behöver tyngdpunkten i överenskommelsen vila på lokala samarbetsavtal. Den nationella överenskommelsen om ekumenisk samverkan skall öppna, men utvecklingen mellan de lokala församlingarna ger på sikt innehåll i överenskommelsen samt visar dess hållbarhet och framtidsutveckling.

Det är i det lokala samarbetet man övar sig i att avstå från att demonstrativt tillämpa egna övertygelser med sådan praxis som skapar svårigheter. Samtidigt övar man sig i öppenhet att se också på det som verkar främmande i den andra traditionen som en möjlig tillgång för den egna.

Internationella impulser och andra dialoger

Ett tidigare sätt att närma sig varandra i bilaterala dialoger var att lägga de olika kyrkornas ordningar sida vid sida och därefter förhandla om likheter och skillnader samt vilka förändringar som behövde göras. Detta sätt riskerar att göra frågan om enheten i Kristus till administrativ förhandling, där man tar, ger och frågar vem som vunnit mest i stället för att rikta in sig på gemensam växt och utveckling.

Samarbetsrådet fick till uppgift att särskilt arbeta med frågorna om dop, nattvard, ämbete utifrån det ekumeniska dokumentet *Dop Nattvard Ämbete*. Det har visat sig, att när två kyrkor prövar sig inför en tredje parts frågeställningar öppnas andra vägar än de som är möjliga om man bara lägger sina dokument sida vid sida. Genom studiet av båda kyrkornas svar på *Dop Nattvard Ämbete* har förvånansvärt likartade ståndpunkter noterats, likaså att båda kyrkorna skriver i sina svar att *Dop Nattvard Ämbete* leder till självprövning på många punkter.

Frågor som rör de båda kyrkornas relationer till och gemenskap med andra samt om det finns en i samklang med deklARATIONER som

gjorts tillsammans med andra kyrkor har aktualiserats i *Förslag till överenskommelse*. Efter en genomgång blir slutsatsen:

För Svenska Missionskyrkans del står detta förslag om kyrkogemenskap i samklang med den konkreta ekumeniska målsättning som gäller och som markerar att en typ av överenskommelser med en part i sig skall öppna sig för djupare enhet också med andra samtalsparter.

För Svenska kyrkans del kan inte ses några avgörande svårigheter. Överenskommelsen om den gemensamma deklarationen om rättfärdiggörelseläran mellan Lutherska världsförbundet och Vatikanen påverkas inte av dessa förslag. Den syn som finns på de frågor som varit avgörande i relationen till de anglikanska kyrkorna rörande vigningstjänsten, apostolicitet och succession är bearbetad i detta förslag och befästs i den föreslagna överenskommelsen. Inte heller överenskommelserna med EKD, Metodistkyrkan och IFI har ett sådant innehåll att de påverkar det förslag som nu lämnas.²¹

Utifrån remissvaren från andra kyrkor har förtydliganden gjorts i detta dokument.²²

Att de båda kyrkornas samtal med andra parter i Sverige befruktat förståelsen framgår tydligt av SKR:s kartläggning av bilaterala dialoger i *Kyrkor i samtal*.²³

Utvecklingen för samman

Från ett statistiskt perspektiv skiljer sig kyrkorna från varandra när det gäller kyrkobegreppet, vilket får genomslag i synen på dop och medlemskap samt Missionskyrkans mer församlingscentrerade kyrkoupfattning och Svenska kyrkans episkopala ordning, liksom skillnader i förhållningssätt mellan olika delar av kyrkan, sägs i dokumentet *På väg mot djupare enhet*.

Men:

21 *Förslag om överenskommelse*, s.61f.

22 Särskilt gäller det innebörd och tolkningar av begreppet apostolisk succession som är centralt i relation till de anglikanska kyrkorna – en fråga som därefter varit föremål för direkta samtal med företrädare för Church of England. Se vidare ”Apostolicitet – Apostolisk succession” i kap.5.

23 *Kyrkor i samtal*, s. 95f. talar om detta som en ”vidgande växelverkan” mellan flera samtidiga dialoger

Väljs ett dynamiskt perspektiv ser bilden annorlunda ut. Då kan kyrkobegreppen ses som konvergerande utvecklingslinjer. Från väckelse-tidens församlingssammanslutningar har Missionskyrkan i dag utvecklats i en folkkyrklig riktning. Inom Svenska kyrkan finns en större öppenhet för den mindre gruppens betydelse för kristenlivet. Svenska kyrkan har från att tidigare betonat dopets nåd allt mer kommit att lyfta fram trons svar på Guds gåva och Missionskyrkan har allt fler sakramentala drag där Guds gåvor lyfts fram.

I Svenska kyrkan har medlemskapet i dag en direkt relation till dopet – som konsekvens av dopet eller i avvaktan på dop – och i Missionskyrkan har möjlighet till medlemskap för barn öppnats. I båda samfundet har en likartad utveckling skett av gudstjänstlivet – präglad av den internationella utvecklingen – och båda har starkare sakramentala drag än förr.

I synen på präst och pastor finns motsatta tendenser: i Missionskyrkan har pastorn fått en starkare ställning i den lokala församlingen och i Svenska kyrkan har de förtroendevaldas delaktighet och inflytande betonats. Missionskyrkan är på väg mot en mer sammanhållen struktur med en ökad betoning på nationella organ och inom Svenska kyrkan finns sedan länge en riktning mot allt större inflytande i alla frågor av de lokala kyrkoråden och kyrkoherdarna. Och kanske finns till sist en allt större gemensam syn på kyrkans uppgift som tjänare åt de sökande människorna i deras längtan efter tro och mening.

Utvecklingslinjerna går alltså mer och mer samman. Även om de ännu inte helt mötts är dessa tendenser hoppgivande och pekar mot möjligheter till en allt större samsyn mellan kyrkorna där både teologi, struktur och grundläggande syn på kyrkoorganisationen mer och mer kan förenas. Detta har skett inom varje samfund för sig, genom egen reflektion och bearbetning, men också som en del av de allmänna utvecklingstendenser som finns inom de skilda kyrkofamiljerna i stort, liksom i samhället i övrigt.

För det ekumeniska arbetet är det av stor vikt att denna utveckling äger rum. Detta är en utveckling som inte är avslutad utan fortsätter, inte minst som resultat av det konstitutionsarbete som skett inom Missionskyrkan och det kyrkoordningsarbete som ägt rum inom Svenska kyrkan. Fortfarande finns många spänningsfält som inte är bearbetade. Det gäller till exempel frågor om majoritets- och minoritetskyrka, attityder mellan företrädare för respektive samfund, frågor om konkurrens mellan samfundet och kyrkornas anspråk att företräda kristen tro i Sverige.²⁴

24 *På väg mot djupare enhet*, s.19 f.

Framtida utveckling

Den överenskommelse som här avses är inte momentan, utan skall fortsätta att utvecklas, lokalt, regionalt och på nationell nivå. På vilket sätt en sådan utveckling sker är inte möjligt att förutse. Lokala och regionala förhållanden kan göra att samverkan utvecklas på olika sätt mellan kyrkorna. Den kan till exempel avse lokal samverkan, gemensamt församlingsliv, utvecklingsprojekt i samhället, samverkan inom bistånd och mission liksom gemensamma teologiska studier. I ett längre perspektiv kan till exempel samverkan om utbildningsfrågor vara av intresse.

Det väsentliga är att kyrkorna nationellt genom en ramöverenskommelse öppnar möjligheterna för de lokala församlingarna att, om de önskar och de lokala förhållandena talar för detta, få frihet att leva i djup samverkan.

Det innebär också, att överenskommelsen skall undvika sådana begränsningar som inom kort tid kan innebära låsningar om den ekumeniska utvecklingen fortsätter. *Ett exempel* utgör nattvardsgemenskapen från 1975 som tillkommit efter flera års arbete. När den slutligen antogs efter en lång förberedelse- och beslutsprocess upplevdes den på många orter som inaktuell och alltför begränsande av den praktik som redan utvecklats.

5. Grundförutsättningar

Bekännelse och erkännande

Kyrkan är apostolisk

En gemensam utgångspunkt är att båda kyrkorna uppfattar sig som apostoliska, delaktiga i Kristi kyrka i världen, med gemensam bekännelse av den apostoliska tron och gemensam förståelse av sakramenten samt delaktighet i hela Guds folks uppdrag där allas ansvar är grundläggande.

Denna syn på kyrkan, *ecklesiologin*, har blivit tydlig för båda kyrkorna inte minst genom studium av *Dop Nattvard Ämbete* och den ekumeniska utläggningen av nicenska trosbekännelsen *Bekänna en och samma tro*.²⁵

Med apostolisk kyrka menas, att den är byggd på Kristus i enlighet med apostlarnas vittnesbörd och sänd i världen. Båda kyrkorna står alltså med den heliga Skrift som grund i en kontinuitet från urkyrkan. Samtidigt betygar de sin samhörighet med den universella kyrkan.

Kyrkan är till för alla

Det har redan i tidigare rapporter konstaterats att kyrkorna i långa stycken delar samma traditioner och liknande ambitioner. Både Svenska kyrkan och Svenska Missionskyrkan söker en bred anknytning i folk och samhälle och vill nå ut överallt i Sverige. *Svenska Missionskyrkan* ser som sin kallelse att tillsammans med andra kyrkor föra evangeliet till och verka bland människor med olika tro och

25 *Bekänna en och samma tro*, Faith and Order, sv. övers. 1993, Verbum förlag

livsåskådning där många känner främlingskap för kyrka och kristen tro.²⁶

Svenska kyrkan, med sin folkkyrkotradition, bär dessutom på uppgiften att hjälpa dem som är medlemmar eller vistas i territorialförsamlingen att upptäcka sitt medlemskap, bejaka sin längtan och förstå vad tron kan betyda för dem.

Församlings- och kyrkosyn

Frågan om olikheter i församlings- och kyrkosynen är huvudämnet för *Guds kyrka och en levande församling*. Där beskrivs skillnaderna och en teologisk analys ges dels utifrån dopet och tron som vägen in i kyrkan²⁷, dels mer strukturellt och organisatoriskt. De tidigare slagorden föreningskyrka och statskyrka analyseras.²⁸ Viktigare än de yttre formerna är dock en djupgående gemensam teologisk uppfattning om kyrkans väsen och dess uppgift.

Den yttre formen och organisationen är inte för någon av kyrkorna given för varje tid. *Svenska kyrkan* har hävdad, att man i tid efter annan måste söka den organisation som på bästa sätt tjänar kyrkans egentliga ärende att räcka evangelium och sakrament:

Ett evangelisk-lutherskt kyrkosamfund har stor frihet att utforma sin organisation utifrån vad som i varje tid bedöms som mest ändamålsenligt. [...] Kyrkoordningen är beroende av det historiska arv som Svenska kyrkan bär med sig och den kulturella och sociala roll kyrkan har. Kyrkans organisation och uttrycksformer knyter an till det samhälle kyrkan är satt att verka i. Samtidigt måste kyrkoordningens bestämmelser stå i samklang med vad kyrkan tror, bekänner och lär.²⁹

Svenska Missionskyrkan inleder och avslutar sina grundsatser om församlings- och kyrkosyn med konstaterandet:

Guds församling [har genom historien] framträtt på olika sätt men är alltid tydlig och synlig i omvärlden. Den firar gudstjänst, förkunnar Guds ord, döper och firar nattvard. Den vittnar om sin tro samt

26 *Trons grund och innehåll*, Missionskyrkans konstitution

27 *Guds kyrka och en levande församling*, kap 2, s. 29ff

28 *Guds kyrka och en levande församling*, kap. 6.5, s. 151 ff samt kap. 6.7, s.162ff

29 Bilaga 1, *Syftet med kyrkoordningen*

handlar i det samhälle och bland de människor som omger den. [...] Ordningar och stadgar omprövas och förnyas i varje tid med den heliga Skrift och den kristna erfarenheten som grund.³⁰

Den lokala församlingens roll uttrycks också på ett förvånansvärt likartat sätt. *Svenska kyrkan* säger om lokalförsamlingen:

Svenska kyrkan framträder lokalt som en församling. Denna är den primära enheten inom kyrkan. Församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Syftet är att människor skall komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas. Allt annat som församlingen utför är stöd för och en konsekvens av denna grundläggande uppgift.³¹

Svenska Missionskyrkan beskriver den lokala församlingen och dess uppgift så:

Den universella kristna kyrkan tar form i varje lokal församling. [...] Församlingen hålls samman av sitt centrum, Jesus Kristus, inte av sina gränser. Gud ensam vet vilka som är de kristna. Genom Guds ord, dopet och nattvarden inbjuds var och en som vill följa Kristus och växa i tro att dela församlingens liv och gemenskap.³²

Genom denna sändning [Jesu Kristi sändning i världen av Fadern genom Anden], mission, skapas kyrkan och förnyas som Kristi kropp i världen: – *genom evangelisation* bär den vittnesbörd om Kristus, – *genom diakoni* tjänar den medmänniskorna och hela skapelsen, – *genom gemenskap* upprättas människor och uppmuntras att bruka sin mångfald av gåvor. Denna mission hämtar sin förebild från Kristus som ödmjuk tjänare och sker i kärlekens kraft.³³

Medlemskap

I grunden står båda kyrkorna för att dopet och tron tillsammans utgör vägen in i kyrkan. Samtidigt har båda kyrkorna odöpta medlemmar framför allt av historiska, men skilda, skäl. Detta utgör

30 *Konstitution för Svenska Missionskyrkan*, Grundsatser, Bilaga 2,

31 *Kyrkoordning för Svenska kyrkan*, Andra avdelningen: Församlingarna, Bilaga 1

32 *Konstitution för Svenska Missionskyrkan*, Grundsatser

33 *Konstitution för Svenska Missionskyrkan*, Trons grund och innehåll

exempel på hur man lagt pastorala och evangelisatoriska synpunkter på grundläggande principer. Samtidigt förutsätts i ekumeniska sammanhang, att det är den gudstjänstfirande församlingen i två församlingar som möts till samtal och bön, gemensam gudstjänst samt sänds med evangelium i omvärlden.

1800-talets motsättningar utgick från frågan: – *Vem är kyrkan?* Ställer man frågorna ur ett annat perspektiv, till exempel: – *För vem är kyrkan till?* eller: – *Varför är kyrkan till?* närmar man sig den gemensamma uppgiften såväl att gestalta Kristi kropp mitt i det svenska samhället som att uttrycka evangeliets närvaro och inbjudan. – *Hur skall framtidens inbjudande, öppna och tydligt synliga kyrka gestaltas? Och hur kan detta ske i ett gemensamt ansvarstagande?*

Fortfarande är medlemskapet i en folkkyrkas territorialförsamling och det medlemskap som grundas på eget ställningstagande, även om den personliga tron uttrycks på ett mer mångskiftande sätt än tidigare, en svårighet för lokalt ekumeniskt samarbete i en samarbetskyrka.³⁴

Om det alltså finns en grundläggande gemensam teologisk förståelse av vad kyrkan är och vilken uppgift den har blir frågan hur två skilda traditioner när det gäller yttre form och organisation skall kunna fungera. Detta tas upp i många remissyttranden med anledning av praktiska konsekvenser.

Gemensam förståelse av sakramenten

I båda kyrkornas dokument om hur sakramenten skall förstås finns stor likhet, vilket gör att de i en överenskommelse kan konstatera att det ömsesidiga erkännandet grundas på gemensam förståelse av sakramenten.

Svenska Missionskyrkan har en sammanfattning av sin syn på sakramenten som introduktion till texterna om dop och nattvard i dokumentet *Trons grund och innehåll*:

Sakramenten är genom Guds ord heliga handlingar, som har instiftats och påbjudits av Jesus Kristus själv att användas av församlingen. Dopet och nattvarden berättar om den kristna trons centrum, förmedlar

34 Se *Tvärkapitlet om medlemskap* (Nils-Henrik Nilsson, Per-Magnus Selinder – Berit Åqvist), i *Tro – dop – medlemskap*, SKR:s skriftserie nr 6, 2004, s. 93ff.

Guds nåd och Kristi närvaro samt öppnar för gemenskap mellan människor över alla gränser.

En likartad sakramental definition uttrycks i *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* om både dop och nattvard:

Dopet är ett sakrament, vilket betyder att det är en helig handling instiftad av Jesus Kristus [...] Nattvarden är ett sakrament, en av Jesus Kristus instiftad helig måltid med bröd och vin, vid vilken kyrkan och den enskilde förenas med honom och de troende i alla tider.

Dop

Den gemensamma förståelsen av dopets innebörd beskrivs tydligast genom texter från de båda kyrkorna, där de teologiska uttrycken uppvisar stor överensstämmelse liksom den handling som konstituerar dopet – att det skall ske med vatten och i Faderns och Sonens och den heliga Andens namn. Med ekumeniskt inflytande betonar numera båda kyrkorna dopet som en process för hela livsvägen eller livslång växt i Kristus³⁵:

Svenska kyrkan:

Dopet sker alltid med vatten och i Faderns, Sonens och den heliga Andens namn. Genom jordiska medel får människan del i Guds rike. I en ny födelse tas människan ut ur syndens och dödens sammanhang och förenas med Jesus Kristus för att med honom och hans folk dela korsets och uppståndelsens liv.

Dopet är en engångshandling, vid vilken Gud treenig tar upp människan i sin gemenskap och för henne in i sin kyrka och församling. Dopet sker därför vanligen i församlingens gemensamma gudstjänst.

Samtidigt har dopet betydelse för hela livsvägen: varje dag får den som döpts leva i sitt dop och gå genom död till liv, från ofrihet till frihet. Genom dopet har människan fått Guds nåd, en nåd som bär henne hela livet och genom döden.³⁶

35 Båda kyrkorna betonar i sina respektive svar på *Dop Nattvard Ämbete* det värdefulla i detta perspektiv.

36 *Kyrkoordning för Svenska kyrkan*, inledning till Femte avdelningen, 19 kap. Dop

Svenska Missionskyrkan:

Dopet är ett tecken på nytt liv i Jesus Kristus och gemenskap med honom. Det har sin förebild i Gamla testamentets berättelser om frihet från slaveri, räddning från döden genom vattnet och Guds förbund med sitt folk. Grunden för dopet i Nya testamentet är Kristi död och uppståndelse.

Dopet och tron för människan in i Kristus. Dopet är en del av vägen in i kyrkan och hör samman med livslång växt i Kristus. Det är en Guds gåva till syndernas förlåtelse. Dopet sker med vatten i Faderns, Sonens och den heliga Andens namn under bön om Anden. Guds gåva möts av människans svar i tro.

Dopet är ett enda. Det kan ske på olika sätt och vid olika tidpunkter i livet. Skilda doptraditioner genom kyrkans historia representerar delaktighet i ett och samma dop. Eftersom dopet till sin karaktär är gränsöverskridande och leder till att alla döpta är ett i Kristus, vill Svenska Missionskyrkan med sin öppenhet för Guds handlande i olika doptraditioner söka uttryck för en försonad mångfald.³⁷

Dopet skall ske i Faderns och Sonens och den heliga Andens namn med vatten genom begjutning eller nedsänkning [...]

[Dopet] har sin naturliga plats i församlingens huvudgudstjänst och förläggs lämpligen i gudstjänstens första del, "Guds folk tillsammans". Sambandet mellan dop/tro eller tro/dop och medlemskap i församlingen bör göras tydligt.³⁸

Frågor om dopet, dop och tro samt dop och medlemskap har stått i förgrunden i den ekumeniska dialogen under lång tid. Frågorna behandlas inte minst i Kyrkornas världsråds rapport *Dop Nattvard Ämbete*. I det fortsatta ekumeniska samtalet har frågorna berörts ingående mellan Svenska kyrkan och Svenska Missionskyrkan i *Guds kyrka och en levande församling*. Inom Sveriges Kristna Råd har samtalen fortsatt, vilket nyligen resulterat i den nämnda rapporten, där en bred belysning ges av samfundens skilda betoningar i fråga om tro, dop och medlemskap.³⁹

Båda samfunden har alltså en sakramental syn på dopet och hävdar

37 *Konstitution för Svenska Missionskyrkan*, Trons grund och innehåll > Sakrament > Dopet

38 *Kyrkohandbok för Missionskyrkan*, s. 54

39 *Tvärkapitlet om dopet* (Kjell Ove Nilsson) s. 78ff. samt *Kyrkor på förändringens väg* (Per-Magnus Selinder), s. 19f. i *Tro – dop – medlemskap*.

att den som döps därigenom inlemmas i kyrkans tro (*Fides ecclesia, fides quae*) samtidigt som den döptes personliga gensvar – tro – betonas (*fides qua*). Båda samfunden tillämpar dop av barn och dop i medveten ålder. Oavsett om dopet sker av barn eller vid medveten ålder står det insatt i den process som handlar om att den döpte skall komma till tro och leva i sitt dop.

Förslag till överenskommelse har en genomgång av de båda kyrkornas traditioner och belysning av de olikheter som kan finnas. Där redovisas den kritik som tidigare riktats ömsesidigt bland annat kring ”urskillningslösa dop” och ”omdopspraxis”, något som behandlades teologiskt grundläggande i *Guds kyrka och en levande församling*.

Svenska kyrkans doppraxis röner i dag inte den kritik om urskillningslöshet (*indiscriminate*), som bland annat *Dop Nattvard Ämbete* lyfter fram.⁴⁰ Dopen sker ansvarsfullt, betoningen av dopets sakramentala karaktär sker i dopsamtal och undervisning. De döpta inbjuds till undervisning med syfte till fortsatt tro och liv i kyrkans sammanhang. Dopet har införts som grund för medlemskap och en tydlig doppastoral har utarbetats.

Frågor har ställts om Missionsförbundet historiskt skulle ha hävdat *donatism*, det vill säga att dopets giltighet skulle vara beroende av dopförrättarens person. Här konstateras, att en sådan tanke samfällt och energiskt bekämpats alltifrån begynnelsen.⁴¹

Svenska Missionskyrkans dubbla doppraxis, erbjudande antingen av dop eller av välsignelse av barn och dop i ett senare skede, motsvaras i Svenska kyrkan av möjligheten till medlemskap i avvaktan på dop. Även om praxis i de båda samfunden har tillkommit från skilda ut-

40 *Dop Nattvard Ämbete*, Dopet 21b

41 "... [Waldenström] förnekade sålunda icke validiteten av de sakramentala handlingar som utfördes av 'icke-troende präster', ... han och flera andra framförde denna åskådning på predikantmötet i Stockholm 1877. Också på sommaren 1878 togs... denna kamp upp emot donatistiska åskådningar [...] På fria kyrkomötet i Stockholm i juni detta år fördes en samfällid argumentation av fr.a. Waldenström, Ekman och Nyström emot ett sådant betraktelsesätt ..." Bror Walan, *Församlingstankens utveckling i Svenska Missionsförbundet*, s. 333; se även Askmark, *Ämbetet i den svenska kyrkan*, s. 103, 111–117 och 210ff.

gångspunkter innebär de i praktiken att båda samfunden godtar att dop sker efter undervisning – tro.

Frågan om så kallat omdop har varit kontroversiell mellan kyrkorna. Svenska kyrkan hävdar ett enda dop som inte kan göras om och har omöjligt kunnat acceptera en praxis som inneburit att dop i medveten ålder praktiserats för barndöpta eller att dopet erbjudits som en själavårdande möjlighet.

Missionskyrkan beskriver dopet som ett enda i konstitutionen från år 2000. För bland annat den som vill få en personlig upplevelse av sitt dop utan att underkänna det som skett erbjuds bekräftelse av dop – en akt som infördes 1997 under arbetet med ny konstitution. Denna fick snabbt genomslag vilket bekräftade den tidigare utvecklingen samt skapade förutsättningar för en tydlig hållning i konstitutionsfrågan om att dopet är ett enda. Denna hållning förtydligas ytterligare i *Kyrkohandbok för Missionskyrkan*, 2003.⁴²

De förskjutningar som skett hos båda samfunden under den senaste tioårsperioden innebär alltså att tidigare kontroversiella frågeställningar kunnat lösas. Det finns i dag inte någonting i fråga om synen på dopet som är av sådan art att den på ett avgörande sätt skiljer kyrkorna från varandra eller skulle hindra kyrkogemenskap.

Nattvard

Också när det gäller nattvardens innebörd är den gemensamma sakramentala förståelsen tydlig.

Förslag till överenskommelse konstaterar att några avgörande skillnader i nattvardsteologin inte finns mellan kyrkorna. De allmänkyrkliga och i *Dop Nattvard Ämbete* grundläggande nattvardsmotiven bejakas av båda kyrkorna: nattvarden som tacksägelse (*eucharisti*), nattvarden som åminnelse (*anamnesis*), nattvarden som nedkallande av den heliga Anden (*epiklesis*) samt nattvarden som de troendes gemenskap (*communio*) och som det kommande Gudsrikets måltid (*eskatologi*) omfattas av dem båda.⁴³

Kristi närvaro i nattvarden uttrycks i båda kyrkorna som realpre-

42 *Se Trons grund och innehåll* samt utdrag ur *Kyrkohandbok för Missionskyrkan*, – dopet, bilaga 2

43 *Dop Nattvard Ämbete*, Nattvarden II, Nattvardens innebörd

sens.⁴⁴ Nattvardsbordet är öppet. Skillnader finns när det gäller tillträdet till nattvarden. Principiellt hävdar Svenska kyrkan att dopet och Svenska Missionskyrkan att tron är tillräcklig grund för deltagande. I praxis tycks dock båda kyrkorna stå nära varandra.⁴⁵

Här finns också ett värdefullt ekumeniskt påpekande att beakta för båda kyrkorna:

Den bästa vägen till enhet i nattvardsfirandet och verklig kommunion är att nattvarden själv förnyas i de olika kyrkorna i fråga om undervisning och liturgi. Kyrkorna bör pröva sina liturgier i ljuset av den enighet om nattvarden, som vi nu håller på att uppnå.

Den liturgiska reformrörelsen har fört kyrkorna närmare varandra, när det gäller sättet att fira Herrens nattvard. En viss liturgisk variation, förenlig med vår gemensamma nattvardstro, anses hälsosam och berikande. Bekännelsen till en och samma nattvardstro innebär inte uniformitet i fråga om vare sig liturgi eller praxis.⁴⁶

I sina respektive svar på *Dop Nattvard Ämbete* understryker Svenska kyrkan att nattvard blir nattvard genom Kristi löfte, inte genom dess liturgiska struktur.⁴⁷ Svenska Missionskyrkan menar att det är instiftelseorden, den eukaristiska bönen samt församlingens deltagande som konstituerar nattvarden – och kritiserar att dokumentet varken anger hur de olika motiven förhåller sig till varandra eller

44 Några remissyttranden har menat, att Missionskyrkan har en "symbolisk nattvardsuppfattning". I början av 1880-talet hävdades den tanken av några (E.J. Ekman och A. Fernholm) utifrån dåtida ståndpunkt hos baptismen. Efter en tids debatt beslöt konferensen 1884 att sluta upp kring Waldenströms linje – där "han mot såväl den 'katolska transsubstantiationsläran' som den 'reformerta symbolismen' hävdade den 'evangeliskt-lutherska konsubstantiationsläran'. Trots frihetslinjen i olika frågor fanns principiella värden som inte kunde sättas på spel." Se Walan, *Församlingstanken*, s. 352 ff. Realpresensen har sedan dess genomgående undervisats om för blivande pastorer och förtydligas i nattvardsordningarna samt i anvisningarna till handböckerna sedan 1983.

45 Arbetet med ytterligare en gemensam nattvardsbön har skett utifrån Svenska kyrkans förslag till ny kyrkohandbok (SKU 2000:1, s. 158ff, alt C) och *Kyrkohandbok för Missionskyrkan* (s. 40, alt. B)

46 *Dop Nattvard Ämbete*, Nattvarden III, art. 28

47 *Churches respond to BEM Vol. II*, ed. Max Thurian, Faith and Order Paper 132, Geneva 1986, s. 133

vilka moment som måste finnas för att nattvarden skall vara nattvard.⁴⁸

Frågan om nattvarden var ett av de grundläggande skälen till separation inom den nyevangeliska väckelsen. Redan i slutet av 1850-talet aktualiserades frågan om separat nattvard. Polemiken var hård mot nattvardstväng och nattvardspraxis: Nattvarden är till för Jesu lärjungar, de som har en personlig tro, menade man. Så kallade nattvardsföreningar bildades inom missionsföreningarna. Dessa betjänades till en början av så kallat troende präster, men i brist på sådana började man från 1860-talets slut välja nattvardstjänare eller församlingsföreståndare för lekmanaledd nattvard. Eftersom prästerna inte fick leda enskilda nattvardsgångar var den enda utvägen för de fria lutheranerna att låta predikanterna bli sakramentsförvaltare.⁴⁹

Nattvardsfrågan kom snabbt att leda till utveckling av separata församlingar. Det är möjligt att denna fråga spelade den största rollen för delningen av den inomkyrkliga väckelsen mellan EFS och de fria lutheranerna. De senare kom att samlas i Svenska Missionsförbundet. Separationen började med och hade sin kärna i egen nattvardsförvaltning. Från detta utvecklades församlingstanken.

De avgörande konfliktpunkterna rörde vem som hade tillträde till nattvarden och om prästen ansågs vara rätt kallad. Tillträdesfrågan avsåg nattvardstväng, deltagande som samhällelig plikt utan personlig tro. Detta var ett led i kritiken av statskyrkostystemet. Kritiken mot prästerna gällde det ovärdiga sätt på vilket de ansågs leda nattvardsfirandet. Däremot hävdade man principiellt att nattvarden värde inte var beroende av prästens person.⁵⁰

När det gäller ledning av nattvardsfirande har båda samfunden

48 *Churches respond to BEM II*, s.319

49 Beträffande termen *lekmanaledd nattvard*, liksom *lekmandop* utgår begreppet *lekman* från 1800-talets lagstiftning. Den som inte var prästvigd i Svenska kyrkan betecknades som lekman enligt lagen. Detta gällde alltså även de predikanter som var valda och avskiljda till församlingsföreståndare för att döpa och leda nattvard enligt den, i egen uppfattning, rätta ordningen utifrån Bibeln och symbola – *rite vocatus*. I senare tid har en sammanblandning skett av begreppet lekman utifrån detta historiska perspektiv.

50 Se ovan, not 41

grundhållningen att detta sker av dem som vigts till präst eller ordinerats till pastor. Inom Svenska Missionskyrkan kan dock icke-ordinerad som valts till denna uppgift samt blivit föremål för förbön med handpåläggning vid vissa tillfällen leda nattvardsfirande.⁵¹ *Kyrkohandbok för Missionskyrkan* betonar att i gemensam nattvard med till exempel Svenska kyrkan bör den alltid ledas av ordinerad pastor eller vigd präst.⁵²

De frågor som behöver ställas är om den enhet som finns är tillräcklig för kyrkogemenskap. När det gäller nattvardssynen finns sedan länge en insikt om att inga sådana skillnader finns som skulle hindra en gemenskap. Inte heller frågorna om tillträdet till nattvarden kan tillmätas en sådan betydelse.

Det finns i dag inte någonting i fråga om synen på nattvarden som är av sådan art att den på ett avgörande sätt skiljer kyrkorna från varandra eller skulle hindra kyrkogemenskap.

Vigningstjänst och ordinerad tjänst

Terminologi

I rapporten *Dop Nattvard Ämbete* förs ett resonemang om terminologiska frågor rörande det ordinerade ämbetet. Det gäller ordet präst (hieruus) som i Nya testamentet inte används för att beteckna det ordinerade ämbetet eller ämbetsbäraren. Ordet används där för att dels beteckna Kristus och hans unika prästadöme, dels för att beteckna alla döptas kungliga och profetiska prästadöme.⁵³ I vissa kyrkotraditioner har ordet präst ändå kommit att beteckna den vigde ämbetsbäraren utifrån det nytestamentliga begreppet *presbyteros*, äldste. Andra kyrkor föredrar beteckningar som pastor, herde, ytterligare andra använder de bibliska beteckningar äldste.

I dag har orden mer eller mindre kommit att mista sin direkta

51 Om denna praxis – se utdrag ur *Kyrkohandbok för Missionskyrkan*, bilaga 2, Förbön för medarbetare. Redan när denna fråga först aktualiserades kring 1870 betonades att inte vem som helst kunde leda nattvarden. Val av nattvardsledare hörde ihop med församlingsföreståndare och betecknades i dåtida argumentation som rätt *rite vocatus* enligt både Bibeln och symbola.

52 *Kyrkohandbok för Missionskyrkan*, s. 19, se bilaga 2, Bordets gudstjänst

53 *Dop Nattvard Ämbete*, artikel 17, kommentar.

anknytning till det bibliska materialet och dess grundbetydelse. De uppfattas som yrkestitlar, där ordet präst används inom den ortodoxa, österländska, katolska kyrkorna medan ordet pastor ofta brukas inom andra samfund. De lutherska kyrkorna i Norden använder ordet präst, andra lutherska kyrkor ordet pastor. Metodistkyrkan ordinerar till äldste, titeln är pastor, vardagsbenämningen präst. Baptister och pentekostala kyrkor i Afrika och Latinamerika kan frimodigt bruka titeln biskop. Danska Missionsförbundet kallar sina pastorer för präster, vilket belyser, att benämningarna är historiskt och kulturellt betingade.

Beteckningen av *den vigda tjänsten* har inom Svenska kyrkan under lång tid följt den germanska traditionen och kallats *ämbete*. För många förknippas ordet med statlig förvaltning och överhet. Vid arbetet med den nya kyrkoordningen infördes beteckningen *vignings-tjänst* i anknytning till anglosaxisk språktradition (*ordained ministry*). Någon skillnad i sak om uppdragets innebörd eller innehåll avsågs inte.

Svenska Missionskyrkan talar i sin kyrkoordning om *särskild tjänst*, varmed menas både *den ordinerade tjänsten* (*ordained ministry*) som pastor och diakon, men också andra uppdrag för vilka *avskiljning* med handpåläggning och bön sker, antingen *för särskilt uppdrag* inom den ordinerade tjänsten, (missionsföreståndare, distriktsföreståndare) eller *för sändning* som missionär.

Kallelsen till hela Guds folk

Båda kyrkorna bejakar både den kallelse som finns till hela Guds folk (allmänna prästadömet) och det ordinerade ämbetet.⁵⁴ Både lek-män och vigda har uppdrag i kyrkan. Avsnittet om ämbetet i *Dop Nattvard Ämbete* inleds med *Kallelsen till hela Guds folk*.⁵⁵ Uppdragen skiljer sig åt genom att de vigda/ ordinerade anförtros förkunnelsen,

54 *Churches respond to BEM II*, s. 135 (Svenska kyrkan) respektive s. 320 (Svenska Missionsförbundet)

55 *Dop Nattvard Ämbete*, Ämbetet I, art. 1–6 – se *Churches respond to BEM II*, s. 135, där Svenska kyrkan anger att ordet ”ämbete” ofta associeras med institutionalism och överordnad auktoritet, vilket skjuter dimensionen av tjänst i bakgrunden.

sakramentsförvaltningen och själavården. Även om olika språkbruk används är innebörden lika i de ordinerade tjänster som finns i de båda kyrkorna.

Treledat och tvådelat uppdrag

Svenska kyrkan talar om ett *treledat uppdrag*. Vigningstjänsten är en, men har tre uppdrag: biskop, präst och diakon. Biskopens ekumeniska dimension har upptäckts i den roll som brokyrka mellan olika kyrkotraditioner som Svenska kyrkan kom att spela under förra århundradet. Diakonaten har återupptäckts under slutet av 1800-talet och dess karitativa utformning kompletteras i dag med liturgiska uppgifter.

Svenska Missionskyrkan har en ordinerad tjänst, med en *tvådelad uppgift*: pastor och diakon. Diakonaten har också här stegvis fyllts med innehåll i en kombination av karitativa och liturgiska uppgifter. Tillsynsuppgiften (*episkopé*, i tidigare svensk bibelöversättning *föreståndare*), som utövas av missionsföreståndare och distriktsföreståndare, är ett uppdrag inom ordinationen som pastor.

Båda kyrkorna är alltså överens om att det konstituerande för kyrkan är Guds ords förkunnelse och förvaltandet av sakramenten. Men för att detta skall äga rum behöver kyrkan särskilda ordinerade tjänster. Innebörden i dessa, liksom i episkopé-funktionen, beskrivs av de båda kyrkorna på ett likartat sätt.⁵⁶

När det gäller skillnaderna mellan det treledade respektive tvådelade uppdraget relativiserar båda kyrkorna den egna hållningen i sina svar på *Dop Nattvard Ämbete* dessa yttre olikheter. *Svenska kyrkan* ifrågasätter dokumentets anspråk på att alla kyrkor borde acceptera den treledade tjänsten. På liknande sätt ifrågasätter *Svenska Missionskyrkan* att kyrkan under 200- till 300-talet utstakat den treledade tjänsten som gemensam väg för alla tider.⁵⁷ Båda markerar däremot att en viktigare fråga är att vignings-/ ordinerad tjänst gäller både för kvinnor och män.

56 jfr *Kyrkoordning för Svenska kyrkan*, inledning till sjunde avdelningen, bilaga 1 med *Svenska Missionskyrkan*, *Kyrkoordning* > Särskilda tjänster och uppdrag, bilaga 2.

57 *Churches respond to BEM II*, s. 137 (Svenska kyrkan) samt s. 320 (Svenska Missionsförbundet)

Det är lätt att känna igen innehållet i de olika uppdragen för de båda kyrkorna. Båda beskriver prästens/pastorns uppgifter på likartat sätt med huvudinriktning mot förkunnelse, sakramentsförvaltning och själavård. Båda beskriver innehållet i diakonens uppgift likartat. Den handlar om att utöva kärlekstjänsten, att stå på de svagas sida och bistå andra. Biskopen respektive missions- och distriktsföreståndarna värnar om enheten, har tillsyn över församlingarna och leder kyrkans arbete i samspel med respektive styrelse.

Samma uppdrag återspeglas i de båda kyrkornas ordinations- respektive vigningsordningar. Båda betonar att den personliga kallelsen till uppdraget bekräftas av kyrkan genom ordination till tjänst (*rite vocatus*). En genomgång av de båda kyrkornas handboksordningar visar att dessa väl speglar den grundläggande förståelsen av vignings-tjänsten / den ordinerade tjänsten som redovisats ovan.

Ingen av kyrkorna hävdar att en total likhet i utformningen av vinningstjänsten är nödvändig för kyrkogemenskap. Båda kyrkorna har gemenskap med kyrkor som har annan karaktär på den särskilda tjänsten. Den ekumeniska utvecklingen har sedan rapporten *Dop Nattvard Ämbete* på ett tydligt sätt anknutit till dokumentets syn. Svenska Missionskyrkan införde 1997 ordination av diakoner. Svenska kyrkan har på ett mer konsekvent sätt infogat diakonatet i ämbetsstrukturen genom antagande av Kyrkoordningen 1999.

Inom Svenska kyrkan viger biskopen präster och diakoner. I Svenska Missionskyrkan ordinerar pastorer och diakoner av missionsföreståndaren.

Apostolicitet – Apostolisk succession

Båda kyrkorna betonar att deras apostolicitet primärt innebär kyrkans trohet till och kontinuitet med apostlarnas lära.

I Svenska kyrkan har den apostoliska successionen (obruten handpåläggning, manuell succession) bevarats. En fördjupad syn på biskopens uppdrag, liksom en förnyad förståelse av kyrkans apostolicitet och apostolisk succession, har vunnits i den ekumeniska dialogen med de anglikanska kyrkorna inom Borgåöverenskommelsens ram.⁵⁸ Även om den manuella successionen enligt evangelisk tro *inte*

58 *Borgåöverenskommelsen*, Borgådeklarationen a) IV.

är nödvändig för det rätta ämbetet anser Svenska kyrkan den vara värdefull ur ekumenisk och traditionssynpunkt.

Svenska Missionskyrkan anser inte heller för sin del att den manuelle apostoliska successionen är konstitutiv för kyrkan. Kyrkan är apostolisk, därför att den är byggd på Kristus i enlighet med apostolarnas vittnesbörd och sänd i världen.⁵⁹ Apostolisk succession i förhållande till den ordinerade tjänsten ses därför grundad i att denna tjänst utgår från allas uppdrag och hela kyrkans apostoliska tro. I ekumenisk respekt kan dock Missionskyrkan uttrycka förståelse för den vikt andra kyrkor tillmäter traditionen av obruten biskoplig vigning.

Betonar Svenska kyrkan å ena sidan biskopsämbetet som ett tecknen på apostoliciteten betonar Svenska Missionskyrkan å andra sidan att tecknen på denna återfinns i församlingens liv. Församlingen är både tecknet på sambandet med apostolarnas undervisning och har uppdraget att ständigt söka apostolicitetens tecken som de är givna och beskrivna i de heliga skrifterna.⁶⁰ I sitt svar på *Dop Nattvard Ämbete* bejakar Svenska Missionskyrkan förståelsen av den apostoliska traditionen i kyrkan.

Mötet mellan dessa olika betoningar, liksom i ömsesidiga relationer till andra kyrkor, bör leda till fortsatta samtal om gemensam framtidsväg i utformningen av vigning/ ordination av präster och pastorer, men också när det gäller tillsynstjänsten. Denna fråga har särskilt aktualiserats i kontakter med den engelska anglikanska kyrkan.

Ömsesidigt erkännande av vigningstjänst – ordinerad tjänst

I rapporten *Guds kyrka och en levande församling* fördes ett ingående resonemang av innebörden av begrepp som ämbetserkännande. Rapporten problematiserar språkbruket, men pekar på möjligheten att använda den av *Dop Nattvard Ämbete* utstakade vägen som grund för ömsesidiga erkännanden mellan de två skilda traditionerna.⁶¹ Sådana förutsätts ske inom gudstjänstens ram i form av en liturgisk akt.

59 *Konstitution för Svenska Missionskyrkan* – Trons grund och innehåll: En enda helig universell och apostolisk kyrka

60 *Guds kyrka och en levande församling*, s. III.

61 *Guds kyrka och en levande församling*, s. 112ff

För att uppnå ömsesidigt erkännande krävs olika mått och steg av olika kyrkor. Till exempel:

Kyrkor som bevarat den apostoliska successionen bedes erkänna både det apostoliska innehållet i det ordinerade ämbete, som finns i kyrkor som inte bibehållit sådan succession och därtill förekomsten i dessa kyrkor av ett *episkopé*-ämbete i skilda former.

Kyrkor utan den biskopliga successionen, som lever i trogen kontinuitet med apostlarnas tro och sändning, äger ett Ordets och sakramentens ämbete, såsom framgår av dessa kyrkors tro, praxis och liv. Dessa kyrkor bedes beakta, att kontinuiteten med apostlarnas kyrka kommer till djupgående uttryck i följden av handpåläggningar genom biskopar och att detta tecken, även om de inte själva saknar kontinuiteten med den apostoliska traditionen, kan stärka och fördjupa denna kontinuitet. De kan tänkas behöva återvinna den biskopliga successionens tecken.⁶²

Handpåläggning som bekräftelse

Svenska kyrkan ser alltså handpåläggningen i vigning av biskop, präst och diakon som ett värdefullt ekumeniskt tecken. Detta har varit en av de nycklar som öppnat för vidare gemenskap med andra kyrkor. Från urkyrkans tid genom hela kyrkans tradition har handpåläggning i förening med förbön använts i skilda sammanhang, inte bara som ett exklusivt vigningstecken. Ett sådant exempel idag är bruket av handpåläggning vid förbönen i konfirmationsakten.⁶³ Detta innebär inte att dopet underkänns men väl bekräftas – konfirmanden får förnyad delaktighet av Andens gåva. En utveckling mot ökat bruk av förbön med handpåläggning inom Svenska kyrkan tycks ske successivt.⁶⁴

Svenska Missionskyrkan har från 1880 i avskiljningsakter för missionsföreståndare, distriktsföreståndare samt missionärer brukat för-

62 Se *Dop Nattvard Ämbete*, art. 53

63 ”Framför allt får konfirmanderna genom bön med handpåläggning förnyad delaktighet av Andens gåva”, se *Kyrkoordning för Svenska kyrkan*, inledning till 22 kap. – Bilaga 1 – konfirmation

64 *Kyrkoordning för Svenska kyrkan*, 26 kap. ger anvisningar om mottagande av kyrkoherde samt ny medarbetare eller förtroendevald. I *Förslag till kyrkohandbok för Svenska kyrkan* (SKU 2000:1) följs detta upp med anvisning om att förbönen ”kan ske under handpåläggning”, s.297, 299

bön under handpåläggning som en självklarhet med hänvisning till apostoliskt bruk. Ordinations- och avskiljningsbönerna har inletts med orden: *Efter apostoliskt föredöme vilja vi nu ordinera/avskilja ...* I den nuvarande ordinationsakten för pastorer och diakoner säger missionsföreståndaren efter ordinationsbönen inför uppmaningen till församlingen att ta emot de nyordinerade som Jesus Kristi tjänare och så bekräfta ordinationen: *På apostoliskt vis, genom bön och handpåläggning i Guds, den treeniges, namn har dessa kvinnor och män ordinerats som pastorer och diakoner [samt tagits emot för tjänst] i Svenska Missionskyrkan.*⁶⁵

I sin tradition har Missionskyrkan generöst använt bruket av handpåläggning i samband med förbön, såväl när det gäller installation av ordinerad pastor eller diakon som i förbön för andra medarbetare eller nyvalda.⁶⁶ Handpåläggningen är inte heller i Missionskyrkan ett exklusivt vigningstecken för ordinerad tjänst.⁶⁷

Ömsesidig handpåläggning – bekräftelse och tecken

Förbön med handpåläggning kan alltså av båda kyrkorna ses som *bekräftelse av ordinationen samt tecken på gemenskapen* i den universella kyrkan. Då kan ett ömsesidigt bruk av handpåläggning mellan våra

65 *Kyrkohandbok för Missionskyrkan*, s.199. Ordningen förutsätter att de som tidigare är ordinerade av andra kyrkosamfund men som tas emot för tjänst i Missionskyrkan, inte deltar i ordinationsbönen, utan i en särskild välsignelsebön (s. 191, 198). Här sägs inget om handpåläggning. Väl att märka talar Missionskyrkans kyrkoordning att mottagande för tjänst ”bekräftas med handpåläggning och bön” – något som alltså inte fått genomslag i handboksanvisningarna.

66 *Kyrkohandbok för Missionskyrkan*, s. 151ff – även Bilaga 2, utdrag ur *Kyrkohandboken*

67 *Churches respond to BEM II*, s.320, svar från Svenska Missionsförbundet: ”Ett gott uttryck för kyrkans tro utgör definitionen av apostolisk tradition: ’Kontinuitet i fråga om apostlakyrkans bestående karaktärsdrag: vittnesbördet om den apostoliska tron, förkunnelse och nytolkning av evangelium, bruket av dop och nattvard, vidareförandet av den ordinerade tjänstens ansvar, gemenskap i bön, kärlek, glädje och lidande, tjänst åt sjuka och behövande, enhet mellan församlingarna och gemensam delaktighet i de gåvor Herren har givit till var och en.’”

båda kyrkor vid vignings- och ordinationsakter, inklusive avskiljning för särskilda uppdrag som missionsföreståndare och distriktsföreståndare, vara en viktig handling som gör gemenskapen mellan de båda kyrkorna tydlig och offentlig. En naturlig konsekvens är också att pastor/diakon som tidigare är ordinerad i annat kyrkosamfund, men tas emot för tjänst i Missionskyrkan, får del av denna handpåläggning vid mottagandet. Ett sådant handlande innebär inte reordination utan är en bekräftelse.⁶⁸

Hållningen att biskoplig succession *inte är nödvändig* för ordinationen gäller för båda kyrkorna. Utifrån detta står Svenska Missionskyrkan öppen för att dela den vidare gemenskap som Svenska kyrkan står i genom överenskommelser av Borgådeklarationens typ. Detta sker *för enhetens skull* och med hänsyn till Svenska kyrkans roll som brokyrka. På motsvarande sätt kan Missionskyrkan ha en brobyggande funktion gentemot andra samfund. Detta sker utifrån den förståelse som Missionskyrkan uttrycker i ekumenisk respekt för den vikt andra kyrkor tillmäter traditionen av obruten biskoplig vigning. Man bejakar därmed den lösning som dokumentet *Dop Nattvard Ämbete* förespråkar.⁶⁹

Ömsesidigt erkännande av de båda kyrkornas vignings- respektive ordinerade tjänster sker utifrån detta ekumeniska perspektiv i en gemensam önskan om ökad förståelse av innebörd och praxis när det gäller dessa tjänster.

68 ”Reordination eller varje handling som kan tolkas så bör undvikas. Däremot bekräftas en tidigare ordination.” *Kyrkohandbok för Missionskyrkan*, sid. 191, 198f.

69 Därmed skulle, vid en eventuell övergång till Svenska kyrkan, undvikas att dess relation till andra kyrkor skapar två kategorier av ordinerade. Ur till exempel anglikansk synpunkt i dess gemenskap med Svenska kyrkan, gäller ämbetserkännande bara den kategori som står i apostolisk succession så som den kan tolkas av Church of England. Ett sådant hänsynstagande är väsentligt i denna överenskommelse om den syftar till att öppna, inte försämra relationerna till andra kyrkor – se texten till överenskommelsen: ... *bidra till att andra kyrkor i våra världsvida gemenskaper verkar för en närmare samhörighet.*

Slutsatser

De många människornas engagemang på olika sätt inom Svenska Missionskyrkan och Svenska kyrkan har sin teologiska grund i läran om det allmänna prästadömet. Alla är kallade att tjäna i Guds kyrka. Båda kyrkorna har utvecklats i sin syn på vigningstjänsten/den ordinerade tjänsten.

Det är lätt för kyrkorna att hos varandra se autentiska vignings-tjänster i apostolisk tradition. Utifrån en sådan förståelse finns förut-sättningar för ett ömsesidigt erkännande av varandras tjänster som hör samman med en överenskommelse om kyrkogemenskap. Ett sådant erkännande kan ske liturgiskt i ömsesidighet med förbön och handpåläggning.⁷⁰ För Svenska kyrkans del kan olika praxis i detta avseende tillämpas i olika stift. När överenskommelsen ingicks praktiserades inte en sådan ömsesidig handpåläggning.

70 Se vidare nedan kap. 12, *Gudstjänster som tecken på gemenskapen*

6. Nationellt och lokalt

Olikheterna mellan de båda kyrkorna har ofta beskrivits i termer av skillnaden mellan en episkopal och en kongregationalistisk kyrkosyn. För att undvika att sådana beteckningar blir frysta definitioner, som man drar förenklade slutsatser från, finns det anledning att granska och jämföra hur de båda kyrkorna uttrycker sig när det gäller samspelet mellan nationellt och lokalt.

Episkopal kyrkosyn har förr ofta setts som ”biskopsstyrd kyrka”. Samspelet med valda organ är mer mångfacetterat än så. Och på vissa områden har församlingarnas självständighet i beslut ökat. *Kongregationalism* har ofta tolkats som församlingarnas oberoende. Missionskyrkan har alltid talat om en modererad kongregationalism med en kombination av självständighet när det gäller egen verksamhet och förvaltning parad med gemensam grundläggande teologi, ännu mer markerad när det gäller den ordinerade tjänsten och behörlighet för pastor och diakon.

Beslut om vigning respektive ordination fattas i Svenska kyrkan av domkapitlet.⁷¹ I Svenska Missionskyrkan sker detta nationellt i kyrkokonferensen.⁷² I båda fallen tar församlingarna emot dem som är vigda / ordinerade som behöriga att utföra sin tjänst. Den lokala installationen sker utifrån nationell ordination i Missionskyrkan.

Också tillsynsfrågorna behandlas på ett likartat sätt av biskop respektive missionsföreståndare / distriktsföreståndare.

Båda kyrkorna har liknande organ för disciplinärenden med

⁷¹ *Kyrkoordning för Svenska kyrkan*, 31 kapitlet 2 §

⁷² *Kyrkoordning för Svenska Missionskyrkan*, Särskilda tjänster och uppdrag, ordination till särskild tjänst

jämförbara kriterier, även om Svenska kyrkan har flera nivåer med tyngdpunkt i stiftet. Missionskyrkans ansvarsnämnd finns på nationellt plan. Men anvisningarna för ärendehantering är likartade.⁷³

Identitetsbärande och riktninggivande dokument

Svenska kyrkan delar på ett självklart sätt de identitetsbärande dokumenten. I Svenska Missionskyrkan har församlingarna tillsammans beslutat om dessa, vilka också ingår som en del i den lokala församlingens konstitution.

Utifrån detta finns all anledning att pröva några jämförelser kring gemensam identitet och lokalt församlingsansvar särskild med hänsyn till en ekumenisk överenskommelse.

Hur förpliktande är en nationell överenskommelse för lokala församlingar i de båda kyrkorna? Frågor har ställts i remissyttrandena, först i vilken grad de båda kyrkornas trosdokument är lokalt förpliktande.

För *Svenska kyrkans del* beskrivs identiteten i inledningen till Kyrkoordningen:

Svenska kyrkans identitet som ett trossamfund med evangelisk-luthersk bekännelse kan härledas till reformationen av den svenska kyrkoprovinsen. Den bekännelsen antogs slutligt vid Uppsala möte 1593 i ett beslut som innefattade 1571 års kyrkoordning. Kontinuiteten tillbaka framgår av att den evangelisk-lutherska bekännelsen är grundad i Guds ord samt innehåller de ekumeniska trosbekännelserna från fornkyrkan och den augsburgska bekännelsen som skrevs inom den odelade västkyrkans ram.

Hur bekännelseskriterierna skall uppfattas idag utvecklas vidare i Kyrkoordningens första avdelning, där det markeras, att bekännelsen skall ses som en fortlöpande process, också genom samtal med andra traditioner:

Tron uttrycks i bekännelsen i ord och handling. Under kyrkans historia har tron uttryckts i nya formulerade bekännelser, när situationen har

73 *Kyrkoordning för Svenska kyrkan*, 31 kapitlet 11–12 §§, jfr *Kyrkostadgar för Missionskyrkan*, § 6 om Ansvarsnämnden.

krävt det. De tre äldsta trosbekännelserna har en särställning som allmänkyrkliga uttryck för trons och kyrkans kontinuitet genom tiderna. Svenska kyrkan tillhör den evangelisk-lutherska traditionen med den augsburgska bekännelsen från 1530 som förenande bekännelsesdokument. Bekännelseskriterierna från reformationstiden är vägledande vittnesbörd om hur tron utlades som svar på den tidens frågeställningar.

Kyrkans lära formuleras genom den teologiska reflektionen över vad tron och bekännelsen innebär. Det är en uppgift för enskilda kristna och kyrkan att i varje tid på nytt leva sig in i trons djup och klargöra dess innebörd. Läran uttrycks i trosbekännelser, i skrifter från kyrkans historia, i gudstjänstböcker och andra nutida dokument som kyrkan har bejakat. Varken trosbekännelserna eller läran är föremål för tro. De redovisar vad kyrkans övertygelse består i och utlägger tron. I fortlöpande samtal med andra traditioner, i förkunnelsen och gudstjänsten fortsätter Svenska kyrkan att utlägga sin tro.

Denna identitetsgrund är alltså avgörande för varje församling. När det gäller församlingens inriktning och prioriteringar skall en församlingsinstruktion utarbetas:

För varje församling skall det finnas en församlingsinstruktion. Denna skall utarbetas av kyrkoherden och kyrkorådet i församlingen i samråd med domkapitlet. Instruktionen skall innehålla

1. de regler för församlingen och församlingens verksamhet som domkapitlet får besluta enligt bestämmelser i denna kyrkoordning,
2. ett pastoralt program för församlingens grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission,
3. en redogörelse för församlingens verksamhet på teckenspråk samt på samiska, finska och andra språk,
4. regler om fortbildning för personal som arbetar med gudstjänst, undervisning, diakoni och mission, och
5. en redovisning av församlingens samverkan med andra församlingar i personalfrågor

Församlingsinstruktionen får utfärdas av domkapitlet efter godkännande av församlingens kyrkoråd och kyrkoherde var för sig. Den är därefter bindande för församlingen.⁷⁴

74 *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 57 kap., ur §§ 5–6

Det är i detta sammanhang frågan om ekumenisk samverkan utifrån överenskommelsen om kyrkogemenskap samt lokala samarbetsavtal skall behandlas. Initiativet ligger i den lokala församlingen även om detta sker i en process av samspel med biskop och domkapitel, där domkapitlet har sista ordet genom utfärdandet.

I *Svenska Missionskyrkan* definieras de grundläggande dokumenten och deras roll i Grundsatserna:

Gemenskapen i Svenska Missionskyrkan och dess församlingar beskrivs i den konstitution som församlingarna gemensamt har antagit: Grundsatser samt Kyrkoordning och rekommendation om Församlingsordning. På denna grund antas stadgar för Svenska Missionskyrkan och rekommendation om stadgar för lokalförsamlingen.

Trons grund och innehåll står som inledning till konstitutionen och beskriver huvudlinjen i kyrkans gemensamma tro. Grundsatserna anger församlings- och kyrkosynen. Kyrkoordning och församlingsordning ger uttryck för gemenskapens liv. Stadgar reglerar yttre former och organisation.⁷⁵

Det dokument som redogör för Missionskyrkans teologiska identitet är alltså *Trons grund och innehåll*, som beskriver huvudlinjen i kyrkans gemensamma tro. Det är närmast en motsvarighet till Svenska kyrkans samlade bekännelsedokument som de koncentrerat uttrycks i inledningstexterna i *Kyrkoordning för Svenska kyrkan*.

Svenska Missionskyrkans identitetsbärande kyrkosyn presenteras i *första hand* utifrån ett ekumeniskt perspektiv, *därefter* placeras kyrkan in i sitt historiska sammanhang och den egna traditionslinjen:

En enda, helig, universell och apostolisk kyrka⁷⁶

Svenska Missionskyrkan är en del av Kristi kyrka, som är en enda, helig, universell och apostolisk. Eftersom kyrkan består av ofullkomliga människor, behöver den påminnas om sin gudomliga kallelse.

– **Kyrkan är en enda**, därför att den bekänner sig till en Herre, en tro, ett dop och är kallad till ett och samma hopp.

– **Kyrkan är helig**, därför att den är ett verk av Gud.

75 se Bilaga 2

76 Bestämningen av kyrkan utgår från *Nicenska trosbekännelsen*. Beteckningen ”universell” valdes utifrån den ekumeniska översättningen 1996 med angivande av varianterna katolsk respektive världsvid.

– **Kyrkan är universell**, därför att frälsningen gäller alla. Kyrkans uppgift är att föra evangelium till alla människor och till hela skapelsen ända till tidens slut.

– **Kyrkan är apostolisk**, därför att den är byggd på Kristus i enlighet med apostlarnas vittnesbörd och sänd i världen.

Svenska Missionskyrkan har del av arvet från fornkyrkan och kyrkofäderna, den romersk-katolska kyrkans mission i Sverige, reformationen samt väckelserörelsernas betoning av den personliga avgörelsen för Kristus och den enskildes ansvar i gemenskapen. Svenska Missionskyrkan är kallad till evangelisation tillsammans med andra kyrkosamfund i Sverige och i andra länder. Den har Guds uppdrag att verka i samhället bland människor med olika tro och livsåskådning, där många känner främlingskap för kyrka och kristen tro.

Guds ord omvittnas i kyrkans gemensamma bekännelser, heter det i avsnittet om Guds ord. När trosbekännelsernas roll skall preciseras är den ekumeniska anknytningen tydlig:

De gammalkyrkliga bekännelserna, Nicenska och Apostoliska trosbekännelserna,⁷⁷ är sammanfattningar som vittnar om den kristna tron, sådan den framställs i den heliga Skrift. Utifrån dem vill Svenska Missionskyrkan som gemenskap bekänna sin tro i gudstjänst, betyga sin samhörighet med hela Guds kyrka och undervisa om den kristna trons huvudstycken.

Kyrkoordningen preciserar att uppslutning kring konstitutionens grundläggande texter, som församlingarna tillsammans har antagit, skall finnas i varje församling:

Församling, som tillhör Svenska Missionskyrkan, delar den kyrko- och församlingssyn som grundsatserna anger samt de huvudlinjer som Trons grund och innehåll ger uttryck för. Församlingen tar ansvar för kyrkokonferensens beslut efter sina förutsättningar och möjligheter.

Gemenskapen bygger på frihet och öppenhet med Kristus som centrum och Herre i varje församling. Församlingarna bär tillsammans ansvar för hur kyrkan som gemenskap lever och vad den lär.

⁷⁷ Att den tredje gammalkyrkliga bekännelsen, *Athanasianum*, utelämnas beror på att den i praktiken inte används i kyrkans liv. Detta innebär inte ett principiellt avståndstagande.

Detta bekräftas genom den lokala församlingens stadgar:

X församling är en del av Svenska Missionskyrkan och delar den kyrko- och församlingssyn som *Grundsatser och Kyrkoordning* ger uttryck för samt de huvudlinjer som anges i *Trons grund och innehåll*. Församlingen tar ansvar för kyrkokonferensens beslut efter sina förut-sättningar och möjligheter. I *Församlingsordningen* beskrivs närmare församlingens mål, inriktning och liv samt de ordningar som gäller.⁷⁸

När det gäller hur grundprinciperna tillämpas, till exempel erbjudande om dop och medlemskap ges anvisningarna i församlingsordningen.⁷⁹ Även om den beslutas av varje församling anges att den utgår från de gemensamt antagna dokumenten inom Svenska Missionskyrkan. Den närmaste motsvarigheten till Svenska kyrkans församlingsinstruktion är församlingsordningen samt bestämmelsen att församlingens årsmöte skall anta en verksamhetsplan.

Beslut om ekumenisk överenskommelse

Att det finns en grundläggande skillnad mellan å ena sidan överenskommelse om kyrkogemenskap mellan två kyrkor och å andra sidan ett samgående, kyrkounion, behöver än en gång understrykas. Vid ett samgående aktualiseras helt andra frågor om samstämmighet än vad som behövs vid en överenskommelse om kyrkogemenskap.

I *Svenska kyrkan* skall beslut om att ingå en ekumenisk överenskommelse om kyrkogemenskap som innebär förkunnelse- och nattvardsgemenskap samt ämbetserkännande fattas av kyrkomötet efter läronämndens hörande.⁸⁰ Enligt kommentar till kyrkoordningen bör, om överenskommelse ingås med andra kyrkor, det framgå av kyrkomötets beslut om dessa också skall omfattas av de bestämmelser i kyrkoordningen där begreppet ”överenskommelse om särskild ekumenisk samverkan” förekommer.⁸¹

78 Församlingsstadgarna § 1A

79 se Bilaga 2

80 Se till exempel *Kyrkoordning för Svenska kyrkan*, 17 kap. 17 §. Beträffande läronämndens yttrande, se 11 kap. 17 §.

81 Se Edqvist-Friedner m. fl. *Kyrkoordning för Svenska kyrkan – med kommentar och angränsande lagstiftning*, s. 282

I Svenska Missionskyrkan fattas beslutet av kyrkokonferensen. Detta stadgas inte uttryckligen, men eftersom beslutet om överenskommelse dels innefattar erkännande av en annan kyrka och dess ordinarie tjänster, dels rekommendationer till församlingarna om lokala samarbetsavtal, är kyrkokonferensens beslut en förutsättning.⁸²

Förslaget till beslut innehåller de väsentliga konstateranden som enligt de båda kyrkornas bestämmelser en överenskommelse innefattar, men är samtidigt så kortfattat hållet att det utan förändringar skall kunna beslutas vid skilda tillfällen. Då Svenska Missionskyrkans kyrkokonferens ligger först tidsmässigt bör konferensen kunna ge mandat till kyrkostyrelsen att göra redaktionella förändringar i texten om överenskommelse om så skulle behövas inför Svenska kyrkans beslut – desto mer som kyrkoordningen inte uttryckligen stadgar beslutsnivån.

Nationell överenskommelse och lokal samverkan

Som tidigare framhållits innehåller den nationella överenskommelsen erkännanden som öppnar möjligheterna för lokal samverkan. Den innehåller deklaration om gudstjänstgemenskap, erkännandet av vignings- och ordinerade tjänster samt tillsynstjänsten (*episkopé*) genom biskop respektive missionsföreståndare och distriktsföreståndare.

Där behandlas också ömsesidig upplåtelse av kyrkorum, vars konsekvenser närmare beskrivs i kapitel 10.

För att denna överenskommelse skall ta form och utvecklas blir församlingarnas lokala samarbetsavtal avgörande. Det innebär att stora lokala variationer kan finnas och att den nationella överenskommelsen måste ta hänsyn till skilda förutsättningar. Den skall öppna för och stimulera förutsättningarna, inte tvinga fram lösningar. Denna fråga belystes också i förslaget 2004:

På en del orter är det inte givet, att den naturligaste samverkan sker mellan församlingar inom Svenska Missionskyrkan och den lokala församlingen inom Svenska kyrkan. Svenska kyrkan har på en rad orter föreningar inom Evangeliska Fosterlandsstiftelsen vilka kan vara en lämplig samverkanspartner. Svenska Missionskyrkan har ett antal

82 Kyrkostadgarna § 2 B

gemensamma församlingar, främst med Svenska Baptistsamfundet och Svenska Alliansmissionen. På allt fler orter ser man som ett första ekumeniskt steg att förena frikyrkoförsamlingar.

Den omritade ekumeniska kartan i Sverige ser olika ut på skilda platser efter deras förutsättningar. Båda kyrkorna bejaktar dessa olikheter lokalt, eftersom de i grunden har den kristna kyrkans enhet som vision och mål. Genom en överenskommelse om kyrkogemenskap kan vägen öppnas för vidare lokal samverkan.⁸³

Gemensamma församlingar med andra samfund

I Svenska Missionskyrkan finns ett 120-tal församlingar som samtidigt tillhör andra samfund. Ett 90-tal av dessa tillhör Svenska Baptistsamfundet eller Svenska Alliansmissionen.

I remissyttrandena från denna kategori har frågor ställts beträffande deras förhållande till överenskommelsen. Eftersom *dessa församlingar fullt ut är delar av Svenska Missionskyrkan* omfattas de av den nationella ramöverenskommelsen och uppmanas på samma sätt som övriga församlingar att ingå lokalt samarbetsavtal. Några av dessa har uttryckt stora förväntningar om djupare samverkan med Svenska kyrkan. I andra situationer kan de lokala förutsättningarna för avtal vara mindre, därför att man lokalt upplever sig stå närmare andra samfund. Här understryks det som sagts om lokala variationer.

Med något undantag tillhör samtliga gemensamma församlingar inom Metodistkyrkan också Svenska Missionskyrkan. Här bör noteras, att Metodistkyrkan i Sverige och Svenska kyrkan 1993 ingick en överenskommelse om fördjupad samverkan, vars innebörd i huvudsak täcker de frågor som kan uppkomma i gemensamma församlingar.⁸⁴

Samma sak gäller beträffande samarbetskyrkor mellan Svenska kyrkan och EFS. Den nationella överenskommelsen öppnar för lokala samarbetsavtal, något det redan finns exempel på. Men det är inte alltid givet, att det finns grund för lokala avtal just där samverkan sker mellan EFS och Svenska kyrkan.

83 Förslag till överenskommelse, s. 15f.

84 Fördjupad samverkan med Metodistkyrkan i Sverige, (CsSkr 1993:5, KEU 1993:2)

7. Församlingssyn och kulturskillnader

Medlemskap och ekonomiskt ansvar

Svenska kyrkan bär på ett arv av folkkyrka, där man fram till 1996 blivit medlem på grund av ena förälderns tillhörighet, oavsett om den andra föräldern tillhörde en annan kyrka eller var barnet döpts. Först 1996 blev dopet medlemsgrundande. Detta innebär att en stor majoritet av alla som bor i Sverige tillhör Svenska kyrkan.

Svenska Missionskyrkan bär på ett arv med den personliga bekännelsen av tron, ofta förknippad med en ”avgörelse för Kristus” i tonåren eller vuxen ålder. Med den nya konstitutionen öppnades möjligheterna för församlingen att besluta att ta emot barn som medlemmar i samband med dopet.

I SKR:s kartläggning om medlemskapsbegreppet i olika kyrkor och samfund noteras en uppmjukning av tidigare profilerade markeringar. Frågan ställs om de traditionellt markerade gränserna i medlemskapsbegreppen mellan folkkyrkosyn och ett medlemskap som bygger på personlig bekännelse har förskjutits och delvis upplösts. På ömse håll söker man nya bestämningar av kyrkan utifrån ett gudstjänst- och gemenskapsperspektiv. Samtidigt deklarerar de flesta kyrkor sin vilja att på olika sätt bidra till att evangeliet är närvarande i samhället, att kyrkan är öppen för alla.

Har de traditionella medlemskapskoncepten, betingade av sociologi och historia, mist sin historiska innebörd, även om kyrkorna knappast erkänner det eller dra konsekvenser av det?⁸⁵ Missionskyrkan ser idag

85 Se *Kyrkor på förändringens väg* (Per-Magnus Selinder), s. 19f. i *Tro – dop – medlemskap*.

hellre till antalet ”betjänade”, de som faktiskt deltar i gudstjänstliv och andra verksamheter, än till det formella medlemskapet.⁸⁶

Vem bestämmer och vem betalar?

Ett av de skäl som gör att många remissyttranden önskade ett utförligare resonemang om församlingssyn är de skilda kulturer som vuxit fram mot bakgrund av de båda kyrkornas historia. Svenska kyrkans beslutsordning har det samhällseliga valförfarandet som grund, just mot bakgrund av medlemskapsfrågan. Här noteras att en utredning om demokrati och delaktighet, där valfrågorna är av central betydelse, har tillsatts. Missionskyrkan har en direktdemokrati genom allas möjlighet till deltagande i församlingsmötet.

Ett viktigare praktiskt problem är dock finansieringsfrågan där två skilda principer möts utifrån olika historiska utgångspunkter.

I Svenska kyrkan finansieras församlingsverksamheten huvudsakligen genom kyrkoavgiften, som är obligatorisk för varje medlem som har taxerad inkomst, medan kollekter och gåvor oftast går till andra ändamål.

I Missionskyrkan bygger det ekonomiska ansvaret för församlingsverksamheten huvudsakligen på kollekter och offermedel från dem som aktivt deltar i församlinglivet. Möjligheterna till kyrkoavgift har de senaste åren inneburit en förstärkning, men utgör ett begränsat tillskott till församlingens ekonomi. Samtidigt bidrar en stor del av medlemmarna i Missionskyrkan till Svenska kyrkans ekonomi genom dubbelt medlemskap.

I sin tur har detta påverkat synen på medlemskapet. I Svenska kyrkan hör rätten att bli vigd och begravd till kyrkotillhörigheten och finansieras genom kyrkoavgifter. Samtidigt har det historiska arvet i Missionskyrkan av frivillighet och motstånd mot medlemsavgifter lett till att samma kyrkliga handlingar ses som ett erbjudande om evangeliet som i princip skall vara gratis, oavsett om man formellt är medlem eller ej.

86 Uttrycket *betjänade* anses allmänt olyckligt. Det har tillkommit som beräkningsgrund för statsbidrag till trossamfunden (utom Svenska kyrkan) för att få en rimlig jämförelsegrund mellan olika sätt att räkna medlemmar, men är teologiskt missvisande.

När två kulturer möts

I ett nära samarbete, både i gudstjänstliv och i andra verksamheter, blir olikheterna i denna kulturella bakgrund tydliga, särskilt när de tar sig uttryck i ekonomiska och praktiska detaljer. Med de olika finansieringssystemen kan skillnaderna i ekonomiska förutsättningar för arbetet vara mycket stora. Detta gäller också synen på frivilliga insatser respektive arvoderade tjänster eller uppdrag.

Här utmanas de bakomliggande historiska skillnaderna i församlings- och kyrkosyn. Oavsett teologiska motiveringar bärs Missionskyrkan av en kultur som förutsätter ett aktivt medlemskap av människor som är beredda till personliga och ekonomiska insatser. Detta gäller inte bara formella medlemmar, utan en betydligt större grupp som aktivt engagerar sig i gudstjänstliv och andra arbetsformer. Det kan tyckas som triviala synpunkter, men en missionsförsamling är också för sitt liv ekonomiskt beroende av ett tydligt medlemskap.

Detsamma kan sägas om Svenska kyrkan – om antalet utträden blir stort minskas de ekonomiska förutsättningarna för församlingens liv. Detta utgör exempel på frågor där en atmosfär av öppenhet och ärlighet måste prägla samtalet. Att tillsammans dela med varandra de frågor vi bär bidrar till att fördjupa gemenskapen.

Vem är medlem var?

I en situation där så många svenskar redan är medlemmar i Svenska kyrkan och där Missionskyrkans medlemskapsbegrepp bygger på ett personligt beslut uppstår en del frågor särskilt i ett samarbete där man helt delar gudstjänst- och församlingsliv. Hur kan en missionsförsamling inbjuda till medlemskap om vederbörande redan tillhör Svenska kyrkan? Detta rör också frågan om spänningsfältet mellan erbjudande om evangeliet och proselytism, en gråzon i den svenska situationen, men också frågan om ett personligt ansvarigt medlemskap i båda kyrkorna.⁸⁷

87 Se belysning av denna frågeställning bland annat i *Mission och kyrkosyn*, samtalsrapport från Stockholms katolska stift och Svenska Missionsförbundet, 2001, s. 6 samt *Charta Oecumenica*, art I:2 och SKR:s *Tio tumregler för god ekumenik*.

Särskilt i samsarbetskyrkorna kan mötet mellan olika medlemsdefinitioner upplevas som ömsesidigt problem, inte som uttryck för teologiskt olika syn på vem som är församlingen, utan i den praktiska tillämpningen. En allt närmare gemenskap kan därför upplevas som ett risktagande.

Hittills har lösningen på denna och flera andra frågor varit att samsarbetskyrkorna utgjort distriktskyrkor inom sina respektive moderförsamlingar. I allt fler lokala miljöer uppstår andra lösningar som kräver ny reflexion.

Det är då de grundläggande motiven för enhet, som skildras i kapitel 3, blir avgörande – inte minst den yttersta visionen som varit drivande för denna överenskommelse. Det måste finnas ett levande samspel mellan vision och praktiska realiteter. Övertygelsen om den heliga Andens ledning av sin församling öppnar till frimodighet för det vågspel där vi inte vet vart det leder – bara att ingenting kommer att vara som förr på väg mot Guds framtid.

I båda kyrkorna pågår samtal om medlemskapet ur skilda aspekter. Dessa kan ge positiva bidrag till frågeställningarna. Samsarbetsrådet har som uppgift att fördjupa samtalen om kyrko- och församlingssyn och följer med särskild uppmärksamhet utvecklingen i de lokala samsarbetskyrkorna.

Dessa frågor, som berättar om skilda kulturer, blir särskilt aktuella i lokalt samsarbete där man möter människor som upplever främlingskap för kyrka och kristen tro. Här behöver man komma överens om vem som betalar vad och hur kollekt skall fördelas.

I den lokala miljön kan frågor som annars betraktats som perifera upplevas centrala för gemenskapen och måste tas på största allvar. Att ekonomiska frågor ibland ställs i fokus, inte minst genom förändringen av och skilda system för kyrkoavgift, kan skymma de djupare motiven och möjligheten till kristen enhet. Här finns ett stort område för vidare samråd.

Flyttning mellan kyrkorna

SKR:s skrift *Tro – dop – medlemskap* aktualiserar en annan fråga som hör samman med mer flytande gränser mellan kyrkor och samfund:

Sedan lång tid tillbaka har personers flyttning mellan olika frikyrkosamfund varit frekvent. Bland annat har det haft att göra med att det egna samfundet inte haft en församling på den nya orten eller i stadsdelen.

Det blir allt vanligare, att människor mer frågar efter närheten till en lokal församling än vilket samfund eller kyrka den representerar. Detta aktualiserar tydligt behovet av gemensamma rutiner för flyttning och övergång mellan olika kyrkor, framför allt där det blir tydligt att det i sak inte handlar om att konvertera.⁸⁸

Denna rörelse mellan kyrkorna tilltar. Man växlar mellan församlingar beroende på var man bor, där närheten till ett levande gudstjänstliv betyder mer än konfessionella skillnader. Eftersom nya medlemmar i Missionskyrkan förs in i församlingsboken med beteckningen antingen ”på bekännelse” eller med ”flyttningsintyg från annan församling” blir den förra beteckningen problematisk där man kommer från en gudstjänstgemenskap inom Svenska kyrkan. Sedan några år tillbaka ges anvisning om att med inflyttning från annan församling menas också den som aktivt deltagit i gudstjänster i Svenska kyrkan.

SKR rekommenderar att rutiner införs för att få en tydligare och gemensam pastoral kontakt i samband med flyttningar mellan samfunden. Denna fråga handlar om omsorg om människor, särskilt i uppbrottssituationer, och att hjälpa dem att finna väg till församlings- och gudstjänstgemenskap på en ny ort. Former för pastoralt handlande i sådana situationer bör uppmuntras inom båda kyrkorna.

Att Svenska kyrkan allt tydligare aktualiserar frågan om hur man välkomnar nya medlemmar, också de som kommer från andra kyrkor och samfund, hälsas av Missionskyrkan som ett positivt steg.

88 Se *Tvärkapitlet om medlemskap* (Nils-Henrik Nilsson, Per-Magnus Selinder – Berit Åqvist), i *Tro – dop – medlemskap*, s. 100

8. Erkännande av vignings- respektive ordinerad tjänst

Vi erkänner

varandras vignings- respektive ordinerade tjänster som gåvor från Gud med Andens inre kallelse och Kristi uppdrag. Detta innebär ömsesidighet i tjänst samt gemensam tjänst inom ramen för lokalt samarbetsavtal. Vid övergång till den andra kyrkans vinningstjänst/ ordinerade tjänst tar vi emot varandra enligt den mottagande kyrkans bestämmelser utan reordination

En tydlig skillnad måste göras mellan å ena sidan ett erkännande och ömsesidighet i tjänst för varandra inom ramen för överenskommelse om ekumenisk samverkan samt, å andra sidan, permanent övergång till tjänst i den andra kyrkan med möjlighet att gå in i en ordinarie tillsvidareanställning.

Ömsesidighet i tjänst

Den ömsesidiga tjänsten grundar sig på att vederbörande har behörighet inom sin egen kyrka och kan gälla till exempel en gemensam tjänst som delas av församlingar inom de båda kyrkorna, inom en samarbetskyrka, att tjänstgöra tillsammans eller för varandra i gudstjänstliv.

Den nationella överenskommelsen täcker frågan om ömsesidighet i tjänster mellan präster, pastorer och diakoner. Därmed öppnas möjligheter att tillfälligt tjänstgöra för varandra.⁸⁹ För Svenska

89 Se *Kyrkoordning för Svenska kyrkan*, 17 kap. 17 §, jfr 31 kap. 2 §.1

kyrkans del gäller, att den pastor i Missionskyrkan som skall utföra kyrkliga handlingar i Svenska kyrkans ordning, skall vara behörighetsförklarad⁹⁰. För vidare belysning av detta, se vidare nästa avsnitt samt kapitel 9 om kyrkliga handlingar.

Där det gäller *gemensam anställning* eller *gemensamt gudstjänstliv*, särskilt där man delar samma gudstjänstrum, bör det lokala samarbetsavtalet, som godkänns av domkapitel inom Svenska kyrkan och Kyrkostyrelsen i Svenska Missionskyrkan närmare beskriva hur tjänsterna fördelas samt understryka vilka ansvarsrelationer som gäller – se nedan om delade tjänster.

Särskilt angeläget är denna ömsesidiga behörighet när det gäller samarbetskyrkor och deras möte med människor. Det kan gälla personliga relationer eller att den som tjänstgör vid ett visst tillfälle skall kunna utföra kyrkliga handlingar i den andra kyrkans ordning i förekommande fall.

För visst tillfälle, där det inte handlar om en kyrklig handling, krävs ingen behörighetsförklaring av domkapitlet. Det är kyrkoherden som inbjuder att predika, leda gudstjänst och celebrera nattvar-den. Detta gäller även då något lokalt avtal inte finns.⁹¹

Möjligheten till gemensamt utformade gudstjänstordningar för församlingar med regelbunden gudstjänstgemenskap beslutas av den lokala församlingen, dock, i Svenska kyrkans fall, med godkännande av domkapitlet. Detta kan nu ske generellt genom domkapitlets godkännande av ett lokalt samarbetsavtal och/eller i den församlingsinstruktion som utfärdas.⁹²

Konsekvenserna av detta exemplifieras i de följande avsnitten.

90 Se *Kyrkoordning för Svenska kyrkan*, 31 kap. 4 §

91 Ett särskilt tillägg gjordes av Svenska kyrkans kyrkomöte 2006 till Kyrkoordningen, 31 kap. 4 §: ”För tjänstgöring vid visst tillfälle krävs ingen behörighetsförklaring – – [som präst av den som är behörig att utöva detta uppdrag i ... kyrka som Svenska kyrkan genom, beslut av kyrkomötet ingått en särskild ekumenisk samverkan med] såvida det inte är fråga om en kyrklig handling.

92 Se *Kyrkoordning för Svenska kyrkan*, 18 kap. 6 §

Behörighetsförklaring

Någon särskild personlig behörighetsförklaring utöver det ömsesidiga erkännandet finns eller behövs inte för präst eller diakon inom Svenska kyrkan för att *tillfälligt tjänstgöra i församling* inom Missionskyrkan.⁹³ Ett nationellt ämbetserkännande utgör grunden för inbjudan från den lokala församlingen att leda såväl gudstjänst som nattvard.

Från Missionskyrkans sida innebär detta att ett lokalt samarbetsavtal är tillräckligt också för att utföra kyrkliga handlingar i den kyrkas ordning med vilken överenskommelse träffats.

I Svenska kyrkan kan domkapitlet *för viss tid* förklara den behörig att utöva uppdrag som präst eller diakon som har behörighet i en kyrka som Svenska kyrkan har ingått överenskommelse med om särskild ekumenisk samverkan.⁹⁴ En individuell behörighetsförklaring av domkapitlet är alltså nödvändig när det gäller att utföra kyrkliga handlingar i Svenska kyrkans ordning. "Viss tid" kan till exempel sammanfalla med det lokala avtalets återkommande omprövning.

Med överenskommelsen om kyrkogemenskap gäller också dessa regler vid tjänster i samarbetskyrkor, gemensamma anställningar samt där ett lokalt avtal om regelbundet gemensamt gudstjänstliv ingåtts. Ett sådant avtal kan ingå i den församlingsinstruktion för Svenska kyrkan som domkapitlet utfärdar samt, om det gäller mer omfattande samarbete, skrivas in i det samarbetsavtal som skall godkännas av domkapitel inom Svenska kyrkan respektive Kyrkostyrelsen i Svenska Missionskyrkan.⁹⁵

Tillämpning av behörighetsförklaring

Behovet att utföra kyrkliga handlingar i den andra kyrkans ordning är begränsat.⁹⁶ Bland de kyrkliga handlingarna är dop i Svenska kyr-

93 Bestämmelsen finns i *Svenska kyrkans Kyrkoordning* 17 kap. 17 §, För att förtydliga tillämpningen beslöt kyrkomötet om ett tillägg: *Gudstjänsten eller den kyrkliga handlingen får inte vara av sådan karaktär att den står i strid med Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära.*

94 *Kyrkoordning för Svenska kyrkan*, 31 kap. 4 § (präst), 32 kap. 4 § (diakon).

95 Se kapitel II, "Lokala samarbetsavtal", samt bilaga 3 – exempel

96 Se vidare kapitel 9, "Kyrkliga handlingar"

kans ordning, som medför kyrkotillhörighet, samt vigsel till äkten-
skap med rättslig verkan det som i första hand kan bli aktuellt.

I normalfallet bör kyrkliga handlingar, också inom ramen för nära samarbete, utföras av pastor eller präst i den egna kyrkans ordning. Eftersom den liturgiska ordningen i stort sett är likartad upplevs knappast någon skillnad i själva handlingen. Men innebörden, framför allt när det gäller dopet, markerar en skillnad.

Beträffande vigsel handlar det om de juridiska förpliktelserna. Normalt sett finns det inga skäl att utföra vigselhandlingen i en annan kyrkas ordning. Inte heller när det gäller begravning finns det skäl för att man skulle behöva utföra den i en annan kyrkas ordning.

- *I samarbetskyrkor* med helt gemensamt gudstjänstliv eller sådant nära samarbetsavtal där gudstjänstlivet delas i större omfattning kan det vara aktuellt med behörighetsförklaring för viss tid. Avsikten är att man lokalt skall kunna ha total utbytbarhet såväl när det gäller arbetsfördelning som pastorala personliga relationer.
- När ett samarbetsavtal innehåller möjligheter till *delad tjänst* mellan församling inom Svenska kyrkan respektive Svenska Missionskyrkan (se nedan), är en behörighetsförklaring för viss tid motiverad.
- Ytterligare ett fall som kan motivera behörighetsförklaring har under beredningens gång framstått som särskilt angelägen – att tillfälligt kunna *tjänstgöra för varandra vid semestrar, plötslig sjukdom eller annan ledighet*. Detta ses på många orter som en viktig öppning inom ramen för nära samarbete, både när det gäller planerad ledighet och plötsliga händelser där man direkt kan tjänstgöra för varandra.

Här bör understrykas, att detta inte är frågan om anställning eller att denna ömsesidiga hjälp omfattar alla uppdrag i tjänsten⁹⁷. Därremot bör man lokalt, om sådant utbyte sker i större omfattning, kunna överväga ekonomiskt bidrag till den församling som svarar

97 Se Kyrkomötet 2006 (Svenska kyrkan), *Tillsyns- och uppdragsutskottets yttrande 2006:1y* till Ekumenikuskottet.

för anställningen av pastor/präst eller ge arvode för enstaka tillfälle.

Också vid sidan av lokala avtal kan behörighetsförklaring av domkapitlet vara aktuell i olika situationer.

Ekumeniska tjänster, till exempel inom fängelse, vård och skola, kan vara välgrundat motiv för behörighetsförklaring. Dessa tjänster är inte alltid knutna till enskilda lokala församlingar och *kan därför inte alltid kopplas till lokala avtal*. Ett beslut av domkapitlet bör i så fall övervägas utifrån det generella ämbetserkännandets uttryck "ömsesidighet i tjänst". Detta utgör en variant av delade tjänster, se nedan.

Frågan om behörighetsförklaring för visst tillfälle eller viss tid får bedömas utifrån den aktuella situationen av domkapitlet efter önskemål från församling.

Delade tjänster

Några exempel finns på *att församlingar delar en tjänst* enligt särskilt avtal. Detta förutsätter ett långt gående samarbetsavtal mellan församlingarna enligt vad som sägs i kapitel 11 samt bilaga 3:2.

Här rekommenderas, att hela anställningen sker av församling inom den kyrka där man har sin vigning/ordination som pastor/präst eller diakon. Därmed löses en rad frågor som till exempel tillsynsansvar, fortbildning, lönesättningar och facklig tillhörighet. Det är dock angeläget att finna former för gemenskap och samråd med den andra kyrkans pastorer/präster respektive diakoner.

En tydlig distinktion bör göras mellan arbetsgivaransvar, arbetsledaransvar och tillsynsansvar. Arbetsgivaransvaret vilar alltid på den som formellt svarar för anställningen. Tillsynsansvaret ligger på den kyrka inom vilken man har sin vigning eller ordination. För kyrkliga handlingar som utförs genom behörighetsförklaring inom den andra kyrkan vilar dock tillsynsansvaret för dessa på den behörighetsgivande kyrkan. I ett ekumeniskt sammansatt arbetslag kan det direkta ansvaret för arbetsledning och fördelning av arbetsuppgifterna anges på annat sätt.

I dessa frågor måste särskild uppmärksamhet ägnas åt hur ett

delat ansvar påverkar den enskildes arbetssituation. Särskilt tydligt blir detta i situationer där deltidstjänster ingår i ett ekumeniskt sammansatt arbetslag, där det finns risk att den enskilde upplever press från olika håll om det inte finns ett samlat ansvar.

Övergång till tjänst i den andra kyrkan

Frågan om behörighet för viss tid eller för enstaka tillfälle som behandlats ovan utgår från att man också fortsättningsvis kvarstår som pastor i Missionskyrkan respektive präst inom Svenska kyrkan. Det ömsesidiga erkännandet av varandras vignings- respektive ordinerade tjänster eller den så kallade behörighetsförklaringen *ger inte grund för att söka tjänst i den andra kyrkan vare sig som pastor/präst eller diakon*.⁹⁸

Vid eventuell *övergång till tjänst* i den andra kyrkan gäller därför att varje kyrka själv fastställer vilka kompetenskrav man vill lägga på dem man ger behörighet. För *Svenska kyrkans* del finns regler om hur denna behörighetsförklaring kan ske.⁹⁹ Motsvarande gäller i *Missionskyrkan*, som beskriver ”mottagande för tjänst i Svenska Missionskyrkan av den som tidigare är ordinerad i annat kyrkosamfund”.¹⁰⁰ Däremot innebär överenskommelsen att *reordination* av diakon och pastor upphör och att Svenska kyrkan betraktar de ordinationer som skett inom Svenska Missionskyrkan som giltiga. Där ingår även de som efter prövning tagits emot för tjänst från annan kyrka, men inte reordinerats. På motsvarande sätt behandlas frågan om övergång från Svenska kyrkan till Svenska Missionskyrkan.

Båda kyrkorna förutsätter särskild samfundsspecifik utbildning

98 En behörighetsförklaring enligt bestämmelserna i 31 kap. 4 § medför inte behörighet att anställas som präst i Svenska kyrkan.

99 Se *Kyrkoordning för Svenska kyrkan*, 31 kap, uppdraget som präst, § 2, respektive diakon, 32 kap. 2 §.

100 En särskild ordning för mottagande för tjänst av pastor eller diakon ordinerad i en annan kyrka som en ekumenisk markering infördes i samband med kyrkohandboken 2003, där det bland annat sägs: ”Reordination eller varje handling som kan tolkas så bör undvikas. Däremot bekräftas en tidigare ordination.” *Kyrkohandbok för Missionskyrkan*, sid. 191, 198f.

samt prövning utifrån egna kriterier av bland annat tidigare utbildning samt motsvarigheten till de löften som avges inför respektive kyrka när det gäller att följa kyrkans ordning enligt ordinations- eller vigningsakterna.

Svenska Missionskyrkan har i sin *Kyrkohandbok* från 2003 en liturgisk ordning för ”Mottagande av pastor/diakon som ordinerats av annat kyrkosamfund”. Detta sker i anslutning till ordination av pastorer och diakoner.¹⁰¹ Svenska kyrkan har prövat en liknande ordning efter överenskommelsen – ett mottagande i samband med präst- och diakonvigning.¹⁰² Men detta är en fråga för varje stift.

När någon önskar övergång till tjänst inom annan kyrka förutsätts att kontakter finns mellan de båda kyrkorna.

Övriga anställda

När det gäller övriga anställda är ett av behörighetskraven för att anställas på och inneha en *tillsvidareanställning i Svenska kyrkan* medlemskap i Svenska kyrkan eller i en kyrka eller ett samfund som Svenska kyrkan ingått överenskommelse med om särskild ekumenisk samverkan.¹⁰³

Denna fråga har uppmärksammats när det gäller till exempel kyrkomusiker, församlingspedagoger eller anställda i barnverksamhet. I denna typ av tjänster växlar man inte sällan mellan de båda kyrkorna eller kanske har deltidsanställningar i två församlingar.

Även om inte *Svenska Missionskyrkan* har motsvarande formella reglering, förutsätts det i praktiken att man delar gudstjänst- och församlingliv med den församling man arbetar i, särskilt när det gäller sådana tjänster som direkt har samband med gudstjänstliv, undervisning eller där man på annat sätt företräder församlingen inför omvärlden.

Denna huvudprincip är både förståelig och rimlig, men har i en

101 Se *Bilaga 2:2, Utdrag ur Kyrkohandbok för Missionskyrkan*

102 Härnösands domkyrka 10 juni 2007

103 *Kyrkoordning för Svenska kyrkan*, 34 kap. 7 § – undantag gäller dem som uteslutande eller så gott som uteslutande arbetar inom begravningsverksamheten. Församlingen kan utvidga frågan om undantag även för andra anställda om det finns särskilda skäl.

skilda fall fått besvärande konsekvenser: Formellt sett har man tvingats att vid byte av tjänst också byta kyrkotillhörighet, ofta inte bara en, utan flera gånger. Med överenskommelsen får alltså denna fråga sin lösning – *medlemskap i den andra kyrkan ses som tillräckligt*.¹⁰⁴

Särskilda situationer

Temporär tjänst i annan kyrka

Svenska Missionskyrkan har överenskommelser med andra kyrkor och samfund om temporär tjänst, vilket innebär en form av ”utlåning” där behörigheten som pastor/diakon kvarstår för viss tid i det samfund som ordinerat vederbörande, men att ett lojalitetsavtal med den kyrka man tjänstgör i undertecknas.

Den som temporärt tjänstgör inom Svenska Missionskyrkan har att underteckna ett avtal som bland annat innehåller förpliktelse om att vederbörande i sin tjänst förutsätts att dela gemenskap och ansvar inom Svenska Missionskyrkan enligt dess konstitution, särskilt vad som sägs i grundsatserna. Särskild reglering finns dock när det gäller relation i ansvarsfrågor till det samfund där man har ursprungsbehörigheten, till exempel om frågan att frånta behörigheten skulle uppstå. Detta avtal skall ömsesidigt godkännas av respektive kyrka/samfund i det enskilda fallet – populärt uttryckt ”överenskommelse om temporär utlåning”.

Detta innebär, att *vederbörande är pastor/diakon inom Svenska Missionskyrkan under den tid tjänsten avser*. Om det finns ett lokalt samarbetsavtal omfattas pastorer av detta erkännande av Svenska kyrkan under den tid de innehar sådan tjänst.

Motsvarande gäller i relation till församling inom Svenska Missionskyrkan för den som för viss tid förklarats behörig att utöva uppdraget som präst inom Svenska kyrkan men har sin behörighet inom annan kyrka eller samfund.¹⁰⁵

104 Tillsyns- och uppdragsutskottet i Svenska kyrkans kyrkomöte 2006 noterade denna fråga som en följd av överenskommelsen utan närmare kommentar.

105 Se *Kyrkoordning för Svenska kyrkan*, 31 kap. 4§ samt 32 kap. 4§

Pastor och diakon i gemensamma församlingar inom Missionskyrkan

Ett antal församlingar inom Svenska Missionskyrkan tillhör samtidigt andra kyrkor eller samfund (benämns ”gemensamma församlingar”). Dessa gemensamma församlingar tillhör som helhet Missionskyrkan och omfattas därför av den nationella överenskommelsen på samma sätt som alla andra församlingar.¹⁰⁶ Dessa församlingar uppmanas därför på samma sätt som övriga församlingar, där förutsättningar finns, att ingå lokalt samarbetsavtal.

Frågor har däremot ställts om erkännande av pastor/diakon med behörighet i andra samfund som tjänstgör i gemensam församling inom Svenska Missionskyrkan. Dessa behåller sin behörighet i sitt eget samfund och kan alltså *inte* anses fullgöra ”temporär tjänst” inom Missionskyrkan – se ovan.

I *Förslag till överenskommelse* konstateras:

Ekumeniska överenskommelser är inte kompatibla med varandra. En överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Svenska Missionskyrkan betyder inte att den gemenskap som finns mellan Svenska kyrkan och andra lutherska kyrkor eller med den anglikanska kyrkotraditionen också kommer att gälla för Svenska Missionskyrkan. Inte heller betyder den att den gemenskap som Svenska Missionskyrkan har med reformerta kyrkor i det internationella sammanhanget kommer att överföras på Svenska kyrkan.¹⁰⁷

Överenskommelsen mellan två kyrkor kan alltså principiellt inte innebära att man kommer överens om att pastor eller diakon med behörighet i ett tredje samfund skall omfattas av erkännandet. Vad som sägs i detta dokument syftar alltså enbart till att beskriva relationerna mellan Missionskyrkan och Svenska kyrkan.

Om *en gemensam församling* har pastor eller diakon anställd med behörighet i annat samfund än Missionskyrkan eller Metodistkyrkan är det möjligt att fullt ut samverka inom ramen för ett lokalt samarbetsavtal.

Pastorns behörighet påverkar alltså inte möjligheten till lokala av-

106 För ytterligare belysning, se *Kyrkor i samtal*, s. 86ff

107 *Förslag till överenskommelse 2004*, s. 62f.

tal mellan församlingarna. När det gäller gudstjänster eller annan form av samverkan kan detta ske fullt ut. I det praktiska samarbetet har alltså denna begränsning knappast någon betydelse – så gott som alla möjligheter som öppnas med ett lokalt avtal gäller fullt ut också dessa gemensamma församlingar.

Enda undantaget är att utföra kyrkliga handlingar i Svenska kyrkans ordning för vilka krävs en behörighetsförklaring av domkapitlet. Det är alltså inte heller möjligt att på samma sätt ersätta varandra vid semester eller sjukdom såvida det gäller att utföra kyrkliga handlingar (dop eller vigsel)¹⁰⁸ i Svenska kyrkans ordning.

108 Se nedan, kap 9

9. Kyrkliga handlingar

I den andra kyrkans ordning

Överenskommelsen innebär också, att pastor/präst utifrån det ömsesidiga erkännandet kan utföra kyrkliga handlingar enligt den andra kyrkans ordning – såvida det inte strider mot de krav den egna kyrkans vigning och ordination ställer.¹⁰⁹ Begreppet *i den andra kyrkans ordning* syftar både på vem som utför den kyrkliga handlingen och den liturgiska ordningen. Förrättaren har ansvar inför sin egen kyrka samt för registrering av den kyrkliga handlingen.

Det finns anledning att åter understryka, att *det hör till undantagen* att man utför kyrklig handling i den andra kyrkans ordning. De fall där det kan bli aktuellt är dels i samarbetskyrkor, dels vid sådana tillfällen där man tjänstgör för varandra, dels i ekumeniskt präglade tjänster inom vård, skola och kriminalvård.

Dop

Även inom ramen för ett nära ekumeniskt samarbete mellan två kyrkor finns det skäl att mot bakgrund av relationen mellan dop och kyrkotillhörighet göra vissa noteringar.

Medan dopet för Svenska kyrkans del är medlemsgrundande innebär barndopet för Svenska Missionskyrkan oftast inte att barnet

¹⁰⁹ Med kyrkliga handlingar avses i båda kyrkorna DOP, BIKT, KONFIRMATION, VIGSEL OCH BEGRAVNING – se *Kyrkoordning för Svenska kyrkan*, 17 kap. 2 §. Behovet av behörighetsförklaring gäller i praktiken särskilt dop och vigsel med dess rättverkningar, eftersom de övriga handlingarna normalt sker i den egna kyrkans ordning.

blir medlem. *En huvudprincip* bör därför vara att dopet förrättas i det sammanhang och av den präst/pastor i vilken samfund dopkandidaten hör hemma så att kyrkohandbok, kyrkorum och kyrkotillhörighet hållas samman.

Ett lokalt samarbete belyser de situationer när en präst eller pastor döper den andra kyrkans medlem/blivande medlem, något som är vanligt i en samsamverkskyrka, där den som tjänstgör självklart förväntas stå till tjänst för alla.

Ömsesidigheten i tjänst öppnar möjligheterna i samsamverkskyrkor eller inom ramen för regelbunden gemensam gudstjänstverksamhet för att en pastor med behörighetsförklaring av Svenska kyrkan döper ett barn i Svenska kyrkans ordning med medlemskap som konsekvens eller att en präst döper ett barn i Svenska Missionskyrkans ordning utan att det medför medlemskap för barnet i Svenska kyrkan. Sådana konstateranden är särskilt viktiga för hittillsvarande praxisproblem i samsamverkskyrkorna.

Ett observandum finns – den kyrkliga handling som utförs i annan kyrkas ordning får inte stå i strid med den egna kyrkans bekännelse eller ordningar. Det har understrukits att det idag inte är möjligt för en präst i Svenska kyrkan att förrätta en barnvålsignelse som något annat än en pastoralt motiverad handling i ett enskilt fall.¹¹⁰ Om detta blir aktuellt i en samsamverksförsamling skall alltså en missionskyrklig pastor svara för denna handling.

Nattvard

Med det ömsesidiga erkännandet och möjlighet att leda gudstjänst i den andra kyrkans ordning öppnas också formellt möjligheten att leda nattvard oberoende av i vilket kyrkorum det sker. Detta är lokalt sett en viktig markering, både när det gäller regelbunden gudstjänstverksamhet och de alltmer förekommande ekumeniska nattvardsgudstjänsterna, där inte alltid präst eller pastor i värdkyrkan är närvarande. I det lokala samsamverksavtalet bör anges att ekumeniska nattvardsgudstjänster firas regelbundet.

110 2006 års kyrkomötestillägg till 17 kap 17 § i *Kyrkoordning för Svenska kyrkan*

De båda kyrkohandböckerna ger en god utgångspunkt för en nattvardsordning där de bärande momenten och vissa nattvardsböner är gemensamma.¹¹¹

Den enda fråga som skiljer är att inom Svenska Missionskyrkan kan en icke-ordinerad, särskilt utsedd nattvardstjänare, vid vissa tillfällen leda nattvarden.¹¹² Vid *gemensam nattvard*, oavsett om ett lokalt samarbetsavtal har ingåtts eller ej, förutsätts att nattvarden leds av vigd präst eller ordinerad pastor. Anvisning om detta finns också i *Kyrkohandbok för Missionskyrkan*.¹¹³ Detta kan bli särskilt aktuellt vid pastorsvakans i en missionsförsamling där gemensam nattvard kan vara en tillgång.

I dessa situationer kan möjligheten för lekman att medverka vid distributionen i nattvarden tydligare markeras. Denna fråga bör särskilt preciseras i lokala avtal för samarbetskyrkor eller mellan församlingar med regelbundet gemensamt gudstjänstliv.¹¹⁴

Bikt

Bikten är en kyrklig handling samt alltid erbjuds i den egna kyrkans ordning, oavsett rummet där bikten äger rum. Här finns inga skäl till annat förfarande då det gäller relationen mellan själasörjare och konfident. Dessutom är tydlighet när det gäller tillsyns- och ansvarsfrågor särskilt viktiga vid bikt, vilket ytterligare motiverar att bikten skall ske i den egna kyrkans ordning.

För övrigt kan konstateras, att biktordningen är likartad. Vad gäller tystnadsplikten och eventuella sanktioner vid brott mot den är bestämmelserna inom våra två kyrkorna praktisk taget identiska. Bikthemligheten är för båda kyrkorna juridiskt skyddad på samma sätt i lagtexten när det gäller undantag från vittnesplikten.

111 Alternativ F i nattvardsbönen för Svenska kyrkan är likartad med den tidigare gemensamma, nu reviderade nattvardsbönen i *Kyrkohandbok för Missionskyrkan*, alternativ A. I *gemensam nattvard rekommenderas i första hand* Svenska kyrkans nattvardsbön alternativ C – marginellt redigerad i *Kyrkohandbok för Missionskyrkan*, alternativ B efter samråd med dåvarande handbokscommittén i Svenska kyrkan.

112 Se ovan kap. 5 Grundförutsättningar, Nattvard

113 *Kyrkohandbok för Missionskyrkan*, s. 19

114 Se exempel på avtal, bilaga 3.3

Konfirmation

Synen på konfirmationen skiljer sig delvis mellan de båda kyrkorna. Gemensamt vill båda att denna skall vara ett tillfälle för ungdomar att bearbeta de existentiella frågorna och tillsammans i församlingens gemenskap söka efter den kristna trons erfarenheter. Ungdomar erbjuds tillfälle till livstolkning i ett viktigt skede i livet.

Medan konfirmationen i *Svenska kyrkan* är en bekräftelse av dopet ligger tyngdpunkten i *Svenska Missionskyrkan* på att undervisningen skall ge redskap för konfirmandens fria val, det vill säga den som är odöpt deltar också i konfirmationsakten som mer har karaktär av förbön. Inte minst genom påverkan av samtalen mellan våra kyrkor har konfirmationens innebörd av *dopaktualisering* skärpts.¹¹⁵

Konfirmationen i Missionskyrkan är ett erbjudande till i första hand unga människor om undervisning i kristen tro som grund för eget ställningstagande. Det innebär frihet att ta ställning till både tro och dop. Dop, dopbekräftelse och nattvard bör erbjudas vid flera tillfällen. Också den som inte ännu är beredd att bekräfta sitt dop, låta döpa sig eller ta emot nattvarden hör samman med gruppen i avslutningsgudstjänsten.¹¹⁶

Missionskyrkans motsvarighet till innebörden i Svenska kyrkans konfirmation som dopbekräftelse är närmast den akt då nya medlemmar i församlingen välkomnas. Den gör sambandet mellan tro, dop och församlingstillhörighet tydligt.¹¹⁷

I dokumentet *På väg mot djupare enhet* diskuterades dessa olikheter ingående, samtidigt som man konstaterade att gemensam läsning och avslutning förekommer på många håll. Några olika modeller för samverkan presenterades. Församlingarna måste lokalt ta ställning utifrån sina förutsättningar till vilken modell som kan vara tillämpbar:

115 *Guds kyrka och en levande församling*, s.181 föreslår bland annat att ”Svenska Missionsförbundet underlättar för lokal samverkan genom att betona konfirmationens innebörd av dopaktualisering.”

116 *Kyrkohandbok för Missionskyrkan*, Anvisningar till konfirmation, s.88f.

117 *Kyrkohandbok för Missionskyrkan*, Anvisningar till välkomnande av nya medlemmar, s. 58

Gemensam information. Församlingarna informerar gemensamt om sitt konfirmandarbete och redovisar därvid gemensamma drag liksom på vilka punkter det finns skillnader. Undervisning och konfirmation sker inom respektive samfund.

Delvis gemensam undervisning. Församlingarna kommer överens om att delvis genomföra konfirmandarbetet gemensamt för att tjäna ungdomarna och samhällets behov. Inbjudan sker gemensamt och undervisningen sker gemensamt. Konfirmation sker åtskilt inom respektive samfund då konfirmationsakten är relaterad till respektive kyrkosamfund

Helt gemensam undervisning. Undervisning, konfirmationsgudstjänst och nattvard sker gemensamt. Modellen förutsätter att alla konfirmanderna är döpta eller döps under undervisningens gång. Arbetsgruppen menar att denna form endast bör förekomma i de samarbetsförsamlingar som redan existerar då de kvarstående teologiska skillnaderna mellan samfunden ännu inte lösts.

Samarbete kring konfirmationen bör regleras i lokala samarbetsavtal.¹¹⁸ Ytterligare samarbetsformer under konfirmationstiden kan vara gemensamma läger eller andra arrangemang. Olikheterna i synen på konfirmationen behöver inte innebära att man tar avstånd från varandra – tvärtom behöver gemenskapen övas och uppmuntras utan att skillnaderna döljs.

Vigsel och begravning

Utgångspunkten är också här att *de båda kyrkorna välkomnar varandras medlemmar att ta emot pastorala tjänster*. Det ömsesidiga erkännandet medför också att den kyrkliga handlingen kan förrättas i den andra kyrkans ordning. En begränsning har angetts – om präst i Svenska kyrkan förrättar begravning enligt *Kyrkohandbok för Missionskyrkan* skall alternativet med mullkastning eller korstecken användas. I praktiken blir knappast detta aktuellt – normalt sett används den egna kyrkans ordning också här.

Ofta har brudparet eller den avlidne/de anhöriga ett öppet förhållande till kyrkorna på den egna orten. Man deltar i olika samfunds

118 Se exempel på skrivningar och praxis i bilaga 3.2

gudstjänster och övrig verksamhet också inom samma familj. Många vill då förena de olika traditioner man står i när det gäller gudstjänstrum och officiant. Arbetet inom sjukhuskyrkan och kriminalvården bidrar också till personliga relationer mellan patient och präst/pastor.

Detta öppnar inte bara för generositet när det gäller gudstjänstrum och val av präst/pastor, utan någon gång också så, att brudparet eller de anhöriga uttrycker önskan om att vigsel- eller begravningsgudstjänsten skall ske gemensamt mellan kyrkorna.¹¹⁹ Sådan samverkan sker i så fall ske på brudparets eller de anhörigas önskan.

Anteckning i församlings – respektive ministerialböcker

Huvudregeln är att anteckning sker utifrån vilken ordning en kyrklig handling ägt rum i, det vill säga om det är pastor eller präst som är officiant, inte i vilket kyrkorum den hålls. Anteckning sker enligt respektive kyrkas bestämmelser. Vid gemensam konfirmation sker överenskommelse om var respektive konfirmand skall antecknas. Vid ekumenisk vigsel ansvarar den som ur juridisk synpunkt är vigselförrättare för anteckning av vigseln enligt sin kyrkas ordning samt för vigselbevis till skattemyndigheten.¹²⁰

119 Anvisningar för ekumenisk vigselgudstjänst finns i *Kyrkohandbok för Missionskyrkan*, s. 100: Ekumeniska äktenskap

120 Se vidare *Kyrkohandbok för Missionskyrkan* om ekumeniska äktenskap, s. 100

10. Upplåtelse av kyrka

Vi vill

upplåta våra kyrkor åt varandra för vigsel och begravning samt andra gudstjänster;

Beslut om upplåtelse

De formella besluten om upplåtelse fattas i båda kyrkorna av den lokala församlingen, även om beslutet för Svenska kyrkans del kan överklagas. Överenskommelsens viljeformulering anknuter till biskopsmötets skrivelse *Det heliga rummet* med dess råd för tillämpning och praxis.

I *Svenska Missionskyrkan* beslutas riktlinjer för upplåtelse av kyrkorummet tillsammans av styrelsen och församlingsföreståndaren.¹²¹ Genomgående är att kyrkorummet utan vidare upplåts för gudstjänster och andra kyrkliga handlingar i annan kyrkas ordning – i praktiken menas de kyrkor och samfund som finns inom Sveriges kristna råd eller i lokalekumeniska råd.

I *Svenska kyrkan* regleras upplåtelsefrågan i Kyrkoordningens 41 kapitel. Enligt biskopsbrevet *Det heliga rummet* från 2001 bör Svenska kyrkans policy när det gäller upplåtelse av kyrkorummet för gudstjänster och kyrkliga handlingar i andra samfunds ordning präglas av *ekumenisk öppenhet och generositet* – inte minst mot bakgrund av Svenska kyrkans ställning som majoritetskyrka. Här nämns de kyrkor eller samfund som tillhör eller är observatörer i Sveriges Kristna Råd. När det gäller *kyrkor med vilka Svenska kyrkan officiellt ingått kyrkogemenskap bör upplåtelse av kyrkorum alltid ske*, om inte synnerliga skäl talar emot detta.¹²²

121 Församlingsstadgarna § 4 G

122 Biskopsbrevet *Det heliga rummet*, s. 13

Skäl för upplåtelse

Särskilt på landsbygden finns en lång tradition att Svenska kyrkan upplåter sitt gudstjänstrum för vigsel och begravning i Svenska Missionskyrkans ordning där ibland lämpligt gudstjänstrum saknas eller det finns andra skäl utifrån lokal tradition, till exempel att den gamla sockenkyrkan ses som ett gemensamt arv i bygden tillsammans med kyrkogården. Detta har vanligtvis skett utan att diskussion om ersättning förekommit. I en del storstadsmiljöer kan det vara vanligare att Missionskyrkan upplåts för kyrkliga handlingar i Svenska kyrkans ordning. Inte heller i Missionskyrkan har frågan om hyreskostnader varit aktuell – här gäller en självklar gästfrihet.

Även om det normala är att kyrkliga handlingar sker i den egna församlingens gudstjänstrum finns det ytterligare skäl, också ur den enskildes synpunkt, för att upplåta kyrkor för kyrkliga handlingar i den andra kyrkans ordning. Såväl i samtalsrapporten *På väg mot djupare enhet*, där samrådsgruppen ägnade stor uppmärksamhet åt denna fråga, som i Svenska kyrkans biskopsbrev *Det heliga rummet* förs sådana resonemang där pastorala hänsyn till enskilda människor väger tungt. Biskopsbrevet understryker, att det ekumeniska perspektivet är väsentligt och bör prägla frågorna om upplåtelse:

Många människor lever idag i ett öppet förhållande till samfunden på den egna orten. Medlemskap i en frikyrka och i Svenska kyrkan samtidigt är inte ovanligt. Detta innebär att man inom samma familj deltar i olika samfunds gudstjänster och övriga verksamhet och samfundstillhörigheten är inte särskiljande som förr. Förväntningar kan finnas att det till exempel vid vigsel och begravning skall gå att förena de skilda traditionerna och att samfunden skall vara beredda att möta sådana önskemål.

Arbetet inom sjukhuskyrkan kan medföra sådana relationer mellan patient och präst/pastor att samfundsgränserna minskar i betydelse, vilket bör beaktas till exempel vid en kommande begravning.

Människor som sällan har kontakt med kyrkans liv upplever det ofta som stötande om kyrkorna inte kan komma överens ens om upplåtande av kyrka. När kyrkorådet behandlar frågor om upplåtande är det särskilt viktigt att sätta sig in i vilka reaktioner ett beslut i den ena eller den andra riktningen kan föra med sig och hur ett beslut skall kommuniceras [...]

Den grundläggande hållningen som detta speglar är att en församling

i Svenska kyrkan bör – om inte särskilda skäl ger vid handen att så ej skall ske – upplåta sina kyrkorum för olika kyrkliga handlingar eller gudstjänster när ett annat kristet samfund saknar kyrka eller inte har lämpligt kyrkorum för sin gudstjänst eller när det av särskilda skäl är önskvärt att gudstjänsten får firas i kyrkan i fråga. Ibland kan människor ha en sådan särskild anknytning till kyrkorummet att en upplåtelse bör övervägas. Det kan till exempel avse att de är konfirmerade i kyrkan eller släktskapsförhållanden.¹²³

Det finns dock anledning att betona, att man som enskild eller församling inte kan *kräva* upplåtelse av kyrka. Å andra sidan bör församlingarna i sina beslut vägledas av de synpunkter som kommer till uttryck i samarbetsrådets överväganden och den hållning som biskopsbrevets rekommendationer om policy ger.

När det gäller *dop* är huvudregeln, att det i första hand bör förättas i det sammanhang och av präst/pastor i den församling dopkandidaten hör hemma. Ett givet undantag från detta är till exempel då Svenska kyrkans församling önskar låna Missionskyrkan för att kunna förrätta dop med nedsänkning i dopgrav.

När det gäller *vigsel och begravning* kan Missionskyrkan sakna ett lämpligt gudstjänstrum på orten för dessa kyrkliga handlingar. Dessa exempel utgår från att *församlingarna* bör ha en generös och naturlig hållning att stödja varandra.

Läger eller församlingsutflykter utanför den egna orten, där man önskar ha tillgång till gudstjänstrum för andakt eller nattvardsfirande, är andra situationer där en ömsesidig gästfrihet är naturlig liksom tillfällen, till exempel gudstjänster vid kyrkliga möten och konferenser, då det egna gudstjänstrummet inte kan rymma alla deltagare. Sådana och liknande situationer faller utanför frågan om det finns ett lokalt samarbetsavtal på orten.

Kostnader för lokaler och personal

I Svenska Missionskyrkan gäller grundprincipen att hyra inte tas ut då gudstjänstrummet upplåts för gudstjänster eller kyrkliga handlingar oavsett om det gäller medlemmar eller inte. Däremot kan kostnads-

¹²³ *Det heliga rummet*, s. 17f.

ersättning komma ifråga om det gäller extra vaktmästare, särskilda önskemål om blommor till exempel.

I Svenska kyrkan finns ett internt så kallat clearingsystem. Detta gäller *endast mellan Svenska kyrkans församlingar* utifrån den enskilde medlemmens församlingstillhörighet och kyrkoavgift. Vid upplåtelse av kyrkorum på grund av en ekumenisk överenskommelse rör det relationerna mellan två församlingar på orten. Det är först de senaste åren som frågan om ersättning har aktualiserats också ekumeniskt utifrån Svenska kyrkans behov av reglering mellan sina församlingar – något som inte hör samman med förhållandet till andra kyrkor eller dess medlemmar.

Eventuell ersättning vid upplåtelse kan utgöras av de merkostnader som uppstår för personal, uppvärmning med mera. I de fall, till exempel vid en vigsel då endera av kontrahenterna tillhör Svenska kyrkan eller en begravning då den avlidne tillhör Svenska kyrkan bör ersättning inte tas ut oavsett i vilken ordning akten äger rum.¹²⁴ I sådana fall kan däremot clearingavgift mellan Svenska kyrkans församlingar tillämpas internt.

Överenskommelser om ersättning för uppkomna merkostnader *vid regelbunden upplåtelse* kan lämpligen tas upp i samband med lokalt samarbetsavtal. Dit hör också frågor som rör uthyrning av lokaler eller fördelning av fastighetskostnader för gemensam verksamhet.

Utifrån exemplen ovan om gästfrihet *vid enstaka tillfällen* bör det naturliga vara att generöst öppna kyrkorna för varandra. För båda kyrkorna gäller att närma sig dessa frågor i en anda av generositet, öppenhet och förståelse för den andra kyrkans behov av att få merkostnader täckta vid upplåtelse.

124 Se *Det heliga rummet*, s. 20f.

11. Lokala samarbetsavtal

Vi uppmanar

våra församlingar, där förutsättningar finns, att genom lokala samarbetsavtal

- dela ett gemensamt liv i gudstjänst, uppdrag och tjänst samt att be för och med varandra;
- i ömsesidighet se medlemmarna i våra kyrkor som delar av Kristi kropp och välkomna dem att ta emot sakrament och pastorala tjänster;
- som tecken på gemenskapen inbjuda varandra vid församlingens mottagande av kyrkoherde respektive installation av församlingsföreståndare;
- verka för ökad samhörighet med andra församlingar på orten.

Grundläggande tillit

Utgångspunkten för all strävan efter synlig enhet, så som den beskrivs i kapitel 1, är en grundläggande tillit till varandra och vilja att växa i gemenskap. Ingångna överenskommelser som enbart sker på det formella planet kan inte tvinga två parter till förtroende. Därför är själva konstruktionen av denna överenskommelse om kyrkogemenskap sådan, att den nationella överenskommelsen både skall inspirera den lokala enheten och göra det möjligt att forma ett samarbete utan hinder i respektive kyrkas bestämmelser.

Men det är bland de kristna på varje ort som den grundläggande visionen från New Delhi tar form och förverkligas. Då är den lokala utvecklingen mellan församlingarna avgörande. Överenskommelsen om kyrkogemenskap mellan våra båda kyrkor är inte en punkt,

utan ett semikolon; en öppning för vägen vidare vars riktning i hög grad bestäms lokalt.

Eftersom de lokala miljöerna och traditionerna ser olika ut, också när det gäller vilka samarbetsparter man i första hand söker sig till, tvingar inte denna överenskommelse lokala församlingar till samarbetsavtal. Här finns exempel på historiska sår som fortfarande skapar främlingskap i den lokala situationen eller markanta skillnader i spiritualitet och församlingskultur.

Ett lokalt samarbete måste utgå från nära och förtroendefulla relationer som det kan ta tid att bygga upp. Man kan också stegvis öva sig i tillit och förtroende genom att mötas både i gudstjänstliv, mellan ansvariga organ som kyrkoråd och styrelser eller i andra grupper. En växande kollegialitet mellan präster, pastorer och diakoner är en nödvändig förutsättning.

Formellt samarbetsavtal

Den andra viktiga synpunkten är att ett samarbete behöver både regleras och dokumenteras om den ekumeniska utvecklingen skall vara kontinuerlig och hållbar och inte bara bero på tillfälliga känslöstämningar eller personliga relationer som kan förändras om nya personer kommer in i samarbetet. Därför behöver ett samarbetsavtal ha tydlig förankring såväl i styrelse/kyrkoråd som i båda församlingarnas egna målsättningar för verksamheten.

I *Svenska kyrkan* skall varje församling arbeta med en församlingsinstruktion som fastställs av domkapitlet. Självklart har samarbetsavtalet sin givna plats när församlingsinstruktionen skall utvärderas och skrivas om. I annat fall kan samarbetsavtalet vara tillägg till församlingsinstruktionen.

I *Missionskyrkan* antar församlingen normalt en verksamhetsplan för ett eller flera år vid årsmöte. Där är också platsen för samarbetsavtalet, som för Missionskyrkans del formellt skall godkännas av kyrkostyrelsen.

På samma sätt som ett formellt avtal utan relationsbygge riskerar att tömmas på sitt innehåll och torka ut är en relation som bara bygger på personliga relationer mycket skör.

Avtal om lokalt samarbete bör manifesteras i en gemensam gudstjänst med nattvard där avtalet kungörs och församlingarna ber för varandra, sin gemenskap och uppgift – se kapitel 12 och exemplet i bilaga 4.

Godkännande av lokala avtal

Varje lokalt avtal skall godkännas av stiftets domkapitel för Svenska kyrkans del och Kyrkostyrelsen för Svenska Missionskyrkans del. I praktiken kan det formella godkännandet ha delegerats för att dessa frågor skall bli hanterbara. Så är fallet i Missionskyrkan. Proceduren kan vara enkel om man i huvudsak följer de exempel som ges i bilaga 3.

Råd för arbetet

Utgångsläget

Eftersom bilderna är så olika på skilda orter handlar det om att börja där man befinner sig. Finns upparbetade relationer och mångårig gemenskap handlar det om att sätta sig tillsammans för att mer fundera över framtiden – om man på ett mer samlat sätt kan svara på frågor om hur gemenskapen fördjupas och det gemensamma ansvaret för kristen närvaro på orten kan utvecklas.

Om man inte tidigare mötts i samarbete kan uppmaningen i den nationella överenskommelse inspirera församlingarna till att mötas på olika nivåer mellan församlingarna, lära känna varandra och samtala om hur man tillsammans skall kunna möta människor med evangelium i ord och gärning på orten.

Lägg inte ribban för högt

På en del håll har entusiasmen över att våra kyrkor funnit varandra gjort att man snabbt satt upp stora nya ambitioner för samverkan. Här kan det finnas anledning att uppmana till både eftertanke om vad som är realistiskt och se till att arbetet förankras inte bara i de båda församlingarnas formella beslutsorgan utan också i den gudstjänstfirande församlingen.

Om den yttersta visionen är de kristnas enhet på varje ort säger de ekumeniska erfarenheterna att man bör ta de steg som är

möjliga. Läger man ribban för högt från början och river den blir det ofta resultatlösa bakslag och en misstro som det kan ta år att reparera.¹²⁵

Å andra sidan kan arbetet med samarbetsavtal göras så stort och komplicerat att man aldrig blir färdig. Grundidén om gemenskap kan växa till en formell och administrativ börda. Samarbetsrådet blir ytterligare ett bland alla andra organ som känns betungande och upplevas som hinder för det man vill. Med ett enkelt och okomplicerat grundavtal från början kan man sedan gå vidare i utveckling när man ser hur det fungerar och upptäcker nya områden för samverkan.

Börja med ett enkelt grundavtal

Ett kortfattat avtal skrivs utifrån det nationella avtalets erkännande och kan lämpligen inledas med de huvudmålsättningar som finns i överenskommelsens uppmaningar:

- dela ett gemensamt liv i gudstjänst, uppdrag och tjänst samt att be för och med varandra;
- i ömsesidighet se medlemmarna i våra kyrkor som delar av Kristi kropp och välkomna dem att ta emot sakrament och pastorala tjänster;
- som tecken på gemenskapen inbjuda varandra vid församlingens mottagande av kyrkoherde respektive installation av församlingsföreståndare;
- verka för ökad samhörighet med andra församlingar på orten.

Det bör innehålla en kortfattad handlingsplan som inte låser i detaljer utan lämnar öppet för att lägga till nya möjligheter.

För kontinuitetens skull tillsätts ett samarbetsråd.

Nationell överenskommelse är grunden

Ett lokalt samarbetsavtal har sin grund i de båda kyrkornas överenskommelse om kyrkogemenskap. Hur omfattande avtalet skall vara beror på situationen – om man delar kyrkorum, vem som bär förvaltningsansvar, om detta sker i en särskild gemensam juridisk

125 Dessa frågor utvecklas vidare i *Kyrkor i samtal*, s. 95ff

person eller vilar på en av de samarbetande församlingarna. Här är varianterna utifrån den lokala situationen många. För att belysa avtal utifrån skilda nivåer av samarbetet ges i bilaga 3 några olika exempel. Alla dessa måste genomlysas lokalt och skrivas från förutsättningarna på varje ort.

Tidig kontakt med handläggare i respektive kyrka

Eftersom varje lokalt samarbetsavtal skall godkännas av domkapitlet i Svenska kyrkan respektive Kyrkostyrelsen i Missionskyrkan är det viktigt att man håller kontakt med handläggare för dessa innan man låst sig i formuleringar – och framför allt innan en eller båda parterna bundit sig i beslut.

När texterna har tagit form kan man i de flesta fall få ett preliminärt förhandsgodkännande, ibland med en del synpunkter. Då vet man att det man beslutar om har alla förutsättningar att senare formellt godkännas och riskerar inte att få ta om beslutsprocessen i olika organ.

Samarbetsrådet har medverkat till skrivningar i några olika situationer och står fortsättningen står till tjänst med hittills vunna erfarenheter samt hjälp och råd för nya varianter. Vi räknar med att en god praxis håller på att växa fram – vilket nyredigeringen av detta dokument är ett uttryck för.

Olika avtalsnivåer

Ett avtal kan skrivas med en stegrande utveckling från en övergripande viljedeklaration till långt gående formellt samarbete. När det gäller avtal om helt gemensamt gudstjänstliv, gemensamt kyrkorum eller delade tjänster är det viktigt att man har ett grunddokument som preciserar var man står. Inte minst ger det tillfälle till samtal om de faktiska olikheter som kvarstår och om skillnader i liturgi, spiritualitet och sättet att utforma församlingens liv. Sådana samtal kan i sig vara ett verksamt medel för tillit och djupare gemenskap.

Här är det viktigt att man resonerar igenom och formulerar en

text utöver det som ligger till grund för den nationella överenskommelsen så att inga oklarheter senare skapar problem.

Det är här man prövar de praktiska konsekvenserna och anger hur vissa frågor skall hanteras. Nya frågor kommer att dyka upp efter en tids erfarenheter av samarbete vilket gör att man fortlöpande bör samtala om praxis och precisera också denna i dokumenterade beslut.

Genom att man från början skriver in att avtalet skall omprövas regelbundet ges tillfälle att på nytt gå igenom grundförutsättningarna och dokumentera erfarenheter av vunnit praxis. Kanske är detta också ett medel för en stegrande utveckling av enheten, där man prövar sig fram innan man tar ytterligare steg.

Med vem skrivs lokalt samarbetsavtal?

Uppmaningen att den nationella överenskommelsen skall ta form i lokala avtal mellan församlingarna förutsätter tankemässigt att kyrkorna på en ort vardera har en församling. Så är det också i en del samhällen och medelstora städer. Men bilden ser ofta annorlunda ut, kanske främst på orter där djupare samverkan redan tagit form. Den lokala bilden är mycket varierad.

Huvudkyrka och annex

Samarbetskyrkorna är hittills i allmänhet resultat av distriktsarbete i en stadsdel med två moderförsamlingar som avtalsslutande parter – så i Karlstad och Linköping. I de senaste exemplen är inte dessa förhållanden lika parallella. I flera fall ingås avtal om gemensam verksamhet och ömsesidighet i tjänst där den gemensamma kyrkobyggnaden är huvudkyrka för missionsförsamlingen men för Svenska kyrkan utgör det som sker i samarbetskyrkan distriktsarbete inom en större församling. Detta var till exempel fallet i Sölvesborg och Danderyd i väntan på att kyrkorna skulle ingå denna överenskommelse. Det är utifrån dessa situationer exemplet i bilaga 3.3 har utarbetats.

Korsande församlingsgränser

På många håll finns för Svenska kyrkans del en samfällighet av flera församlingar. Ytterligare exempel på variationer är att båda kyrkorna i de flesta större städer har flera församlingar så som är fallet i Jönköping och Örebro. Här är det inte alltid givet att ett djupare samarbete sker mellan just de församlingar vars kyrkor ligger geografiskt närmast varandra. Andra situationer är där Missionskyrkan har en större församling för hela staden, med huvudkyrka i de centrala delarna samt stadsdelskyrkor, medan Svenska kyrkan har flera församlingar.

Också på landsbygden kan församlingsgränserna korsa varandra och flera lokala församlingar vara berörda av samverkan på en mindre ort. Ett tidsbegränsat projekt om gemensam anställning av präst har inletts i Missionskyrkan i Veland, där Västra Tunhems kyrkliga samfällighet har ingått avtal med Veland Missionsförsamling – också detta i avvaktan på överenskommelsen mellan kyrkorna.

Sådana exempel visar sammantaget att det är svårt att utarbeta texter till samarbetsavtal som är anpassade till varje lokal situationen. Samarbetsrådet följer utvecklingen på skilda orter för att ge råd, samla exempel på lokala lösningar, bistå i olika situationer samt pröva praxis där så behövs.

Dessutom behöver överenskommelsens uppmaning till församlingarna tillämpas utifrån den lokala situationen så, att församlingarna tillsammans på samma ort inom respektive kyrka prövar förutsättningarna för gemensamt lokalt avtal.

Flera lösningar kan tänkas. Ett sätt är att samtliga eller ett antal församlingar inom de båda kyrkorna i ett område ingår ett övergripande samarbetsavtal (bilaga 3.4). Detta kan ses som ett normalexempel i större städer men också i en landsbygdsregion.

Därefter kan en församling från vardera kyrkan gå vidare för att teckna fördjupat samarbetsavtal om till exempel viss gudstjänstgemenskap (bilaga 3.1 eller 3.2) eller arbeta i en samarbetskyrka där hela gudstjänstlivet och merparten av andra verksamhetsgrenar är gemensamt samt ömsesidighet i tjänsterna praktiseras rutinmässigt. (bilaga 3.3).

Enkelt samarbetsavtal

– se exempel i bilaga 3.1

Genom överenskommelsen uppmanas församlingarna i de båda kyrkorna att ingå lokala samarbetsavtal. Detta är just en uppmaning och stark rekommendation, men måste tillämpas utifrån relationer och förhållanden på varje ort. Detta kan ha en mycket enkel utformning med texten i överenskommelsen som grund:

Med utgångspunkt från den ekumeniska överenskommelsen om kyrkogemenskap mellan Svenska kyrkan och Svenska Missionskyrkan förbinder vi oss

- att dela ett gemensamt liv i gudstjänst, uppdrag och tjänst samt att be för och med varandra;
- att i ömsesidighet se medlemmarna i våra kyrkor som delar av Kristi kropp och välkomna dem att ta emot sakrament och pastorala tjänster;
- att som tecken på gemenskapen inbjuda varandra vid församlingens mottagande av kyrkoherde respektive installation av församlingsföreståndare;
- att verka för ökad samhörighet med andra församlingar på orten.

Därefter kan följa ett handlingsprogram i några punkter, där särskilt första satsen ovan om gudstjänst, uppdrag och tjänst samt gemensam bön konkretiseras. Detta handlingsprogram kan växa fram i samtal i olika grupper och beslutande organ inom församlingarna där man lär känna varandra och varandras tankar om uppgiften att vara kyrka för alla på orten.

Samarbetsavtalet skall också fogas till de båda församlingarnas församlingsinstruktion respektive verksamhetsplan. Det bör innehålla bestämmelser om ett samarbetsråd som har till uppgift att praktiskt planera och utveckla områden för samverkan.

Också relationerna till andra församlingar på orten uppmärksammas i överenskommelsen så att inte fördjupad gemenskap mellan två kommer att innebära försvagad ekumenik i förhållande till andra församlingar på orten. Tanke är i stället att de skall öppna för andra.

Regelbunden sammanlysning av gudstjänster och/eller gemensamma tjänster

– *se exempel i bilaga 3.2*

Där ett gott samarbete på en ort utvecklats under lång tid rör det sig ofta om regelbundet sammanlysta gudstjänster. Ett lokalt avtal i sådana situationer innebär att man bygger ut grundavtalet samt preciserar vilka områden för samarbete som i första hand kommer i fråga.

Oftast bygger sådant etablerat samarbete på vana vid gemensam planering utan att man formaliserat samarbetet. Det finns en utvecklad kollegialitet mellan pastorer, präster och diakoner.

Avsikten är inte att man skall tvingas till en formalisering som skapar en administrativ påbyggnad till en gemenskap som redan fungerar bra. Däremot utgör ett formellt avtal garanti för att samarbetet inte enbart är beroende av personliga relationer som lätt kan förändras vid byte på olika tjänster. Dels behöver församlingarna som helhet uppleva samarbetet som gemensamt ansvar grundat i en ekumenisk övertygelse, dels kan kontinuiteten över längre perioder behöva säkras.

Också här är det viktigt att det samarbete som bedrivs också skrivs in i församlingsinstruktion respektive verksamhetsplan samt innehåller bestämmelser om kontinuerliga samtal om utveckling av praxis som dokumenteras efter hand samt avstämning inom en viss period, kanske i första hand fem år.

Såväl ett regelbundet gemensamt gudstjänstliv som gemensamma tjänster eller öppenhet för utbytbart och komplettering i skilda uppgifter kan motivera att behörighetsfrågan tas upp i denna typ av avtal. Ett återkommande exempel är möjlighet att hjälpa varandra vid sjukdom, vakanser eller semestrar. Notera vad som sägs om behörighet i kapitel 8 och förslag på skrivningar i exemplet i bilaga 3:3.

Samarbetskyrka

– se exempel i bilaga 3.3

Om samarbetet är mer omfattande och kräver formella kontrakt där ekonomi och ansvar skall regleras kan det lokala samarbetsavtalet inledas med *ett grunddokument*. Till detta kan, vid behov, läggas antingen stadgar om en juridisk person måste bildas, eller annan form av avtalstext för att reglera vilka verksamheter avtalet gäller, gemensamma tjänster och så vidare utifrån den lokala situationen.

Grunddokumentet skall godkännas av domkapitel i Svenska kyrkan samt Kyrkostyrelsen inom Svenska Missionskyrkan, medan tillämpningsskrivningar i stadgar eller annan avtalstext som inte principiellt berör relationerna till respektive kyrka kan antas och ändras lokalt.

Följande punkter kan vara en vägledning för ett sådant grunddokument:

- a) Hänvisning till överenskommelsen som grund för det lokala samarbetsavtalet.
- b) Kort redogörelse för verksamhetens liv, inriktning och mål.
- c) Beskrivning av
 - Uppgiften
 - Gudstjänsten: Ordet och sakramenten
 - Övrig verksamhet – ungdomsarbete, diakoni och så vidare
 - Mission i andra länder
 - Pastor, präst, diakon och andra anställda (antingen för gemensam anställning eller förhållningssätt då man är anställd av respektive församling – regleras i särskilt avtal om ekonomisk fördelning eller, vid behov, närmare i stadgar)
 - Medlemskap och beslutsorgan (i stadgar vid bildande av ideell förening)
- d) Ekonomi (i avtalstext eller stadgar)
- e) Tidsbestämning skrivs in i stadgar eller avtalstext med till exempel en första period på tre till fem år och därefter vart tredje år för att man skall säkerställa att avtalstexten är aktuell samt att erfarenheter och praxis dokumenteras i avtalstexten

- f) Om man delar tjänster eller kyrkorum bör varsel om uppsägning av sådant samarbete ske med tillräckliga marginaler så att den ena parten inte plötsligt står utan kyrka eller präst/pastor/diakon om samarbetet skulle förändras.

Till detta läggs sedan skrivningar som täcker de gemensamma verksamheterna. Hyreskontrakt eller hyresbidrag kan behöva regleras, likaså frekvensen av samarbetet vid regelbunden gudstjänstverksamhet.

Om samarbetsavtalet begränsar sig till gemensamt gudstjänstliv, delade tjänster, visst gemensamt utnyttjande av kyrka eller gemensam verksamhet på vissa områden behövs inte en konstruktion av juridiska personer. Då kan en enklare lösning vara avtalsskrivning för dessa områden.

I bilaga 3:3 ges ett exempel på avtalstext som utgår från *ett maximalt samarbete*, långt gående organisatorisk samverkan, där man delar kyrka och har en särskild juridisk person, förening, som på delegation har förvaltningsansvar. I detta exempel är Missionsförsamlingen huvudförsamling, medan det för Svenska kyrkans del motsvarar arbetet i en distriktskyrka. Om en förening med förvaltnings- och anställningsansvar bildas skall grundavtalet kompletteras med stadgar.

Om man har delade tjänster mellan församlingar behöver man inte konstruera en särskild juridisk person. Dessa kan regleras i en avtalstext där lämpligen den ena församlingen formellt står som arbetsgivare med hänsyn till både administration och de lojalitetsförbindelser som finns till respektive kyrka när det gäller vignings- eller ordinerade tjänster.

12. Gudstjänster som tecken på gemenskapen

Dokumentet *Dop Nattvard Ämbete* betonar bland annat att ett ömsesidigt erkännande förutsätter både beslut enligt de ordningar som gäller och en liturgisk akt från och med vilken enheten kommer till offentligt uttryck.¹²⁶ Ingen speciell liturgisk form är nödvändig, men under alla omständigheter bör offentligt tillkännagivande ske. Gemensam nattvard bör äga rum vid en sådan gudstjänst.

Efter beslutet om ekumenisk överenskommelse i de båda kyrkorna under 2006 undertecknades överenskommelsen vid en ekumenisk högtidsmessa i Uppsala domkyrka den 2 december – vid porten till det nya kyrkoåret.

Stora högtidsgudstjänster hölls tiden därefter stifts- eller regionvis landet över för att proklamera och fira överenskommelsen. Också på många lokala orter skedde samma sak som en inledning till samtal om lokala samarbetsavtal.

Lokalt firande som *uppföljning av den nationella överenskommelsen* och den ekumeniska högtidsmässan (alternativt på stifts- och distriktsnivå) har hållits/kan hållas *innan* man arbetat med det lokala samarbetsavtal som rekommenderas i överenskommelsen. Förutsättningen är de orter där man länge arbetat tillsammans i god samverkan både kollegialt och mellan församlingarna, men ännu inte arbetat ut samarbetsavtal enligt rekommendationerna i överenskommelsen.

¹²⁶ Tanken på sådana gudstjänster som tecken på gemenskapen framförs redan i *Guds kyrka och en levande församling*, s. 120f.

Som ett arbetsmaterial inför olika former för ekumenisk högtidsmässa ges ordningen från den nationella manifestationen i Uppsala – se bilaga 4.

Vignings- och ordinationshandlingar

Överenskommelsen innebär att biskopar respektive missions- och distriktsföreståndare inbjuds vid vigningar av biskopar och avskiljning av missions- och distriktsföreståndare inom de båda kyrkorna samt för att delta i ordinations- eller vigningshandlingens förbön.

I enlighet med kapitel 5, om grundförutsättningar och synen på handpåläggningen som en bekräftelse, kan detta ske också genom handpåläggning. Förutom att denna handling är *ett tydligt tecken på gemenskapen* mellan de båda kyrkorna svarar detta också mot överenskommelsens grundintention att *stärka de båda kyrkornas relationer till andra kyrkor* och betyga sin tillhörighet till den universella kyrkan.

Handpåläggning kan också ske vid vignings- och ordinationsakter samt vid mottagande respektive installation av kyrkoherde och församlingsföreståndare i de lokala församlingarna.

Gemensamt gudstjänstliv

Grundmönstret i gudstjänsten är likartat enligt handböckerna i de båda kyrkorna. Där finns också utrymme att inom detta grundmönster variera utformningen. I själva verket kan det ibland vara så att sättet att fira gudstjänst skiljer sig väl så mycket inom respektive kyrka som mellan dem.

Några traditionella skillnader kan ändå noteras. Så till exempel är lovsägelsen före nattvardsbönen ännu rätt ovanlig i Missionskyrkan, där den dessutom nästan alltid läses. Upptäckten av denna typ variationer i våra traditioner kan vara stimulerande snarare än irriterande – det beror på hur vi närmar oss olikheterna. Det är viktigt, att det som kan upplevas främmande eller nytt leder till samtal med både dem som ansvarar för gudstjänstens utformning och med gudstjänstdeltagare. Det är ett av sätten att fördjupa medvetandet om gudstjänstens rytm och innehåll.

När man sammanlyser gudstjänster regelbundet, till exempel under en lång period under sommaren, är det naturligt att man använder den gudstjänsttradition som finns i den kyrka man firar gudstjänst i. Om däremot sammanlysta gudstjänster oftast hålls i samma kyrkorum kan man reflektera över behovet av en ekumenisk gudstjänstordning. Samma sak gäller naturligtvis samsarbetskyrkorna.

Gemensamma gudstjänstordningar

Att addera de olika traditionernas moment till varandra är oftast mindre lyckat. Det har redan sagts att grundmönstret i de båda handböckerna är lika. En god utgångspunkt är gemensamt samtal om vad som är de bärande momenten och hur de uttrycks på olika sätt i våra traditioner. Varianter finns framför allt när det gäller ordningen för olika moment, men här finns stor frihet inom båda kyrkorna att anpassa ordningarna utifrån skilda situationer.

Under de senaste decennierna har båda kyrkorna genomgått en snabb och förvånande utveckling genom samtidigt internationellt ekumeniskt inflytande. Ett av de tydligaste och exemplen är sättet att ta emot nattvardsgåvorna, där olika former utvecklats inom de båda kyrkorna – inte heller här går skillnaderna mellan kyrkorna när det gäller acceptans för nya former.

Sättet att fira nattvard hör nära samman med spiritualiteten – det mest centrala uttrycket för gudstjänsten, mötet med Gud och med människan samt kallelse till tjänst i världen. Nu har våra båda kyrkor en i stort sett gemensam nattvardsordning, till och med flera gemensamma nattvardsböner. Ändå behöver man komma överens om vissa frågor, särskilt där församlingen deltar aktivt. Ett exempel är den ordalydelsen vid brödsbrytelsen, ett annat den lilla variationen i ”din död förkunnar vi Herre” eller ”Kristus, din död förkunnar vi”, en text som många lärt sig utantill.¹²⁷

Det bör inte vara svårt att komma överens om sådana frågor och

¹²⁷ Den förra formuleringen är från handböckerna från 1980-talet med någon variant. Den senare formuleringen kom med Kyrkohandbok för Missionskyrkan 2003 efter samtal med Svenska kyrkans dåvarande handboks-kommitté. Det förutsattes då att vi skulle ha lika formuleringar i 2000-talets handböcker.

tillämpa dem konsekvent för människors skull. Det rör sig ju inte om någon teologisk skillnad.

En större praxisfråga utgörs den om trosbekännelserna. Missionskyrkan har i sin nya *Kyrkohandbok* och psalmboken *Psalmer och Sånger* konsekvent angivit både Apostolicum och Nicenum i den nya ekumeniska översättningens form.¹²⁸ Med början i konfirmandernas inlärnin g av trosbekännelsen har det varit angeläget att vara konsekvent i gudstjänstlivet, trots att de äldre generationerna oftast behöver den nya texten utskriv en.

Mot bakgrund av dessa detaljexemplet kan konstateras, att det knappast är en svårighet att komma överens om gemensamma gudstjänstordningar. Tvärtom kan ett sådant arbete, om flera dras in i samtalet, fördjupa gudstjänstlivet och vara ett gott exempel på tesen att mångfalden inte utgör ett hot, utan berikar tron och dess uttryckssätt. Mångfalden är alltså inte bara försonad utan kan fungera dynamiskt och nyskapande när vi delar varandras erfarenheter och traditioner.

128 1996 års ekumeniska text med en marginell redigering efter försöksperioden av inledningen till Apostolicum: *Vi tror på Gud, allsmäktig Fader*, motsvarande i Nicenum: *Vi tror på en enda Gud, allsmäktig Fader*. Också i Svenska kyrkans handboksarbete har man utgått från denna ekumeniska text.

Bilaga 1

Kyrkoordning för Svenska kyrkan, 1999

(Utdrag)

Inledning till kyrkoordningen

Svenska kyrkan är ett trossamfund som leder sin historia tillbaka till de äldsta kristna församlingarna och deras bekännelse till Kristus. Svenska kyrkans trosarv är den apostoliska tron.

Alltsedan kristendomen kom till Sverige har människor samlats i församlingarna till gudstjänst, rådslag och beslut om gemensamma angelägenheter. I stiftet har biskoparna vigd präster till församlingarnas tjänst och haft uppsikt över församlingar och präster. Gudstjänstlivet har gestaltats på olika sätt; organisatoriska och ekonomiska förhållanden har kontinuerligt förändrats liksom relationerna mellan kyrka och stat.

Svenska kyrkans identitet som ett trossamfund med evangelisk-luthersk bekännelse kan härledas till reformationen av den svenska kyrkoprovinsen. Den bekännelsen antogs slutligt vid Uppsala möte 1593 i ett beslut som innefattade 1571 års kyrkoordning. Kontinuiteten tillbaka framgår av att den evangelisk-lutherska bekännelsen är grundad i Guds ord samt innehåller de ekumeniska trosbekännelserna från fornkyrkan och den augsburgska bekännelsen som skrevs inom den odelade västkyrkans ram.

Syftet med kyrkoordningen

En huvuduppgift för kyrkoordningen är att ange de strukturer och beslutsformer som ger de bästa förutsättningarna för Svenska kyrkan att fullfölja sin kallelse. Härtill kommer uppgiften att bevara och stärka enheten och gemenskapen bland dem som tillhör Svenska kyrkan, mellan församlingar och stift och med hela den världsvida kyrkan. Kyrkoordningen behöver kontinuerligt ses över och anpassas till nya förutsättningar för att kunna fullfölja sin uppgift.

Kyrkoordningen med dess bestämmelser och inledningar ger en begränsad bild av Svenska kyrkans tro och liv. Regelsystemet behandlar främst kyrkans institutionella sida. Inledningarna begränsas till de ämnen som kyrkoordningen reglerar. Andra viktiga teman i kyrkans och enskilda kristnas tro, bekännelse och lära behandlas inte här.

Ett evangelisk-lutherskt kyrkosamfund har stor frihet att utforma sin organisation utifrån vad som i varje tid bedöms som mest ändamålsenligt.

Kyrkoordningen innehåller mycket som inte är nödvändigt för kyrkans sanna enhet, men när Svenska kyrkan har fastställt bestämmelser av olika slag måste de följas för att splittring skall motverkas även i fråga om det som kan utformas på olika sätt.

Kyrkoordningen är beroende av det historiska arv som Svenska kyrkan bär med sig och den kulturella och sociala roll kyrkan har. Kyrkans organisation och uttrycksformer knyter an till det samhälle kyrkan är satt att verka i. Samtidigt måste kyrkoordningens bestämmelser stå i samklang med vad kyrkan tror, bekänner och lär.

Förhållandet mellan teologi och juridik

I kyrkoordningen knyts teologi och juridik samman. Det som Svenska kyrkan tror, bekänner och lär ger en utgångspunkt för kyrkoordningens innehåll och kriterier, mot vilket innehållet i kyrkoordningen skall prövas. Genom korta inledningar till kyrkoordningens avdelningar eller kapitel anges i en koncentrerad form bakgrunden och sammanhanget för de bestämmelser som finns i de följande paragraferna. Inledningarna innehåller långt ifrån allt vad Svenska kyrkan har att säga om de ämnen som behandlas i kyrkoordningen. Syftet är att lyfta fram några väsentliga aspekter på det som behandlas i de följande avdelningarna eller kapitlen, inte att motivera varje bestämmelse.

Vid tolkningen och tillämpningen av kyrkoordningens bestämmelser bör de principer gälla som är vedertagna för samhällets rättsordning i övrigt. Inledningarna innehåller inte några bestämmelser. Dessa återfinns endast i de efterföljande paragraferna. När bestämmelserna tillämpas skall inledningarna fungera som teologiska motiveringar till bestämmelserna och kan därmed bli av betydelse för tolkningen. Det är dock inte möjligt att enbart på grundval av vad som står i en inledningstext avgöra vad som gäller rättsligt eller pröva om någon har brutit mot kyrkans ordning. Den gällande ordningen finns i bestämmelserna.

Första avdelningen:

Svenska kyrkan som evangelisk-lutherskt trossamfund

Den kristna kyrkan bekänner en enda Gud – Fadern, Sonen och den heliga Anden – som skapar, frälser och ger liv. Svenska kyrkan är en del av den världsvida kyrkan och delar den kristna bekännelsen och lovsången till en treenig Gud.

Kyrkans centrum och livskälla är Jesus Kristus och evangeliet om honom. Evangeliet leder människan till gemenskap med Gud, som är

hennes ursprung och mål. Hos Gud finns ett outtömligt djup av vishet, nåd och kärlek. Kyrkans tro innebär en grundläggande tillit till Gud och bygger på Guds väldiga handlingar, som är omvittnade i Bibeln och möter människorna i deras liv. Tron har ett från det apostoliska arvet överlämnat innehåll som kyrkan för vidare och som blir till en personlig erfarenhet i människornas liv.

Tron uttrycks i bekännelsen i ord och handling. Under kyrkans historia har tron uttryckts i nya formulerade bekännelser, när situationen har krävt det. De tre äldsta trosbekännelserna har en särställning som allmänkyrkliga uttryck för trons och kyrkans kontinuitet genom tiderna. Svenska kyrkan tillhör den evangelisk-lutherska traditionen med den augsburgska bekännelsen från 1530 som förenande bekännelsedokument. Bekännelseskriterierna från reformationstiden är vägledande vittnesbörd om hur tron utlades som svar på den tidens frågeställningar.

Kyrkans lära formuleras genom den teologiska reflektionen över vad tron och bekännelsen innebär. Det är en uppgift för enskilda kristna och kyrkan att i varje tid på nytt leva sig in i trons djup och klargöra dess innebörd. Läran uttrycks i trosbekännelser, i skrifter från kyrkans historia, i gudstjänstböcker och andra nutida dokument som kyrkan har bejakat. Varken trosbekännelserna eller läran är föremål för tro. De redovisar vad kyrkans övertygelse består i och utlägger tron. I fortlöpande samtal med andra traditioner, i förkunnelsen och gudstjänsten fortsätter Svenska kyrkan att utlägga sin tro.

Den grundläggande tro, bekännelse och lära som Svenska kyrkan står för skall komma till uttryck i allt vad kyrkan gör och säger. Kyrkan förutsätter att de som företräder kyrkan delar kristen tro och kristet liv.

Kyrkans uppgift är att för alla klargöra vad dess tro, bekännelse och lära innebär. Svenska kyrkan inbjuder alla att tillhöra trons folk och dela dess liv. I kristen tro intar barnen en särställning och de behöver därför särskilt uppmärksammas i Svenska kyrkans verksamhet.

Andra avdelningen:

Församlingarna

Svenska kyrkan framträder lokalt som en församling. Denna är den primära enheten inom kyrkan. Församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Syftet är att människor skall komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas. Allt annat som församlingen utför är stöd för och en konsekvens av denna grundläggande uppgift.

Svenska kyrkan har en rikstäckande indelning i territoriella församlingar som pastorala områden.

Församlingarna är samtidigt en gemenskap av de människor som tillhör Svenska kyrkan och är bosatta inom församlingens område. Det finns även icke-territoriella församlingar. Församlingen har lokal självstyrelse men är samtidigt en del av ett stift och Svenska kyrkan som trossamfund. Delaktigheten i de döptas och troendes allmänna prästadöme förenar alla i församlingen, vigda och icke vigda. Alla har tillsammans ansvaret för att församlingens grundläggande uppgift blir utförd. Den demokratiska organisationen och kyrkans ämbete eller vigningstjänst har gemensamt ansvar för att bedriva en verksamhet i enlighet med Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. För varje församling finns ett kyrkoråd som församlingens styrelse och en kyrkoherde med ansvar för ledning, samordning och tillsyn.

Kyrkans verksamhet bärs således organisatoriskt upp såväl av alla kyrkotillhörigas, och särskilt de förtroendevaldas, ansvarstagande inom den demokratiska organisationen som av ansvarstagandet hos dem som är vigda till uppdragen inom kyrkans vigningstjänst. Det är inte två helt skilda former av ansvar. De förtroendevalda och andra som tillhör kyrkan har tillsammans med dem som innehar vigningstjänsten del i det gemensamma uppdraget att förkunna det kristna budskapet. Tillsammans har de också ansvar för det demokratiska beslutsfattandet och för besluten.

Tredje avdelningen:

Stiften

Svenska kyrkan framträder regionalt som ett stift. Kyrkans episkopala struktur kommer till uttryck i att det finns en biskop i ledningen för varje stift. Stiften utgör pastorala områden som tillsammans täcker hela landet. Varje stift omfattar församlingarna inom stiftets område och bär namn efter biskopssätet. Stiftet är indelat i kontrakt, vilka vart och ett omfattar ett antal av stiftets församlingar. I varje kontrakt finns en kontraktsprost. Stiftets grundläggande uppgift är att främja och ha tillsyn över församlingarnas liv. Den uppgiften gäller därför främst församlingarnas gudstjänstliv, undervisning, diakoni och mission. Stiftet har även förvaltande uppgifter.

De som är vigda till uppdrag i kyrkan är genom kyrkans kallelse och sändning samt avgivna vigningslöften förpliktade till Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära med ett särskilt ansvar inför stiftet med dess biskop och domkapitel.

Fjärde avdelningen:

Den nationella nivån

Svenska kyrkan är ett trossamfund bestämt av sin evangelisk-lutherska bekännelse. På den nationella nivån representeras Svenska kyrkan av organ som står till trossamfundets förfogande.

Svenska kyrkan på nationell nivå tar ansvar för kyrkans gemensamma angelägenheter i fråga om inomkyrklig normgivning, överprövning av beslut, gemensam information, utbildning, samråd samt ekumeniska relationer, internationell diakoni och mission. Till uppgiften hör också att vara kyrkans röst utåt såväl i det svenska samhället som internationellt.

Kyrkomötet är Svenska kyrkans högsta beslutande organ. Det beslutar om kyrkoordningen. Den lokala och regionala självstyrelsen kommer till uttryck i att kyrkomötet inte får besluta i sådana enskilda frågor som faller inom församlingarnas och stiftens ansvarsområden.

Kyrkomötet får som det högsta beslutande organet ange vilka andra organ som skall finnas på nationell nivå och vilka uppgifter de skall ha. (SvKB 2002:9)

Femte avdelningen:

Gudstjänst

Gudstjänsten är kyrkolivets centrum, där församlingen möter Gud i Ordet och sakramenten. Kyrkans dag för huvudgudstjänster är söndagen, eftersom Jesus Kristus uppstod på söndagen, Herrens dag.

Gudstjänsten är hela församlingens gåva och uppgift. Alla i församlingen är kallade att delta i gudstjänsten och komma med sina erfarenheter och livsfrågor till det gemensamma mötet med Gud.

Kyrkorådet och kyrkoherden har gemensamt ansvar för gudstjänstlivets utformning och utveckling.

Prästen, kyrkomusikern, kyrkovärdarna och den gudstjänstfirande församlingen gestaltar tillsammans varje enskild gudstjänst.

I gudstjänsten får tron näring genom förkunnelsen av evangeliet, firandet av den heliga måltiden och gemenskapen i bön och lovsång. De som firar gudstjänst sänds ut för att i vardagen vittna om evangelium och göra kärlekens gärningar, till mission och diakoni.

Dop

Dopet är ett sakrament, vilket betyder att det är en helig handling instiftad av Jesus Kristus. Dopet sker alltid med vatten och i Faderns, Sonens och den

heliga Andens namn. Genom jordiska medel får människan del i Guds rike. I en ny födelse tas människan ut ur syndens och dödens sammanhang och förenas med Jesus Kristus för att med honom och hans folk dela korsets och uppståndelsens liv.

Dopet är en engångshandling, vid vilken Gud treenig tar upp människan i sin gemenskap och för henne in i sin kyrka och församling. Dopet sker därför vanligen i församlingens gemensamma gudstjänst.

Samtidigt har dopet betydelse för hela livsvägen: varje dag får den som döpts leva i sitt dop och gå genom död till liv, från ofrihet till frihet. Genom dopet har människan fått Guds nåd, en nåd som bär henne hela livet och genom döden.

Kyrkans uppdrag är att alla människor skall nås av erbjudande om dop. Såväl barn som ungdomar och vuxna kan ta emot dopet. Det är församlingens uppgift att ombesörja att dopundervisning sker. Faddrar kan också utses för att tillsammans med de närstående ta ett särskilt ansvar för den döptes fostran till människa och kristen.

Dopet kan senare bekräftas i församlingens gemenskap, vid konfirmation och annan gudstjänst där dopet aktualiseras.

Nattvard

Nattvarden är ett sakrament, en av Jesus Kristus instiftad helig måltid med bröd och vin, vid vilken kyrkan och den enskilde förenas med honom och de troende i alla tider. I måltiden firas åminnelsen av Jesus Kristus, hans offerdöd och uppståndelse. Kristus är närvarande och ger sig själv i det välsignade brödet och vinet. Människan får del av offret och segern över döden. Det är en festmåltid och ett trons mysterium, i tacksamhet och innerlig gemenskap.

Nattvarden firas med en nattvardsbön, som innefattar en bön om den heliga Andens närvaro och Bibelns berättelse om är Jesus instiftar nattvarden (instiftelseorden) samt med utdelandet av det välsignade brödet och vinet. Måltiden leds av en präst och firas vanligen i församlingens gemenskap, men kan även firas i enskildhet.

När människan i tro deltar i denna måltid får hon del i det som Jesus Kristus själv gav sina lärjungar när nattvarden instiftades: gemenskap, syndernas förlåtelse och ett evigt liv. Enheten i måltiden är ett tecken för den synliga enhet kyrkan strävar efter och för världens enhet.

Delandet av brödet vid Guds bord får konsekvenser för hur brödet delas i världen. Blicken är riktad mot den himmelska måltidens fullkomlighet.

Svenska kyrkan har ett öppet nattvardsbord. Alla som är döpta i Faderns, Sonens och den heliga Andens namn inbjuds till måltiden.

Vigningshandlingar

I Guds folk, där alla genom dopet är kallade att föra ut evangelium i världen, finns också särskilda uppdrag. Genom vigningen bekräftas att Gud och kyrkan kallar människor till kyrkans vurningstjänst med dess olika uppdrag. Vigningarna till biskop, präst och diakon är likvärdiga uttryck för evangeliets fullhet och kyrkans sändning utifrån evangeliet.

Vid alla vigningar får de som skall viga avlägga löften där de förklarar sig villiga att med Guds hjälp fullgöra sina livslånga uppdrag, stå fasta i kyrkans tro, följa kyrkans ordning samt i sina liv vittna om Guds kärlek. Genom handpåläggning och bön om att Anden skall ledsaga dem som vigs, avskiljs de för sina särskilda uppdrag i kyrkan.

Vid vigningen omsluts de som vigs av församlingens förböner och sänds för att i ord och handling förkunna evangelium och vara Kristi sändebud. De vigda får i sin dagliga gärning styrka av att på detta sätt vara sända på kyrkans uppdrag.

Sjätte avdelningen:

Kyrkotillhörighet

Den som döps i Svenska kyrkans ordning blir därmed upptagen i Svenska kyrkan. Den som har döpts i någon annan kristen kyrkas ordning kan inträda i kyrkan genom att anmäla sig. Det finns också möjlighet att tillhöra Svenska kyrkan i avvaktan på dop.

Svenska kyrkan är en öppen folkkyrka med uppdrag att förmedla evangelium i ord och handling.

Kyrkan har rum för alla, för den sökande och tvivlande likaväl som för den trosvisse, för den som har hunnit kortare likaväl som den som hunnit längre på trons väg.

Den som tillhör Svenska kyrkan och är bosatt i Sverige tillhör någon av kyrkans församlingar, vanligen den territoriella församling inom vars område personen är folkbokförd.

Sjunde avdelningen:

Kyrkliga uppdrag och befattningar

Kallelsen att föra ut evangelium är given åt hela Guds folk. Alla i kyrkan är lemmar i en och samma kropp. Domet är den grundläggande vurningen till tjänst i kyrkan och ger delaktighet i kyrkans gemensamma uppdrag. Förtroendevalda, frivilliga medarbetare, anställda och de som vigs till uppdrag inom kyrkans vurningstjänst skall fullgöra de speciella

uppdrag som de anförtrotts i solidaritet med Svenska kyrkan och kyrkans tro, bekännelse och lära. Alla står i evangeliets tjänst och under dess auktoritet.

Kyrkans vigningstjänst eller ämbete är en tjänst i och för församlingen. Vigningen sker i församlingens gemenskap och tjänsten fullgörs i församlingen. Vigningstjänsten är ett tecken i församling och samhälle. Den visar på det som är kyrkans gemensamma uppdrag och varje döpts ansvar. Kyrkans kallelse och vigning av särskilda personer till livslång tjänst syftar till församlingens andliga uppbyggelse och skall rusta församlingen för dess uppdrag i världen. Det befriar inte andra i kyrkan från ansvar utan levandegör kyrkans gemensamma sändning på Guds kallelse.

Biskopens uppdrag är ett tecken på kyrkans kontinuitet genom tiderna, kyrkans enhet och universella gemenskap. Biskopen har tillsammans med domkapitlet ansvar för att kyrkans lära och ordning följs och skall leda och inspirera kyrkan i stiftet. Biskopen viger nya kvinnor och män till uppdragen inom kyrkans vigningstjänst och är en herde för dem liksom för församlingarna i stiftet.

Prästens uppdrag är ett tecken på att den kristna församlingen och tron får sin andliga näring när Ordet förkunnas och sakramenten delas ut. Som *Verbi Divini Minister* (det gudomliga ordets tjänare) skall prästen i trohet mot sitt uppdrag förkunna evangeliet rent och klart, genom dopet föra nya människor till kyrkans gemenskap, leda firandet av den heliga måltiden och förmedla förlåtelse, tröst och hopp. Prästen skall uppbygga och undervisa församlingen i tron, ge själavård och utrusta för vittnesbörd och tjänst i världen. Prästen är församlingens tjänare och samtidigt en herde för församlingen.

Diakonen är genom sin gärning ett barmhärtighetens tecken i både församlingen och samhället. Diakonen har ett ansvar att göra kärlekens gärningar, särskilt mot utsatta människor. Uppgifterna varierar beroende på de lokala sociala behoven och församlingarnas strukturer och diakonala prioriteringar.

Uppdraget har en karitativ inriktning som också kan komma till uttryck exempelvis i undervisning. Varhelst det finns mänsklig nöd är det diakonens kallelse att ingripa och inspirera andra att ta ansvar.

Präster och diakoner fullgör sina uppdrag i trohet mot avgivna vigningslöften och är i detta hänseende underställda biskopen och domkapitlet.

Församlingspedagoger, kyrkomusiker och andra anställda bidrar i sina befattningar direkt eller indirekt till att församlingens grundläggande uppgift i gudstjänst, undervisning, diakoni och mission blir utförd.

De förtroendevalda har av församlingen fått i uppdrag att ta ansvar för att församlingens grundläggande uppgift blir utförd och dess förvaltning skött. De utövar sina uppdrag inom ramen för det mandat som tillhör det förtroendevalda organ som de ingår i.

Alla kyrkans anställda och medarbetare skall tjäna kyrkan och församlingen och i det uppdrag de fått bidra till att evangeliet blir känt, kyrkan uppbyggd och människorna tjänade. (SvKB 2000:5)

Bilaga 2

Dokument från Svenska Missionskyrkan

Bilaga 2.1

Konstitution för Svenska Missionskyrkan, 2000 (Utdrag)

Svenska Missionskyrkan är som kyrka en gemenskap mellan församlingar som bekänner Herren Jesus Kristus som Gud och Frälsare i enlighet med den heliga Skrift och därför tillsammans söker fullfölja sin gemensamma kallelse till Guds, Faderns och Sonens och den heliga Andens, ära.

Trons grund och innehåll

Trons grund och innehåll är en bibelteologisk inledning till Svenska Missionskyrkans konstitution. Den beskriver huvudlinjen i kyrkans gemensamma tro, vilken är en utgångspunkt för den kyrko- och församlingssyn som anges i grundsatserna samt för livet i kyrkan och församlingarna som det återspeglas i ordningar och stadgar.

Gud – Skaparen, Försonaren, Livgivaren

Gud, skaparen – kosmos och människan

Gud har skapat himmel och jord, hela kosmos. Gud är en och samtidigt gemenskap som Fader, Son och Ande och vill helhet i sin goda skapelse. Människan är skapad till Guds avbild, men är också själv en del av skapelsen. Människan bär ett unikt ansvar att vara Guds medarbetare och förvaltare.

Skapelsen hotas av ondskan, splittring och död. Ondskans makt förvränger förvaltarskapet och spränger helheten. Synden skiljer människan från Gud. Alla föds in i en kluven värld och har del i både det onda och det goda i tillvaron. När människan skadar medmänniskan och missbrukar naturen föröds skapelsen och livet.

Jesus Kristus, försonaren – ny skapelse och sändning

Gud blev människa i Jesus från Nasaret för att förkunna evangelium om Guds rike, besegra syndens och dödens makt samt för att återupprätta människan och skapelsen.

Genom Jesu lidande och död på korset har Gud försonat hela världen med sig själv. Så uppenbaras Guds kärlek till världen, för att de som tror på honom inte skall gå under, utan ha evigt liv. Genom den uppståndne Kristus, den nya skapelsens förstfödde och Guds sanna avbild, öppnas vägen till nytt liv. Människor, som kommer till tro, frigörs som nya skapelser i Kristus. De kallas att förkunna det glada budskapet om Guds rike, omvändelse och försoning samt att förnya sitt förvalterskap.

Jesus Kristus har sänts i världen av Fadern genom Anden. Kristus sänder i alla tider sina lärjungar med evangelium om Guds rike. Genom denna sändning, mission, skapas kyrkan och förnyas som Kristi kropp i världen:

- genom evangelisation bär den vittnesbörd om Kristus,
- genom diakoni tjänar den medmänniskorna och hela skapelsen,
- genom gemenskap upprättas människor och uppmuntras att bruka sin mångfald av gåvor.

Denna mission hämtar sin förebild från Kristus som ödmjuk tjänare och sker i kärlekens kraft.

Den heliga Anden, livgivaren – omvändelsen, kyrkan och framtiden

Gud, den heliga Anden, kallar till omvändelse och tro på Jesus Kristus, barnskap hos Gud och gemenskap i den kristna församlingen. Anden ger kraft att leva ett liv som närs av Guds ord, bönen och nattvarden. Livet i Kristus är vandring, växt och fördjupning i efterföljelse och helgelse. Där mognar Andens frukter. Genom Andens gåvor utrustas människor för olika uppgifter.

Den heliga Anden, som födde fram livet i skapelsen och bär det i sin famn, har upprättat kyrkan. Kyrkan är Guds skapelse, en del av Guds vilja att alla människor skall bli räddade.

Jesus förkunnade det glada budskapet om Guds rike. Kristus som uppståndnen och levande är kyrkans Herre och hela världens Frälsare. Kyrkan har sin förebild i Gamla testamentets förbund. Grunden för det nya förbundets folk är livsgemenskap med Kristus.

I Jesu liv, död och uppståndelse börjar den framtid som Gud har i beredskap för hela skapelsen. Anden kallar kyrkan att vara bärare av hoppet om evigt liv. När församlingen firar gudstjänst i Andens kraft bryts tidens och rummets gränser. Då öppnas perspektivet till Guds rikes dag och gemenskapen med hela Guds folk.

En enda helig, universell och apostolisk kyrka

Livsgemenskap

Med kyrka menas Herrens tillhöriga, människor i förbund med Kristus och med andra kristna. När Ordet förkunnas och sakramenten delas, öppnar Kristus till livsgemenskap med sig själv och med alla som i tro tar emot det nya livet.

Svenska Missionskyrkan är en del av Kristi kyrka, som är en enda, helig, universell och apostolisk. Eftersom kyrkan består av ofullkomliga människor, behöver den påminnas om sin gudomliga kallelse.

- Kyrkan är en enda, därför att den bekänner sig till en Herre, en tro, ett dop och är kallad till ett och samma hopp.
- Kyrkan är helig, därför att den är ett verk av Gud.
- Kyrkan är universell, därför att frälsningen gäller alla. Kyrkans uppgift är att föra evangelium till alla människor och till hela skapelsen ända till tidens slut.
- Kyrkan är apostolisk, därför att den är byggd på Kristus i enlighet med apostlarnas vittnesbörd och sänd i världen.

Svenska Missionskyrkan har del av arvet från fornkyrkan och kyrkofäderna, den romersk-katolska kyrkans mission i Sverige, reformationen samt väckelserörelsernas betoning av den personliga avgörelsen för Kristus och den enskildes ansvar i gemenskapen. Svenska Missionskyrkan är kallad till evangelisation tillsammans med andra kyrkosamfund i Sverige och i andra länder. Den har Guds uppdrag att verka i samhället bland människor med olika tro och livsåskådning, där många känner främlingskap för kyrka och kristen tro.

Enhet

Ekumenik hör samman med mission, sändning i världen. Enhetens grund finns i Guds enhet som Fader, Son och Ande. Ekumenik innebär en riktning mot enhet mellan olika kyrkosamfund och lokala församlingar. Genom de kristnas enhet skall världen tro på och förstå att Gud har sänt Jesus Kristus i kärlek till alla människor.

Jesu bön för sina lärjungar om enhet innebär, att alla kristna på samma ort förenas i en enda gemenskap. I splittringens värld lever församlingen i förväntan på den synliga enheten och är inriktad mot detta mål. Både Svenska Missionskyrkan och de lokala församlingarna är provisorier i väntan på Kristi kyrkas synliga enhet.

Församlingens kraftkällor

Guds ord och kyrkans bekännelse

Allt skapat har blivit till genom Ordet, som blev människa och tog sin boning bland oss. I Jesus Kristus har hela den gudomliga fullheten uppenbarats och i honom sammanfattas allt.

Guds ord

- är uppenbarat i Jesus Kristus,
- ges i den heliga Skrift,
- omvittnas i kyrkans gemensamma bekännelser,
- tolkas av kyrkan genom historien,
- förkunnas i församlingens predikan och det dagliga vittnesbördet.

Bibeln är den heliga Skrift, därför att

- den är inspirerad av den heliga Anden,
- den vittnar om Jesus Kristus,
- den beskriver vad som är nödvändigt och tillräckligt för frälsningen,
- den har kommit till genom att människor berättat om Guds handlande, förmedlat evangeliet om Jesus Kristus och skrivit ned det under Andens ledning,
- kyrkan under Andens ledning har samlat de skrifter som tillsammans utgör Gamla och Nya testamentet.

Bibeln är Guds ord, nedskrivet av människor och skall tolkas och utläggas utifrån sitt centrum, Jesus Kristus och hans frälsningsverk. Budskapet om rättfärdiggörelsen genom tron, Guds erbjudande om den fria nåden samt den personliga bekännelsen till Jesus Kristus är bärande huvudlinjer i reformatorisk kristendom och svensk väckelsetradition.

Ordet väcker tro, förmedlar Guds nåd och är riktlinje för tron och livet i Jesus Kristus. När Ordet läses och förkunnas, gör Anden det levande och verksamt. Det ger undervisning, vägledning, tröst, hopp och glädje både i det enskilda livet och i gemenskapen. Det utmanar och utrustar till vittnesbörd och tjänst.

De gammalkyrkliga bekännelserna, Nicenska och Apostoliska trosbekännelserna, är sammanfattningar som vittnar om den kristna tron, sådan den framställs i den heliga Skrift. Utifrån dem vill Svenska Missionskyrkan som gemenskap:

- bekänna sin tro i gudstjänst,
- betyga sin samhörighet med hela Guds kyrka och
- undervisa om den kristna trons huvudstycken.
- Gudstjänst

Gudstjänsten är församlingens centrum. Från kyrkans första tid har Guds folk samlats på dagen för Kristi uppståndelse. Gudstjänsten är ett möte med Gud, den helige. När Guds folk ärar och lovsjunger Gud, tar kyrkan del i den himmelska församlingens lovsång. Mångfalden återspeglar Guds rike som en gränslös gemenskap. Den heliga Anden befriar från instängdhet och rädsla till öppenhet och frimodighet. Anden sänder kyrkan ut i världen, till Guds mission.

Gudstjänsten är ett möte mellan människor, som samlas kring Jesus Kristus. De delar Guds ord, tar emot dop, nattvard och syndernas förlåtelse. De bekräftar och förnyar tron, uttrycker ansvar för gemenskapens liv genom offergåvor och förbön samt sänds i världen. Gudstjänst och vardag uttrycker församlingens vila vid källorna och rörelse ut till uppgiften i hela skapelsen.

Bön

Bönen är ett uttryck för människans gemenskap och samtal med den treenige Guden. Den har sin plats både i gudstjänsten, i mindre grupper och i enskildhet. Den gemensamma bönen – lovprisning, tacksägelse och förbön – ger inspiration för den enskilda andakten.

Bekännelse, bikt och syndernas förlåtelse

Varje kristen kan vända sig till Gud i enskildhet med bekännelse och bön om syndernas förlåtelse. Syndernas förlåtelse är en gåva som är förbunden med evangeliet, glädjebudet om Jesus Kristus. Den ges genom olika nådemedel: Ordet, dopet, nattvarden, bönen och bikten. Bikt innebär att bekänna sin synd för att få tillsägelse om Guds förlåtelse. En motsvarighet till den enskilda bikten finns i gudstjänstens gemensamma syndabekännelse och avlösning.

Sakrament

Sakramenten är genom Guds ord heliga handlingar, som har instiftats och påbjudits av Jesus Kristus själv att användas av församlingen. Dopet och nattvarden berättar om den kristna trons centrum, förmedlar Guds nåd och Kristi närvaro samt öppnar för gemenskap mellan människor över alla gränser.

Dop

Dopet är ett tecken på nytt liv i Jesus Kristus och gemenskap med honom. Det har sin förebild i Gamla testamentets berättelser om frihet från slaveri, räddning från döden genom vattnet och Guds förbund med sitt folk. Grunden för dopet i Nya testamentet är Kristi död och uppståndelse.

Dopet och tron för människan in i Kristus. Dopet är en del av vägen in i kyrkan och hör samman med livslång växt i Kristus. Det är en Guds gåva till syndernas förlåtelse. Dopet sker med vatten i Faderns, Sonens och den heliga Andens namn under bön om Anden. Guds gåva möts av människans svar i tro.

Dopet är ett enda. Det kan ske på olika sätt och vid olika tidpunkter i livet. Skilda doptraditioner genom kyrkans historia representerar delaktighet i ett och samma dop. Eftersom dopet till sin karaktär är gränsöverskridande och leder till att alla döpta är ett i Kristus, vill Svenska Missionskyrkan med sin öppenhet för Guds handlande i olika doptraditioner söka uttryck för en försonad mångfald.

Sambandet mellan dop, tro och medlemskap i församlingen aktualiseras bland annat genom konfirmationsundervisning. Församlingen erbjuder olika tillfällen för dopbekräftelse.

Nattvard

Vid Herrens bord är Kristus närvarande i bröd och vin, ger sig själv åt sina lärjungar, leder sin församling till djupare gemenskap och utrustar den för vittnesbörd och tjänst i vardagen. Nattvarden har sin förebild i det gamla förbundets minnesmåltid över befrielsen från slaveriet, med osyrat bröd och påskalamm, samt i förbundsmåltiden på Sinai. Nattvarden är det nya förbundets måltid.

Herrens måltid är en glädjefylld tacksägelse till Skaparen för livet ur Guds hand. Nattvarden är ett nedkallande av den heliga Anden. Nattvarden firas till minne av Kristus och hans försoningsdöd till syndernas förlåtelse.

Nattvarden är en gemenskapens måltid, öppen för alla som söker denna gemenskap. Tidens och rummets gränser bryts igenom, likaså gränser mellan människor. Vid Herrens bord får gemenskapen med Kristus och med människor sitt fulla uttryck. Församlingen uppfordras att dela brödet i världen och bära budskapet om försoningen vidare. Herrens måltid är ett tecken på framtid och hopp – en gränslös gemenskap i Kristi kropp, ett rättfärdighetens, kärlekens och fridens rike i den heliga Anden. Den firas i väntan på den dag då Guds rike kommer i kraft.

Mission över alla gränser

Missionsuppdraget – att förkunna evangelium om Guds rike i ord och handling – är gränslöst. Sändningen hör samman med löftet om Kristi närvaro till tidens slut. Till kyrkans väsen hör att leva i mission och alltid vara på väg utanför sig själv till hela skapelsen. Den syftar till att göra alla folk till lärjungar. I detta uppdrag berikas också den egna förståelsen av evangeliets rikedom och mångfald.

Tjänst i Guds församling

Allas tjänst

Det allmänna prästadömet innebär att varje kristen har tillträde till Gud Fader genom Jesus Kristus. Den heliga Anden ger församlingen en mångfald av gåvor för att evangeliets hela rikedom skall komma till uttryck. Alla kristna är kallade att tjäna i kärlek, att vittna om frälsningen i Kristus samt att med församlingens hjälp söka efter, upptäcka och bruka de gåvor Anden ger.

Alla i församlingen delar ansvaret i trohet mot Guds ord för den gemensamma uppgiften efter sina förutsättningar och möjligheter. Gåvorna och tjänsterna är olika, men Gud verkar i allt. All tjänst utgår från församlingen, men rör sig utanför den mot hela den mänskliga gemenskapen och hela Guds skapelse. Genom Guds folk blir kyrkan synlig för världen.

Särskild tjänst

Gud kallar och utrustar människor till särskilda tjänster i församlingen. Dessa utgår från allas uppdrag och hela kyrkans tro.

Till pastorer och diakoner ordinerar kvinnor och män som kallas av Gud och församlingarna att vara Kristi tjänare för att stärka allas tjänst och värna mångfald och enhet i gemenskapen. Ordinationen är en handling från Guds sida och från Svenska Missionskyrkans sida, där de ordinerade mottager Andens kraft för sina uppgifter och bärs av församlingarnas erkännande och böner. Ordinationen är en gudstjänst inför Gud. Den innebär förtroende till tjänst i församlingarna.

Svenska Missionskyrkan avskiljer med handpåläggning och bön för skilda uppdrag efter de behov som finns eller för sändning som missionär. Missionsföreståndaren och distriktsföreståndarna har uppdrag att leda arbetet, svara för samordning, tillsyn och enhet inom Svenska Missionskyrkans gemenskap. Dessa tjänster, som har pastoral karaktär, utförs kollegialt och i gemenskap med församlingarna. Missionären har till uppgift att göra kyrkans gränsöverskridande uppdrag synligt. Detta uppdrag är ömsesidigt mellan kyrkor i olika länder.

Grundsatser

Församlings- och kyrkosyn

Genom historien har Guds församling framträtt på olika sätt, men är alltid tydlig och synlig i omvärlden. Den firar gudstjänst, förkunnar Guds ord, döper och firar nattvard. Den vittnar om sin tro samt handlar i det samhälle och bland de människor som omger den.

Den universella kristna kyrkan tar form i varje lokal församling. Församlingarna i Svenska Missionskyrkan delar en församlingssyn som kan uttryckas på följande sätt:

Jesus Kristus är församlingens Herre och hela världens Frälsare. Guds kyrka är till för alla människor.

Församlingen är byggd på apostlarnas grund, given i Bibeln. Den heliga Skrift är nådemedel och rättesnöre för tron och dess tillämpning i livet.

Församlingen förenar sig med hela Guds kyrka i en bekännelse av Gud som Fader, Son och helig Ande. Varje enskild kristen har frihet att söka klarhet i tolkningen av Guds ord. När kristna under Andens ledning tillsammans delar Ordet leder denna öppenhet till mångfald och bygger upp gemenskapen.

Församlingen hålls samman av sitt centrum, Jesus Kristus, inte av sina gränser. Gud ensam vet vilka som är de kristna. Genom Guds ord, dopet och nattvarden inbjuds var och en som vill följa Kristus och växa i tro att dela församlingens liv och gemenskap.

Vägen in i församlingen är Guds inbjudan till gemenskap och människans svar i tro på Jesus Kristus.

Barnen är en gåva till församlingen. Församlingen, som är till för alla åldrar, vill räkna med barnen och ta dem på allvar. De hör till församlingens gemenskap och omsorg.

Församlingens uppgift är att ära Gud och föra evangeliet om Guds rike vidare genom förkunnelse och vittnesbörd samt tjänst bland människor. Dess liv och gemenskap utformas så, att den visar på Kristi omsorg om alla.

Församlingarna och Svenska Missionskyrkan

Varje församling är självständig, lever i samhörighet med Svenska Missionskyrkans andra församlingar och delar de gemensamma uppgifterna.

Svenska Missionskyrkan är en gemenskap av församlingar genom tron på Kristus på samma sätt som församlingen är en gemenskap av människor i Kristus.

Gemenskapen i Svenska Missionskyrkan och dess församlingar beskrivs i den konstitution som församlingarna gemensamt har antagit: Grundsatser samt Kyrkoordning och rekommendation om Församlingsordning. På denna grund antas stadgar för Svenska Missionskyrkan och rekommendation om stadgar för lokalförsamlingen. *Trons grund och innehåll* står som inledning till konstitutionen och beskriver huvudlinjen i kyrkans gemensamma tro. *Grundsatserna* anger församlings- och kyrkosynen. *Kyrkoordning och församlingsordning* ger uttryck för gemenskapens liv. *Stadgar* reglerar yttre former och organisation.

Konstitutionen söker sin grund i Nya testamentets bilder och undervisning om den kristna församlingen, den kristna kyrkans erfarenheter samt de behov och den kallelse församlingen finner i varje tid och miljö. Den betonar kyrkans synliga enhet. Ordningar och stadgar omprövas och förnyas i varje tid med den heliga Skrift och den kristna erfarenheten som grund.

Kyrkoordning

Utifrån ”Trons grund och innehåll” samt ”Grundsatser” har Svenska Missionskyrkan antagit följande kyrkoordning för att ange grunderna för tillhörighet, gemenskap, uppgift, arbetsformer samt särskilda tjänster.

Svenska Missionskyrkan är som kyrka en gemenskap av självständiga församlingar, som genom tron på Jesus Kristus står i förbund med varandra.

Tillhörighet

Församling

Församling, som tillhör Svenska Missionskyrkan, delar den kyrko- och församlingssyn som grundsatserna anger samt de huvudlinjer som Trons grund och innehåll ger uttryck för. Församlingen tar ansvar för kyrkokonferensens beslut efter sina förutsättningar och möjligheter.

Svenska Missionskyrkan välkomnar också församling som tillhör två eller flera kyrkosamfund samt församling från annan tradition. Dessa församlingar söker ekumeniska lösningar för församlingsordning och stadgar i samråd med missionsföreståndaren och distriktsföreståndare utifrån Svenska Missionskyrkans konstitution.

Distrikt

Svenska Missionskyrkan indelas i distrikt med distriktsföreståndare i enlighet med kyrkokonferensens beslut. Församlingarna inom respektive

distrikt beslutar om former och organisation för samverkan. Utöver de geografiska distrikten kan församlingar som kommer från eller har rötter i annan tradition eller språkgrupp utgöra ett icke-territoriellt distrikt enligt kyrkostadgarna § 5 D.

Ekumenisk och konfessionell tillhörighet

Svenska Missionskyrkan tillhör Kyrkornas världsråd och Sveriges kristna råd samt Reformerta kyrkornas världsallians. Kyrkostyrelsen beslutar om tillhörighet i andra samarbetsorgan.

Gemenskap

Frihet och öppenhet

Gemenskapen bygger på frihet och öppenhet med Kristus som centrum och Herre i varje församling. Församlingarna bär tillsammans ansvar för hur kyrkan som gemenskap lever och vad den lär. Det är kyrkans uppgift att värna om friheten för den enskilde att söka klarhet i tolkningen av Guds ord samt öppenheten i varje församling för olika kristna traditioner, till exempel i dopfrågan. Svenska Missionskyrkan vill aktivt stödja enskilda medlemmar och församlingar att bevara och utveckla öppenhet och frihet.

Uppbyggelse

Församlingarna har gemensamt ansvar för utbildning av pastorer, diakoner och missionärer. I uppgiften att tolka evangeliet tillförs då hela gemenskapen kvinnor och män med särskild kunskap i Skriften och den universella kyrkans samlade erfarenhet. Detta bygger upp Guds församling samt ger nya erfarenheter och impulser för livet i dess skilda delar. Kyrkan delar också ansvaret för utbildning för olika uppdrag i församlingarna.

Enhet

Svenska Missionskyrkan vill verka för ekumenik i Sverige och internationellt. Den ekumeniska uppgiften blir tydligast i gemenskapen mellan lokala församlingar. Enheten ger utrymme för mångfald men måste ta sig konkreta och kontinuerliga uttryck i kyrkans liv. Både skilda kyrkostrukturer och behovet av gemensamma lösningar mellan kyrkosamfundet uppfordrar därför Svenska Missionskyrkan att underlätta den synliga enheten på varje ort.

Svenska Missionskyrkan och dess församlingar vill arbeta för gemenskap vid nattvarden samt i evangelisation och diakoni. Det vill nå ömsesidigt

erkännande av andra kyrkor och deras tjänster/ämbeten. Det vill söka vägar för kyrkogemenskap eller samgående med andra kyrkor och samfund i Sverige samt stimulera internationellt ekumeniskt arbete.

Uppgift

Mission i Sverige

Svenska Missionskyrkan, dess distrikt och församlingar, delar ansvaret för evangeliets närvaro, evangelisations- och framtidsarbete samt pionjärinsatser på skilda orter i landet. Svenska Missionskyrkan vill vara en kyrka för hela livet. Genom samverkan mellan församlingarna i varje distrikt erbjuder den förkunnelse, själavård och bikt samt barnvälsignelse, dop, konfirmation, vigsel och begravning.

Vittnesbördet om Kristus finner sina uttryck i varje miljö, där församlingen lyssnar till människors behov och frågor. Det berikas av mångfalden och av församlingarnas gemensamma erfarenheter.

Det diakonala uppdraget innebär ett aktivt deltagande i ett demokratiskt samhälle. Guds församling har i varje tid en profetisk roll. Den har att gestalta en försonad gemenskap, där varje människa kan få hjälp att se livet som en helhet och en gåva från Gud. Detta gäller särskilt människor, som mer än andra erfar livets sårbarhet, de som är fattiga, de som är osynliga för omgivningen, utsätts för övermakt och våld eller ställs utanför samhällsgemenskapen.

Församlingarna kan tillsammans upptäcka områden där den kristna kärleken tvingar till aktiv handling och söker därför gemensamma former för diakonala insatser samt vill stimulera församlingar och enskilda till politiskt engagemang.

Svenska Missionskyrkan vill verka för rättvisa, fred och bättre miljö. I omsorg om naturen och allt skapat vill kyrkan arbeta för en rättvis fördelning av jordens resurser och samtidigt vara en mötesplats för människor från olika kulturer och sociala bakgrunder. Gemenskapen har sin grund i människors lika värde. Skillnader och mångfald är då en tillgång.

Mission i andra länder

Svenska Missionskyrkan vill uttrycka sin del av missionsuppdraget i andra länder. Kyrkan söker, som svar på Guds fortsatta kallelse till mission, ständigt nya områden för det uppdrag som sträcker sig till tidens slut – att förkunna evangeliet om Guds rike och tjäna medmänniskor i hela världen.

Svenska Missionskyrkans historiska engagemang för mission förpliktar till fortsatt delaktighet med de kyrkor som uppstått ur missionsarbetet.

Gemenskapen mellan självständiga kyrkor i olika delar av världen utmanar till ömsesidighet i förbön och att dela erfarenheter och resurser.

Arbetsformer och organ

Kyrkokonferensen är Svenska Missionskyrkans högsta beslutande organ. Där möts församlingarna genom valda företrädare för att uttrycka gemenskapen i Kristus och med varandra, välja styrelse och andra organ, kalla människor till olika uppgifter, besluta om det gemensamma arbetet samt ge rekommendationer till församlingarna.

Kyrkostyrelsen skall, tillsammans med missionsföreståndaren, planera och leda Svenska Missionskyrkans arbete. Styrelsen fastställer psalmbok och kyrkohandbok. Den utser organ samt människor till de uppdrag gemenskapen behöver.

Svenska Missionskyrkans arbete bland barn och unga anförtros åt Svenska Missionskyrkans Ungdom (SMU), som arbetar utifrån bekännelsen "Jesus Kristus är Herre".

Särskilda tjänster och uppdrag

Ordination

Genom ordination av kvinnor och män till pastorer och diakoner bekräftar Svenska Missionskyrkan efter beslut av kyrkokonferensen den kallelse att vara Kristi tjänare i församlingen dessa har fått av Gud och Guds församling. Genom installation mottar den lokala församlingen pastor och diakon. I församlingsordningen beskrivs deras uppgifter närmare.

Vid ordinationen bekräftar pastorer och diakoner sin tro på Jesus Kristus och sin vilja att i sin tjänst följa Svenska Missionskyrkans gemensamma ordningar samt att arbeta för Kristi kyrkas synliga enhet och därmed förverkliga kallelsen med Kristus som förebild.

Pastor bekräftar sin vilja att som Guds ords tjänare i församling och samhälle samla och bygga upp Kristi kropp, genom Guds nåd predika Ordet och undervisa, förvalta sakramenten, utöva själavård samt leda församlingens liv i gudstjänst och mission. Pastor ger tystnadslöfte om sådant som anförtros under bikt och i enskild själavård.

Diakon bekräftar sin vilja att som Kristi tjänare i församling och samhälle förmedla Guds ord, ge gemenskap och omsorg, som uttryck för församlingens kallelse till tjänst i världen, hjälpa dem som behöver samt stå på förtrycktas sida i samhället. Diakon ger tystnadslöfte om sådant som anförtros i själavårdande samtal eller rör människors personliga förhållanden.

Pastorer och diakoner, som är ordinerade i annat kyrkosamfund, kan, sedan viljan att följa Svenska Missionskyrkans gemensamma ordningar betygats, mottagas för tjänst i Svenska Missionskyrkan genom beslut som bekräftas med handpåläggning och bön. Pastorer och diakoner, som är relaterade till annat kyrkosamfund, men med tjänst i gemensamma församlingar, delar i denna tjänst gemenskap och ansvar i Svenska Missionskyrkan i enlighet med dess konstitution.

Avskiljning till särskilt uppdrag eller för sändning

Missionsföreståndare och distriktsföreståndare väljs i enlighet med stadgar och genom beslut i kyrkokonferensen. De avskiljs, liksom övriga kallade av kyrkostyrelsen, för tjänst genom handpåläggning och bön.

Missionsföreståndaren, som är Svenska Missionskyrkans andliga ledare och främsta företrädare, skall

- svara för samordning och tillsyn i omsorg om Svenska Missionskyrkans liv och gemenskap, dess pastorer, diakoner och missionärer,
- främja förkunnelsen av Guds ord, förvaltningen av sakramenten, själavården, missionsuppdraget och utveckling av gudstjänstlivet,
- arbeta för Kristi kyrkas synliga enhet,
- vaka över att mångfald och öppenhet bidrar till gemenskapens växt och att evangelisationsuppdraget hålls levande i församlingarna,
- följa utvecklingen i Svenska Missionskyrkan, i andra kyrkosamfund samt i det omgivande samhället,
- tillsammans med kyrkostyrelsen planera och leda Svenska Missionskyrkans arbete,
- verka för Svenska Missionskyrkans närvaro i ord och handling i samhällslivet.

Distriktsföreståndaren, som är Svenska Missionskyrkans företrädare i sitt distrikt, skall i samverkan med missionsföreståndaren

- svara för samordning och tillsyn i omsorg om församlingarnas liv och gemenskap, dess pastorer, diakoner och missionärer,
- främja förkunnelsen av Guds ord, förvaltningen av sakramenten, själavården, missionsuppdraget och utveckling av gudstjänstlivet,
- arbeta för Kristi kyrkas synliga enhet enligt grundsatser och kyrkoordning,
- vaka över att mångfald och öppenhet bidrar till gemenskapens växt och att evangelisationsuppdraget hålls levande i församlingarna,

- följa utvecklingen i församlingarna samt i det omgivande samhället,
- verka för Svenska Missionskyrkans närvaro i ord och handling i samhällslivet,
- tillsammans med företrädare för distriktets församlingar planera och leda det gemensamma arbetet i distriktet.

Missionär avskiljs för sändning genom handpåläggning och bön. Vid varje förnyad arbetsperiod sänds missionsarbetare, det vill säga missionärer och de som går in i missionsuppgift för kortare tid, till sin uppgift. De tas emot av den kyrka som kallat dem till medarbetare enligt gällande samarbetsavtal, eller utför sitt sändningsuppdrag i det land dit de sänts. På samma sätt tar Svenska Missionskyrkan emot missionärer från andra kyrkor.

Församlingskonstitution

Trons grund och innehåll är en bibelteologisk inledning till församlingens konstitution, som består av Grundsatser och Kyrkoordning för Svenska Missionskyrkan, Församlingsordning, antagen av X församling den ____ och Församlingsstadgar, antagna av X församling den __.

Församlingsordning

X församling har antagit följande församlingsordning för att beskriva församlingens liv, inriktning och mål.

Församlingen

Församlingen är Guds skapelse och en gemenskap av dem som blivit lemmar i Kristi kropp genom tro. Församlingen är kallad att vara Kristi synliga kropp. Bara Gud vet vilka som i sanning tillhör Guds folk.

Församlingen är en del av Svenska Missionskyrkan och delar den församlings- och kyrkosyn som grundsatser och kyrkoordning ger uttryck för.

Församlingen som livsgemenskap uttrycks med olika bibliska bilder:

- *grenar*, som hör ihop med och hämtar sin kraft från vinstocken
- *lemmar i en och samma kropp*, där Kristus är huvudet för kyrkan
- *levande stenar* i ett husbygge, där Kristus är hörnstenen och apostlarna och profeterna grunden
- ett *Guds eget folk*, som äger medborgarskap och har sitt hem hos Gud
- de som hör till *Vägen*.

Församlingen blir synlig när människor samlas till gudstjänst kring Guds ord och sakramenten i trohet mot den apostoliska tron. Denna gemenskap är till för hela Guds värld.

Församlingen är kallad att vara ett tecken på Guds vilja om mänsklighetens kommande enhet och vill därför göra mångfalden tydlig: kvinnor, män och barn, alla med olika gåvor. Gemenskapen berikas när olika erfarenheter, skilda tolkningar av Bibeln och självständiga ställningstaganden i fråga om trons konsekvenser i livet delas i ödmjukhet, öppenhet, kärlek och omsorg. Var och en tjänar i församling och omvärld utifrån sina förutsättningar.

Centrum och kraftkälla

Jesus Kristus som korsfäst, död och uppstånden är församlingens centrum. Den lever och verkar av Guds ord, sakramenten samt gemenskapen kring Kristus, både som samlad och som utsänd i världen. Den samlade församlingen hämtar sin kraft i gudstjänsten: lovsång till Guds ära, bön, bekännelse, upprättelse, Guds ords predikan, dop och nattvard samt förbön för andra. Mötet med den Helige och gemenskapen med Guds folk sänder församlingen till vardagens gudstjänst med ord och handling bland medmänniskorna.

Uppgift

Församlingen finns i världen och för världen. Genom Guds mission, vittnesbörd, tjänst och gemenskap, uttrycker församlingen Kristi närvaro och delar människors liv på den plats där den verkar.

Församlingen lever i denna mission genom:

- *evangelisation*, att föra glädjebudet om Jesus Kristus till alla människor,
- *diakoni*, att möta alla med kärlekens handlingar
- *gemenskap*, att resa tecken på helhet i en splittrad värld, med glädje över livet och i förväntan och hopp på Guds framtid.

Församlingen är en hela livets kyrka och vill möta människors behov i alla åldrar och skilda livssituationer.

Församlingen sänds till hela skapelsen. I missionens möten med andra kyrkor, samhällen och kulturer berikas den egna förståelsen av evangeliets rikedom och mångfald. Då vidgas tro och ansvar. Församlingen vill arbeta för enhet med andra kristna på samma ort genom gemenskap i gudstjänstliv, nattvard, evangelisation och diakoni. Församlingen har del i Svenska Missionskyrkans mission över alla gränser.

Därför vill församlingen

- visa vägen till tro på Jesus Kristus och inbjuda till livsgemenskap med honom i församlingen samt dela hela kyrkans uppgift att föra evangelium till alla folk,
- leva i vardagen, i arbetsliv och samhälle, hävda allas lika värde, värna rätten och avslöja orätten, uppmuntra till delaktighet i samhället, bidra till utjämning av världens resurser samt ansvara för och förvalta Guds skapelse,
- gestalta en gemenskap, öppen för alla, samt vara försoningens redskap i omgivningen och i hela Guds värld.

Dopet in i Kristus

Dopet till Kristus är en Guds gåva som tas emot i tro. Församlingen erbjuder med sin öppenhet för Guds handlande i olika doptraditioner såväl dop av barn som dop på grund av personlig bekännelse. Den vill hjälpa människor att förnya det egna dopets gåva och löfte samt att leva i sitt dop.

Barn döps i församlingen på föräldrarnas önskan, buret av gemenskapens bekännelse. Det sker under bön och förhoppning om att barnet skall växa i tro och själv bejaka sitt barnskap hos Gud genom medlemskap i församlingen.

Barn välsignas i församlingen på föräldrarnas önskan. Det sker under bön och förhoppning om att barnet skall växa i tro och själv bejaka sitt barnskap hos Gud genom dop och bli medlem i församlingen.

Församlingen delar ansvaret med föräldrarna för barnets kristna undervisning. Många barn delar församlingens liv utan att ha anknytning till den genom familjen. Församlingen söker en levande dialog med föräldrarna.

Medlem i församlingen

Alla, som söker sig närmare Kristus i bön och samtal, i gudstjänst eller i kärlekens gärningar bland medmänniskorna, hör till församlingens gemenskap och omsorg. Alla är på väg och delar erfarenheterna av sökande, växt och upptäckt av hur Gud uppenbarar sig bland människor.

Församlingen består av dem som i tro och förväntan svarar ja på Guds inbjudan till det nya livets gemenskap. Den personliga tron kan uttryckas på olika sätt vid skilda tider och åldrar. Detta är uttryck för att det kristna livet och tron hålls samman av sitt centrum, Jesus Kristus, och inte av sina gränser.

Församlingen inbjuder som medlem var och en som vill bekänna Jesus Kristus som Herre och Frälsare. För den kristna kyrkan är dopet och tron

historiskt och ekumeniskt vägen in i församlingen. Dopet är Guds gåva, som församlingen erbjuder. Den personliga bekännelsen till Kristus är människans svar på Guds inbjudan.

Den som vill bli medlem i församlingen samtalar om tro, dop och församlingsgemenskap med församlingsföreståndaren, som för in namnet i församlingsboken och meddelar församlingen. Ny medlem hälsas i regel välkommen i församlingen i samband med gudstjänst.

Då medlem kommer med flyttningsintyg från annan församling, antecknar församlingsföreståndaren medlemskapet i församlingsboken och meddelar församlingen. Medlem som flyttar från församlingen meddelar detta till församlingsföreståndaren, som utfärdar flyttningsintyg till den nya församlingen.

Medlem som önskar utträda ur församlingen meddelar detta i samtal med församlingsföreståndaren. Församlingen kan skilja den medlem från sig som uppenbart splittrar eller skadar gemenskapen. Detta kan endast ske efter samråd med distriktsföreståndaren. Den som skilts från församlingen skall också i fortsättningen omfattas av dess förbön och omsorg.

Arbetsformer och organ

Allas tjänst

Särskild tjänst

Församlingsstadgar

X församling har antagit följande stadgar utifrån församlingsordningen för att reglera församlingens yttre former och organisation.

§ 1. X församling

A. X församling är en del av Svenska Missionskyrkan och delar den kyrko- och församlingssyn som grundsatser och kyrkoordning ger uttryck för samt de huvudlinjer som anges i Trons grund och innehåll. Församlingen tar ansvar för kyrkokonferensens beslut efter sina förutsättningar och möjligheter. I församlingsordningen beskrivs närmare församlingens mål, inriktning och liv samt de ordningar som gäller.

Bilaga 2.2

Kyrkohandbok för Missionskyrkan (utdrag)

fastställd av kyrkostyrelsen den 14 juni 2003

Vägen in i gemenskapen

Välsignelse av barn

Välsignelse av barn är en församlingsakt, som erbjuds de föräldrar som önskar att barnet självt skall ta ställning till frågan om dop senare i livet.

Innebörden är, att föräldrarna (eller andra anhöriga) i församlingens gemenskap tackar Gud för livet och för att barnen finns i Guds och i församlingens omsorg. De bär fram sitt barn för att det under bön och handpåläggning skall få ta emot Guds välsignelse. Detta hör tydligt samman med förhoppningen om en framtida personlig bekännelse, dop och medlemskap i församlingen. Förebilden för denna akt är berättelsen om hur Jesus välsignar barnen.

Det är naturligt, att välsignelse av barn äger rum i församlingens gudstjänst. Akten skall tydligt skilja sig från dopet. Så hör till exempel den vita dopdräkten och dopljuset till dopet. Vid välsignelsen har barnet vanliga kläder. Det är önskvärt, att föräldrar, andra nära anhöriga eller någon i församlingen deltar med textläsning eller förbön.

Dop

Dopet skall ske i Faderns och Sonens och den heliga Andens namn med vatten genom begjutning eller nedsänkning. I övrigt kan dopordningen varieras utifrån sammanhanget – om det äger rum i församlingens huvudgudstjänst eller som enskild akt och med hänsyn till den/ dem som döps.

Trosbekännelsen har genom hela kyrkans historia haft sin givna plats i dopgudstjänsten och betonar sambandet med den universella kyrkan i varje tid och på varje ort. I detta sammanhang hör inte egna, modernare trosformuleringar hemma. Alternativ till den apostoliska trosbekännelsen kan vara Nicenum, som också hör samman med dopet.

Om dopet äger rum på annan plats än i församlingens gudstjänst, bör förbindelsen med församlingen göras särskilt tydlig. I efterföljande gudstjänst i församlingen bör förbön ske för den/ dem som döpts. Om så är möjligt, kan till exempel dopbevis eller dopljus överlämnas då.

Dop och tro

Dopet är ett enda. Det har sin naturliga plats i församlingens huvudgudstjänst och förläggs lämpligen i gudstjänstens första del, "Guds folk tillsammans". Sambandet mellan dop/tro eller tro/dop och medlemskap i församlingen bör göras tydligt.

Då någon, som kan svara för sig själv blir döpt, utgör en personlig bekännelse till Kristus en del av dopgudstjänsten. Det är då också naturligt, att man hälsas som medlem i församlingen i samband med dopet.

Då barn döps förväntas den personliga bekännelsen komma senare och den kristna undervisningen inriktas på denna bekännelse. Församlingen har tillsammans med föräldrarna ett ansvar för den döpte, bland annat uttryckt genom barn- och ungdomsarbetet och särskilt i erbjudandet om konfirmationsundervisning. Församlingen bör söka olika former för att vara tydlig i detta ansvar. Detta kan till exempel ske genom att utse särskilda församlingsfaddrar.

Vid varje doptillfälle bekräftar församlingen som helhet sin tro och sitt medansvar för vittnesbörd och tjänst. Att tron är nödvändig för att mottaga den frälsning, som innefattas och uttrycks i dopet, erkänns av alla kyrkor. Personlig tro, som kan uttryckas på olika sätt vid skilda tider i livet, är nödvändig för ett ansvarigt medlemskap i Kristi kropp.

Trosbekännelsen i samband med dopet ger både uttryck för personlig bekännelse och den kristna kyrkans gemensamma tro. Om föräldrar önskar att deras barn skall tillhöra församlingen och församlingen har öppnat för den möjligheten, bör dopakten också innebära ett välkomnande in i församlingen.

Dopsätt och symbolhandlingar

Dopets anknytning till temat död och uppståndelse blir symboliskt tydligast genom nedsänkning av såväl barn som unga/vuxna. Den tidigare starka traditionen att sänka ned också barn kan gärna förnyas, där så är praktiskt möjligt. Man kan då antingen sänka ned barnet helt i dopvattnet en gång eller hålla det så, att huvudet är över vattnet. Vatten öses tre gånger över barnet. Barnet torkas av och kläds i dopdräkten. Korstecknet kan markeras på pannan (för tankarna), på munnen (för orden) och på hjärtat (för livet).

Frågan om nedsänkning har ibland blivit ett hinder, praktiskt eller psykologiskt, för ungas eller vuxnas vilja att ta emot dopets gåva. Därför bör också möjligheten att ta emot dopet genom begjutning framhållas för dem. Att dopet sker är viktigare än frågan om dopsätt.

Andra symboler, förutom dopvattnet, kan göra dopets innebörd tydligare:

dopljuset tänds på påskljuset eller Kristusljuset i centrum av ljusbäraren och överlämnas av församlingsfaddrar eller någon annan i församlingen. När det gäller barn kan ljuset användas på årsdagen av dopet i samband med att barnet, när det blivit lite äldre, får höra om sitt dop och hur det gick till. På samma sätt som med nattvardsgåvorna bör dopvattnet (i dopfunt) hanteras med varsamhet och respekt. Det kan hållas utanför kyrkan på särskilt utvald plats.

I själva dopakten är det önskvärt att föräldrar, andra nära anhöriga eller någon i församlingen (till exempel församlingsfadder) deltar med textläsning eller förbön. Herrens bön bör finnas med i gudstjänsten, inte nödvändigtvis i själva dopakten. Denna bör vara kort och koncentrerad.

Dubbel doppraxis

Missionskyrkan tillhör de kyrkor i världen som erbjuder föräldrarna dop av barn, alternativt välsignelse av barn i väntan på dop längre fram i livet. Med detta vill församlingen se Guds handlande i olika kristna traditioner som tecken på enheten i Kristus. Dopet är i Nya testamentet gränsöverskridande och ett tecken på enhet. I kyrkans historia har det ofta skapat gränser mellan kristna och blivit uttryck för splittring. Dubbel doppraxis framhålls därför ekumeniskt som en väg i samtal om ömsesidiga relationer mellan olika kyrkor. [- - -]

Bekräftelse av dop

Dopet hör ihop med livslång växt i Kristus. Dess gåva varar hela livet och det Gud har gett oss människor kan vi alltid återvända till. Dopet, ”portens sakrament”, behöver ständigt bekräftas, så att människor på nytt upplever sin gemenskap med Kristus, i hans död och uppståndelse. Den tydligaste bekräftelsen av detta sker i ”vägens sakrament”, nattvarden. Detta kan vara ett tillfälle, då dopbekräftelse erbjuds. De som önskar detta kan gå fram till dopfunt/dopkälla innan man tar emot nattvardsgåvorna. Frågorna ställs och pastorn kan ge korsets tecken med vattnet på pannan.

Den som är döpt som barn bekräftar sitt dop då man på grund av personlig bekännelse hälsas som medlem i församlingen, om man inte redan blivit medlem som barn. Dopet bör ha en tydlig plats i denna handling – se välkommandet av nya medlemmar.

Dopbekräftelsen har också en personlig sida. Dopet kan ha förlorat sin aktualitet. Man vill få en personlig upplevelse av sitt dop utan att underkänna det som skett. Också den som döpts i medveten ålder kan ha förlorat, men återfunnit sin kristna tro.

Det exempel på ordning som ges nedan för dopbekräftelse innehåller delar av en fullständig gudstjänst. Den kan kombineras med ytterligare moment av förbön eller förnyelse, sång, musik.

En enklare ordning kan erbjudas den som önskar bekräfta sitt dop i söndagens huvudgudstjänst. Varje gudstjänst med dop bör ha utrymme också för dopbekräftelse. Ett sådant tillfälle kan vara då inte tidigare döpta konfirmander döps. Dopbekräftelse kan också erbjudas under påsktiden eller på de söndagar då dopet aktualiseras genom söndagens tema eller texter.

Bordets gudstjänst

Som regel *leds nattvarden* av ordinerad pastor. I gemensam nattvard med till exempel Svenska kyrkan bör detta alltid vara fallet av ekumeniska skäl. Det är en lång tradition i Missionskyrkan att, när pastor saknas, någon annan i församlingen, till exempel församlingsföreståndare som inte är pastor, väljs av församlingen och avskiljs genom bön och handpåläggning för uppdraget att leda nattvarden.

Nattvardens karaktär av mångfald i enhet gör det naturligt att de som är med och delar ut gåvorna, *nattvardstjänarna*, är kvinnor och män i skilda åldrar. När många hjälper till att dela ut nattvardens bröd och vin kan pastorn bekräfta uppdraget vid nattvardsbordet till exempel med orden: *"Idag är det ert uppdrag att dela ut av brödet och vinet i församlingen. Tjäna därför Herren med glädje."*

Förbön för medarbetare

I församlingen delar alla ansvaret för gemenskapen och uppgifterna. Förutsättningarna för ansvarsuppgifter kan skifta genom livet hos den enskilde, men uppgiften bärs tillsammans. Den särskilda tjänsten, pastor och diakon, har till uppgift att "stärka allas uppdrag". Därför behöver alla omfattas av församlingens förbön genom livet, oavsett om man valts till något uppdrag eller inte. Detta bör komma till uttryck i gudstjänstens förbönstund, där olika grupper särskilt kan nämnas.

När församlingsordningen nämner förbön för dem "som väljs att tjäna och svara för församlingens helhet", är detta uttryck för hela församlingens ömsesidiga omsorg i bönen, inte att rangordna uppgifterna efter vikt. De exempel som nämns i församlingsordningen har det gemensamt, att man valts till förtroendeuppdrag som går utöver det personliga. Man representerar offentligt i sitt uppdrag församlingen som helhet inför andra, både i gudstjänstliv, församlingsledning och inför omvärlden, till exempel som SMU-ledare.

Handpåläggning och bön för *församlingsföreståndare och vice församlingsföreståndare* var väsentlig i 1800-talets församlingar. Församlingsföreståndaren skulle tjäna att leda nattvarden när det inte fanns pastor tillgänglig. Förebilden finns i Apg. 14:23, där det berättas om hur äldste insattes. *Styrelseledamöterna* delar ansvaret för församlingens ledning med församlingsföreståndaren. Förbön för dessa kan ske första gången de väljs. Valet av *barn- och ungdomsledare* ”bekräftas av församlingen”, enligt SMU:s stadgar. Med detta menas i första hand församlingens ansvar i förbön och stöd för både ungdomsråd och ledare.

Utdrag ur ordinationsakten

Missionsföreståndaren: Kyrkan är Guds folk, Kristi kropp, en gemenskap, där alla delar ansvaret i trohet mot Guds ord att lovsjunga i gudstjänsten och att vittna och tjäna i världen. Gud kallar och utrustar människor till särskilda tjänster i församlingen. Dessa tjänster utgår från allas uppdrag och hela kyrkans tro.

Därför ordineras idag till pastorer och diakoner kvinnor och män att vara Kristi tjänare för att stärka allas tjänst och värna mångfald och enhet i gemenskapen ...

Eventuellt ordinationstal, som avslutas med:

Efter beslut i kyrkokonferensen skall följande ordineras till pastorer ...

Efter beslut i kyrkokonferensen skall följande ordineras till diakoner ...

Utbildningssekreterare respektive diakonisekreterare läser namnen.

Bibelläsning

MF: *Låt oss nu höra Guds ord om tjänst i församlingen:*

Skriftläsning av några av de assisterande, 3–4 bibelord, ur givna exempel:

* Frågor och försäkran

MF: *Inför Gud och denna församling frågar jag er:*

– Vill ni här bekräfta er tro på Jesus Kristus som korsfäst, död och uppstånden?

– Vill ni ta emot uppdraget att vara pastor respektive diakon och utöva denna tjänst så att Gud blir ärad, Kristi kyrka uppbyggd och Guds vilja förverkligad i världen?

Er som ordineras till pastorer frågar jag:

– Vill ni, som Guds ords tjänare i församling och samhälle, samla och bygga upp Kristi kropp, genom Guds nåd predika Ordet och undervisa, förvalta sakramenten, utöva själavård samt leda församlingens liv i gudstjänst och mission?

– Lovar ni att inte för någon röja vad som anförtros er under bikt eller i enskild själavård?

Er som ordineras till diakoner frågar jag:

– Vill ni, som Kristi tjänare i församling och samhälle, förmedla Guds ord, ge gemenskap och omsorg som uttryck för församlingens kallelse till tjänst i världen, hjälpa dem som behöver samt stå på de förtrycktas sida i samhället?

– Vill ni iakttä er tystnadsplikt om sådant som anförtros i själavårdande samtal eller det som rör människors personliga förhållanden?

Er alla frågar jag:

– Vill ni i er tjänst följa Svenska Missionskyrkans gemensamma ordningar och arbeta för Kristi kyrkas synliga enhet?

– Vill ni i Andens kraft förverkliga er kallelse och leva så bland människor, att ni blir bärare av Guds kärlek och försoningens hemlighet?

Ordinationsbön

MF: Genom bön och handpåläggning vill vi nu ordinera er till tjänst som pastorer eller diakoner:

Gud, vår skapare. Du har gjort oss till människor med förtroende och ansvar. Du har skapat oss med olika personligheter för att vi tillsammans skall ära ditt namn och förverkliga din vilja i våra liv, bland våra medmänniskor och i hela din skapelse.

Vi ber:

F: *Hjälp oss att upptäcka och utveckla de gåvor du lagt i våra händer.*

Jesus Kristus, vår försonare. Du inbjuder människor att följa dig för att vara din kyrka i världen – tydlig, synlig och handlande. Vi tackar dig för det uppdrag vi har fått tillsammans som Guds folk. Du kallar kvinnor och män bland oss till evangeliets tjänare för att uttrycka allas uppdrag av vittnesbörd och tjänst, för att människor skall komma till tro, kyrkan förnyas och skapelsen återupprättas.

Vi ber:

F: *Hjälp dem att förkunna ditt ord och tjäna medmänniskorna.*

Heliga Ande, vår livgivare. Kom över dem som idag ordineras med din kraft och dina gåvor, så att de tillsammans med din församling kan bära ut glädjebudet i kärlek, ödmjukhet, frimodighet och tålmod.

Vi ber:

F: *Ge dem trohet, klokhet och uthållighet i omsorgen om ditt folk. Hjälp oss att ta emot dem som dina tjänare bland oss och bära dem i förtroende och i förbön*

MF: Din är all ära och härlighet, Fader, Son och helig Ande

F: *från evighet till evighet. Amen*

Herrens bön om gudstjänsten inte innehåller nattvard

Välsignelsen de assisterande tillsammans

Körsång med bön om Anden (*Veni Sancte Spiritus*, eller motsvarande)

[Eventuellt mottagande av pastor/diakon som ordinerats av annat kyrkosamfund]

MF: För tjänst i Svenska Missionskyrkan får vi också efter beslut i kyrkokonferensen, ta emot pastor ... /diakon ... som ordinerats inom ...-kyrkan/-samfundet

Inför Gud och denna församling frågar jag nu dig/er som tas emot för tjänst som pastor/diakon:

– Vill du/ni i er tjänst följa Svenska Missionskyrkans gemensamma ordningar och arbeta för Kristi kyrkas synliga enhet?

Bön

Gud, vi tackar dig för NN, att du har kallat henne/honom/dem till tjänst i Kristi kyrka. Tack för dina välsignelser som följt henne/ honom/dem i tidigare tjänst som pastor/diakon.

Nu ber vi att du genom din heliga Ande skall styrka och vägleda henne/honom/dem i tjänst i vår kyrka. Ge oss alla del av din gemenskap som Fader, Son och Ande och led oss till en allt djupare enhet i din kyrka. Amen.]

Mottagandet

De nyordinerade samt de som tagits emot för tjänst vänder sig mot församlingen.

MF: På apostoliskt vis, genom bön och handpåläggning i Guds, den treeniges, namn har dessa kvinnor och män ordinerats till pastorer och diakoner [samt tagits emot för tjänst] i Svenska Missionskyrkan. Tag emot dem som Kristi sändebud.

F: Ja, vi tar emot er som Kristi sändebud!

Utdelning av ordinationsbrev under körsång

Sändning

MF: Gå i frid och tjäna Herren med glädje.

Ordinanderna: Vi går i tjänst med Jesus Kristus som förebild.

Bilaga 3

Exempel på lokala samarbetsavtal

Bilaga 3.1

Enkelt avtal

Med utgångspunkt från den ekumeniska överenskommelsen om kyrkogemenskap mellan Svenska kyrkan och Svenska Missionskyrkan förbinder vi oss

- att dela ett gemensamt liv i gudstjänst, uppdrag och tjänst samt att be för och med varandra;
- att i ömsesidighet se medlemmarna i våra kyrkor som delar av Kristi kropp och välkomna dem att ta emot sakrament och pastorala tjänster;
- att som tecken på gemenskapen inbjuda varandra vid församlingens mottagande av kyrkoherde respektive installation av församlingsföreståndare;
- att verka för ökad samhörighet med andra församlingar på orten [inom det ekumeniska rådet].

För att utveckla denna gemenskap tillsätter de båda församlingarna ett samarbetsråd som består av kyrkoherde och församlingsföreståndare samt ytterligare två representanter för vardera församlingen.

Samarbetsrådets uppgift är att

- initiera samtal om den gemensamma uppgiften på orten
- söka områden där ett närmare samarbete skulle kunna stärka evangeliets närvaro i vittnesbörd och tjänst
- samtala om relationerna mellan församlingarna och behandla hantering av praktiska frågor som kan uppstå utifrån församlingarnas olikheter både i spiritualitet och sociokulturella skillnader
- utarbeta policy och praxis för upplåtelse av kyrkorum vid vigsel och begravning samt andra gudstjänster enligt de råd som ges i anslutning till överenskommelsen om kyrkogemenskap
- söka vägar för gemensamt gudstjänstliv och annan verksamhet
- inför varje terminsplanering i församlingarna söka efter och föreslå konkret program för ökad samverkan

- att verka för gemensamma ungdomsgudstjänster och andra aktiviteter som kan fördjupa gemenskapen bland unga människor;
- samtala om förutsättningarna för samverkan i konfirmation: gemensam information, eventuellt delar av undervisning och andra aktiviteter gemensamt
- att stimulera SMU och SKU till samplanering och fördjupad gemenskap i barn- och ungdomsarbetet utifrån de förutsättningar och ledarresurser som finns;
- relatera samarbetet mellan de två församlingarna till övriga församlingar på orten [till ortens lokala ekumeniska råd].

[Utifrån den lokala situationen kan här införas reglering av ömsesidighet i tjänst – se avtalsförslag om detta i Bilaga 3:2 på nästa sida]

En första avtalstid är [2008-10-01–2012-09-30] I god tid före denna periods utgång skall erfarenheterna utvärderas.

För X församling av Svenska kyrkan

För X missionsförsamling

Godkänt av

Domkapitlet i B stift

Kyrkostyrelsen för Svenska Missionskyrkan

Bilaga 3.2

Regelbundet gemensamt gudstjänstliv och/eller delade tjänster

Med utgångspunkt från den ekumeniska överenskommelsen om kyrkogemenskap mellan Svenska kyrkan och Svenska Missionskyrkan förbinder vi oss

- att dela ett gemensamt liv i gudstjänst, uppdrag och tjänst samt att be för och med varandra;
- att i ömsesidighet se medlemmarna i våra kyrkor som delar av Kristi kropp och välkomna dem att ta emot sakrament och pastorala tjänster;
- att som tecken på gemenskapen inbjuda varandra vid församlingens mottagande av kyrkoherde respektive installation av församlingsföreståndare;
- att verka för ökad samhörighet med andra församlingar på orten.

Grunddokument för samarbetet

Detta grunddokument beskriver mål och inriktning samt ekumeniska förutsättningar för samarbetet mellan _____ Missionsförsamling och _____ församling av Svenska kyrkan. Det skall förankras i de båda församlingarnas verksamhetsplan respektive församlingsinstruktion samt revideras efter en period av fem år. Varje år bör en uppdatering ske beträffande områden för samverkan samt för att dokumentera den praxis som utvecklas.

Utgångspunkt för Svenska kyrkan i _____ är Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära med hennes evangelisk-lutherska tradition, församlingsbegrepp och episkopala struktur.

Utgångspunkt för _____ Missionsförsamling, som är en del av trossamfundet Svenska Missionskyrkan, är de huvudlinjer i kyrkans tro som beskrivs i *Trons grund och innehåll* samt den kyrko- och församlingssyn som anges i *Grundsatserna* i Svenska Missionskyrkans konstitution.

Enhetens grund och kallelse

Jesu bön för sina lärjungar om enhet innebär, att alla kristna på samma ort förenas. De är, enligt Guds vilja och efter den gåva Gud vill ge, kallade

till gemenskap med varandra och med hela Kristi kyrka. Det ekumeniska samarbetet i _____ har formats utifrån denna kallelse och hör samman med den kristna kyrkans uppdrag i världen.

Utifrån den ekumeniska överenskommelsen om kyrkogemenskap mellan Svenska Missionskyrkan och Svenska kyrkan bekräftar _____ Missionsförsamling och _____ församling att de känner igen hos varandra den heliga Andens verk genom Guds ord, dopet, nattvarden, det allmänna prästadömet och den ordinerade tjänsten/vigningstjänsten, som Gud insatt i sin kyrka för att tjäna evangeliet. Detta innebär, att de teologiska traditioner som ligger till grund för respektive trossamfund kan befrukta varandra.

Uppgift

Båda församlingarna och deras arbete lever av Guds ord och sakrament. Samarbetet bedrivs för att gestalta och föra evangelium vidare till barn, ungdomar och vuxna samt vara ett synligt tecken på enheten i Kristi kyrka för att världen skall tro på och förstå Gud utgivande kärlek genom Jesus Kristus.

Gudstjänst

Gemensamma gudstjänster firas enligt endera kyrkans ordning eller, vid vissa tillfällen, gemensamt utformade gudstjänstordningar utifrån de olika traditionerna. När präst eller pastor ersätter varandra i tjänst är utgångspunkten att huvudgudstjänst och nattvard firas enligt värdförsamlingens ordning.

Gemensam gudstjänst med nattvard eller veckomässa leds av vigd präst och/eller ordinerad pastor. Nattvardsordning, som ansluter till en gemensam tradition i respektive kyrkas handbok kan användas. Koncelebration, där präst och pastor gemensamt uttalar instiftelseorden, bör regelbundet äga rum i det gemensamma gudstjänstlivet som en manifestation för samarbetet.

Församlingarna vill söka vägar för samverkan i regelbunden gudstjänstgemenskap [till exempel]

- sammanlysning av gudstjänsterna under [sommartid]
- en sammanlyst gudstjänst varje _____
- gemensam veckomässa som hålls i _____-kyrkan (alternerande i _____-kyrkan och _____-kyrkan)
- genom ömsesidig hjälp i olika former under semestertid eller till exempel vid vakanser eller sjukdom

Församlingarna samverkar i konfirmationsarbetet med

- gemensam inbjudan och information till skolorna där de båda kyrkans konfirmationsundervisning presenteras med de skillnader i innebörd som finns
- samarbete i delar av undervisningen, både när det gäller bibelkunskap livsfrågor samt trons innehåll och likheter/skillnader i församlingssyn
- gemensamt weekendläger (eller liknade exempel) mellan de båda konfirmandgrupperna
- gemensam undervisning och konfirmation. Vid gemensam konfirmationsakt förutsätts att alla konfirmander är döpta

Utbytbarhet i tjänst

Präster, pastorer och diakoner i våra församlingar är behöriga att för i detta avtal angiven tid utöva uppdraget som präst eller diakon i de båda församlingarna.

Behörigheten utfärdas individuellt av domkapitlet *för nedan angivna pastorer i Missionskyrkan* och innebär att dessa kan utföra kyrkliga handlingar i Svenska kyrkans ordning. Vid nya pastorers tillträde söks behörighet hos domkapitlet för dessa.

Missionskyrkan förklarar *nedan angivna präster* behöriga att utföra kyrkliga handlingar enligt Svenska Missionskyrkans ordning.

Kyrkliga handlingar som utförs enligt den andra kyrkans ordning får inte vara av sådan karaktär att den står i strid mot de ordningar eller den tro, bekännelse och lära som gäller för präst/pastor i den egna kyrkan.

Båda församlingarnas diakoner har inom ramen för detta avtal utbytbarhet i tjänst så att de kan ersätta varandra i respektive uppgifter.

Samarbetsråd

För att utveckla denna gemenskap tillsätter de båda församlingarna ett samarbetsråd som består av kyrkoherde [distriktspräst] och församlingsföreståndare samt ytterligare två representanter för vardera församlingen.

Samarbetsrådets uppgift är att [till exempel]

- initiera samtal om den gemensamma uppgiften på orten
- söka områden ett närmare samarbete skulle kunna stärka evangeliets närvaro i vittnesbörd och tjänst

- samtala om relationerna mellan församlingarna och behandla hantering av praktiska frågor som kan uppstå utifrån församlingarnas olikheter både i spiritualitet och sociokulturella skillnader
- utarbeta policy och praxis för upplåtelse av kyrkorum vid vigsel och begravning samt andra gudstjänster enligt de råd som ges i anslutning till överenskommelsen om kyrkogemenskap mellan våra kyrkor
- söka vägar för gemensamt gudstjänstliv och annan verksamhet
- inför varje terminsplanering i församlingarna söka efter och föreslå konkret program för ökad samverkan
- samtala om förutsättningarna för samverkan i konfirmation: gemensam information, eventuellt delar av undervisning och andra aktiviteter gemensamt
- att verka för gemensamma ungdomsgudstjänster och andra aktiviteter som kan fördjupa gemenskapen bland unga människor
- att stimulera SMU och SKU till samplanering och fördjupad gemenskap i barn- och ungdomsarbetet utifrån de förutsättningar och ledarresurser som finns
- relatera samarbetet mellan de två församlingarna till övriga församlingar på orten (till ortens lokala ekumeniska råd)

En första avtalstid är [2008-01-01–2012-12-31] I god tid före denna periods utgång skall erfarenheterna utvärderas.

För X församling av Svenska kyrkan

För X missionsförsamling

Godkänt av

Domkapitlet i B stift

Kyrkostyrelsen för Svenska Missionskyrkan

Bilaga 3.3

Samarbetskyrka – grunddokument och avtal

mellan Missionsförsamlingen i Eboda och Estads församling av Svenska kyrkan

[Detta exempel utgår från maximalt samarbete i gemensamt kyrkorum och gemensamma övriga lokaler. Det är hämtat från erfarenheter i en stadsdel – Eboda – där Missionsförsamlingen äger en kyrka och Svenska kyrkan i E-stad, beslutat förlägga sitt stadsdelsarbete till denna.

Om fler parter ingår i samarbetet, till exempel kommunen, EFS-förening eller annan församling behöver dokumentet justeras på ett flertal punkter. I många fall gäller att avtalet skall skrivas med samfällighet i Svenska kyrkan i stället för församlingen. Här behöver också justeringar göras.

Beträffande andra variationer i den lokala situationen – se de resonemang som förs i kapitel 11]

Grunddokumentet beskriver mål och inriktning samt ekumeniska förutsättningar för samarbetet i *Framtidsbykyrkan i Eboda*.

1. Två församlingar – ett arbete

Utgångspunkt för Svenska kyrkan i Estad är Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära med hennes evangelisk-lutherska tradition, territoriella församlingsbegrepp och episkopala struktur.

Utgångspunkt för Eboda Missionsförsamling, som är en del av trossamfundet Svenska Missionskyrkan, är de huvudlinjer i kyrkans tro som beskrivs i *Trons grund och innehåll* samt den kyrko- och församlingssyn som anges i *Grundsatserna* i Svenska Missionskyrkans konstitution.

Samarbetet bedrivs genom den ideella föreningen *Framtidsbykyrkan*. De yttre juridiska formerna regleras genom stadgar, som gäller tillsammans med detta grunddokument.

Svenska kyrkan i Estad och Eboda Missionsförsamling har gemensamt ansvar för *Framtidsbykyrkan*.

Ansvaret utövas genom att de båda församlingarna ställer lokaler och personella resurser till *Kyrkan i Ebodas* förfogande och genom övrigt ansvarstagande enligt stadgarna för *Kyrkan i Eboda*. Svenska kyrkan i Estad är permanent hyresgäst hos Eboda Missionsförsamling.

2. Enhetens grund och kallelse

Jesu bön för sina lärjungar om enhet innebär, att alla kristna på samma ort förenas. De är, enligt Guds vilja och efter den gåva Gud vill ge, kallade till gemenskap med varandra och med hela Kristi kyrka. Det ekumeniska samarbetet i *Framtidsbykyrkan* har formats utifrån denna kallelse och hör samman med den kristna kyrkans uppdrag i världen.

Utifrån den ekumeniska överenskommelsen om kyrkogemenskap mellan Svenska Missionskyrkan och Svenska kyrkan bekräftar Eboda Missionsförsamling och Estads församling att de känner igen hos varandra den heliga Andens verkan genom Guds ord, dopet, nattvarden, det allmänna prästadömet och den ordinarie tjänsten/ vigningstjänsten, som Gud insatt i sin kyrka för att tjäna evangeliet. Detta innebär, att de teologiska traditioner som ligger till grund för respektive trossamfund kan befrukta varandra.

3. Uppgift

Verksamheten i *Framtidsbykyrkan* lever av Guds ord och sakrament. All verksamhet bedrivs för att gestalta och föra evangelium vidare till barn, ungdomar och vuxna.

Framtidsbykyrkan upprätthåller nära relation till såväl Svenska kyrkan i Estad som till geografiskt närliggande missionsförsamlingar.

Genom arbetet uttrycks målet, att *Framtidsbykyrkan* skall vara en mötesplats för alla kristna och därmed bli ett tecken på kristen tro i sin omgivning. Genom vittnesbörd, tjänst och gemenskap vill *Framtidsbykyrkan*:

- visa väg till personlig tro på Jesus Kristus, fördjupa trons liv och växt samt dela hela kyrkans uppgift att föra evangelium till alla folk, men med ett speciellt ansvar i närområdet
- genom diakoni möta alla människor med kärlekens gärningar samt uppmuntra till delaktighet i samhället
- gestalta en gemenskap, en mötesplats, öppen för alla, och resa tecken på enhet i en splittrad värld
- erbjuda och inspirera till gudstjänster och möten av olika slag, både enskilt och i grupp

4. Gudstjänst – Ordet och sakramenten

Gudstjänstlivet är centrum för gemenskapen i *Framtidsbykyrkan*.

Gudstjänster firas enligt gemensamt utformade gudstjänstordningar utifrån de olika traditionerna. Regelbunden medverkan från båda kyrkosamfundens sida är viktig för att understryka den ekumeniska

karaktären av gudstjänstlivet. Lekmannamedverkan eftersträvas, såväl i planering som i förkunnelse och i övriga moment i gudstjänsten.

Med dop avses dop till Kristus i Faderns och Sonens och den heliga Andens namn. Dop förrättas av präst/pastor enligt Svenska kyrkans eller Svenska Missionskyrkans ordning. Handling som kan tolkas som omdop förekommer inte. Barnvälsignelse kan äga rum enligt Missionskyrkans ordning. Vid konfirmandarbete deltar endast döpta i den avslutande konfirmationsakten.

Nattvard leds av vigd präst och/eller ordinerad pastor. Nattvardsordning, som ansluter till en gemensam tradition i respektive kyrkas handbok används. Koncelebration, där präst och pastor gemensamt uttalar instiftelseorden, bör regelbundet äga rum som en manifestation för samarbetet.

5. Utbytbarhet i tjänst

Präster, pastorer och diakoner i våra församlingar är behöriga att för i detta avtal angiven tid utöva uppdraget som präst eller diakon i de båda församlingarna.

Behörigheten utfärdas individuellt av domkapitlet *för nedan angivna pastorer i Missionskyrkan* och innebär att dessa kan utföra kyrkliga handlingar i Svenska kyrkans ordning. Vid nya pastorers tillträde söks behörighet hos domkapitlet för dessa.

Missionskyrkan förklarar *nedan angivna präster* behöriga att utföra kyrkliga handlingar enligt Svenska Missionskyrkans ordning.

Kyrkliga handlingar som utförs enligt den andra kyrkans ordning får inte vara av sådan karaktär att den står i strid med tro, bekännelse och lära respektive de ordningar som gäller för präst/pastor i den egna kyrkan.

Båda församlingarnas diakoner har inom ramen för detta avtal utbytbarhet i tjänst så att de kan ersätta varandra i respektive uppgifter.

6. Övrig verksamhet

Framtidsbykyrkan erbjuder undervisning i kristen tro till stöd för trons växt, vägval och mognad. Särskilt ansvar ägnas åt dem som döpts eller välsignats samt för alla som finns med i *Kyrkan i Ebodas* närhet, gemenskap och omsorg.

Framtidsbykyrkan bedriver barn- och ungdomsarbete. Eboda Missionsförsamling har relationer till Svenska Missionskyrkans Ungdom (SMU) och bedriver genom SMU i Estad till exempel scoutarbete och tonårsverksamhet. Estads församling kan bedriva barn- och ungdomsarbete som är anslutet till Svenska kyrkans Unga (SKU).

Diakoni är en del av den kristna församlingens liv och mission.

Framtidsbykyrkan vill tjäna medmänniskor i hem och grannskap, i arbetsliv och samhälle. Omsorg och tjänst bland medmänniskorna och i samhället hålls levande både i gudstjänstlivet och i människors vardag.

Framtidsbykyrkan vill samverka med enskilda, föreningar, organisationer samt människor med olika trostolkningar i området.

7. Mission i andra länder – internationellt arbete

Framtidsbykyrkan vill, såväl genom gudstjänstliv som genom programverksamhet, stimulera till engagemang för mission i andra länder. Detta sker genom Missionskyrkans i Sverige samarbete med systerkyrkor och Internationella kommitténs arbete i Svenska kyrkan i Estad.

Den ideella föreningen Framtidsbykyrkan [exempel]

Eboda Missionsförsamling samt Estads församling utgör tillsammans grund för medlemskap i *Framtidsbykyrkan*. Församlingarna delegerar ansvar för verksamhet och ekonomi till föreningen *Framtidsbykyrkan*.

Stadgar för Framtidsbykyrkan fastställs tillsammans av Svenska kyrkan i Estad och Eboda Missionsförsamling. Genom stadgarna regleras samarbetet mellan Svenska kyrkan i Estad och Eboda Missionsförsamling.

För verksamheten ansvarar ett representantskap som utsetts med lika antal av Svenska kyrkan i Estad och Eboda Missionsförsamling.

Verksamheten leds av ett verksamhetsråd som utses med lika antal av Svenska kyrkan i Estad och Eboda Missionsförsamling och i övrigt av representantskapet.

Pastor/präst, diakon samt övriga anställda

Eboda Missionsförsamling tillsätter, finansierar och har arbetsgivaransvar och arbetsmiljöansvar för pastor [och diakon].

Svenska Kyrkan i Estad tillsätter, finansierar och har arbetsgivaransvar och arbetsmiljöansvar för präst [och diakon].

Framtidsbykyrkan tillsätter, finansierar och har arbetsgivar- och arbetsmiljöansvar för övriga anställda. *Framtidsbykyrkan* ansvarar också för hur arbetsledningen organiseras.

Pastor/präst eller diakon är i övrigt relaterade till gällande ordningar i sina respektive kyrkor såväl när det gäller tillsyn samt avtals- och utbildningsfrågor.

Pastor/präst, diakon samt övriga anställda som tjänstgör i *Framtidsbykyrkan* skall ha kännedom om Svenska kyrkan samt Svenska Missionskyrkan och bejaka den ekumeniska anda som präglar detta dokument. I arbetsinstruktioner liksom vid introduktion och fortbildning i tjänsten skall samarbetsituationen framhållas.

Ekonomi

Framtidsbykyrkan finansieras av egna kollekter samt av anslag med lika delar från Svenska kyrkan i Estad och Eboda Missionsförsamling.

Lokalerna och en präst/pastor [diakon/er] från vardera Svenska kyrkan i Estad och Eboda Missionsförsamling ställs till *Kyrkan i Ebodas* förfogande direkt av moderförsamlingarna.

- Svenska kyrkan i Estad och Eboda Missionsförsamling beslutar gemensamt efter förslag från *Framtidskyrkan* om årliga budgetramar och fördelning av kollekter.
- Svenska kyrkan i Estad och Eboda Missionsförsamling utser var sin revisor att granska ekonomisk redovisning och förvaltning.

Giltighet och uppsägning

Ändring eller uppsägning av detta grunddokument regleras i *Framtidsbykyrkans* stadgar. Ändringar som rör relationerna till Svenska Missionskyrkan skall godkännas av Kyrkostyrelsen för Svenska Missionskyrkan. Ändringar som rör relationerna till Svenska kyrkan skall godkännas av Estads församling och av domkapitlet i A stift av Svenska kyrkan. Det skall också integreras i församlingsinstruktion respektive verksamhetsplan.

Grunddokumentet är antaget av:

Estads församling av Svenska kyrkan

Eboda Missionsförsamling

Grunddokumentet är godkänt av:

Domkapitlet i A stift

Kyrkostyrelsen för Svenska Missionskyrkan

Exempel på stadgar

(Detta exempel är hämtat från Föreningen Enebykyrkan i Danderyd)

Stadgar för den ideella föreningen Kyrkan i Enebyberg

§ 1 Föreningen Kyrkan i Enebyberg

- 1.1 Föreningen *Kyrkan i Enebyberg* är ett ekumeniskt arbetsorgan mellan Enebykyrkans församling, som utgör en del av trossamfundet Svenska Missionskyrkan och Svenska kyrkan i Danderyd och har sin huvudsakliga verksamhet i Enebyberg.
- 1.2 Jesu bön för sina lärjungar om enhet (Joh 17:21) innebär, att alla kristna på samma ort förenas. De är, enligt Guds vilja och efter den gåva Gud vill ge, kallade till gemenskap med varandra och med hela Kristi kyrka. Det ekumeniska samarbetet i *Kyrkan i Enebyberg* har formats utifrån denna kallelse och hör samman med den kristna kyrkans uppdrag i världen.

§ 2 Uppgift

- 2.1 Utgångspunkt, uppgift och ekumeniskt arbetssätt för föreningen *Kyrkan i Enebyberg* beskrivs i *Grunddokument för Kyrkan i Enebyberg* som gäller tillsammans med dessa stadgar.
- 2.2 Enebykyrkans församling och Svenska kyrkan i Danderyd har enligt förutsättningar som uttrycks i Grunddokumentet och dessa stadgar delegerat ansvar för verksamhet och ekonomi till *Kyrkan i Enebyberg*.
- 2.3 Genom dessa stadgar och Grunddokumentet regleras samarbetet mellan Enebykyrkan och Svenska kyrkan i Danderyd

§ 3 Representantskap

- 3.1 Representantskapet består av 20 medlemmar utsedda av Enebykyrkans församling och 20 medlemmar utsedda av Svenska kyrkan i Danderyd. Bland representantskapets ledamöter utser församlingarna ordförande och vice ordförande. Ordförande och vice ordförande skall komma från olika församlingar.
- 3.2 Medlemmarna utses på två år så att halva representantskapet årligen omväljs
- 3.3 Representantskapet är *Kyrkan i Enebybergs* beslutande organ.

- 3.4 Varje medlem har en röst.
- 3.5 Representantskapets sammanträden är offentliga. Människor verksamma i *Kyrkan i Enebyberg* har yttranderätt. Rösträtt i *Kyrkan i Enebyberg* har endast representantskapets medlemmar.
- 3.6 Representantskapet sammankallas av samarbetsrådet i *Kyrkan i Enebyberg* eller då någon av församlingarna eller någon av revisorerna begär detta. Det sker på tid som samarbetsrådet beslutar. Kallelse sker genom pålysning i gudstjänst samt skriftligt till medlemmarna senast två veckor före, varvid huvudärendet skall anges.
- 3.7 Representantskapet fattar beslut med enkel majoritet. Vid lika röstetal gäller den mening som ordförande biträder, utom vid val, då frågan avgörs genom lottning.

§ 4 Årsmöte

- 4.1 Representantskapet skall hålla årsmöte före februari månads utgång på tid som samarbetsrådet bestämmer. Till årsmöte kallas minst en månad innan mötet hålls.
- 4.2 Förslag från valberedningen skall kungöras före årsmötet.
- 4.3 Motion till årsmötet skall lämnas till samarbetsrådet minst sex veckor före mötet.
- 4.4 Vid årsmöte skall följande ärenden behandlas:
 1. Val av ordförande, vice ordförande, och sekreterare för årsmötet.
 2. Val av två justerare att jämte ordföranden justera årsmötets protokoll.
 3. Dagordning.
 4. Mötets stadgeenliga utlysning.
 5. Föredragning av verksamhetsberättelse samt årsredovisning för föregående verksamhetsår.
 6. Revisorernas berättelse.
 7. Fastställande av resultaträkning och balansräkning samt förslag till disposition av resultatet.
 8. Ansvarsfrihet för samarbetsrådets ledamöter.
 9. Anmälan av ordförande och vice ordförande samt fyra ledamöter i samarbetsrådet som utsetts av respektive församling.
 10. Val av fyra ledamöter i samarbetsrådet.
 11. Anmälan om revisorer, och ersättare för dessa, som utsetts av respektive församling.

12. Val av övriga funktionärer/ledare.
13. Anmälan av SMU i Danderyd-Täby val till ungdomsråd och ledare.
14. Anmälan av SKU:s val till ungdomsråd och ledare.
15. Beslut om budget och verksamhetsplan för innevarande verksamhetsår.
16. Val av valberedning
17. Stadgeenligt väckta motioner.

§ 5. Samarbetsråd

- 5.1 Samarbetsrådet har att, tillsammans med pastor/präst, leda och ansvara för *Kyrkan i Enebybergs* verksamhet i enlighet med grunddokument, stadgar och representantskapets beslut.
- 5.2 Samarbetsrådet består av ordförande och vice ordförande samt fyra ledamöter som utses av Enebykyrkans församling och Svenska kyrkan i Danderyd med häften vardera, samt fyra ledamöter som utses av representantskapet. Ledamöterna utses på två år. Ordförandeposten och vice ordförandeposten skall komma från olika församlingar.
- 5.3. Enebykyrkans pastor/präst, en representant för SMU i Danderyd-Täby, utsedd av ungdomsrådet, en representant för Danderyds församlings ungdomssektion samt kyrkoherden i Svenska kyrkan i Danderyd eller den hon/han utser, har rätt att delta i samarbetsrådets överläggningar och få sin särskilda mening antecknad till protokollet.
- 5.4. Samarbetsrådet utser inom sig sekreterare, kassör och de övriga funktionärer som kan behövas. Samarbetsrådet har rätt att delegera beslut till utskott.
- 5.5. I samarbetsrådets uppgifter ingår att
 - tillsammans med pastor/präst planera och leda *Kyrkan i Enebybergs* arbete,
 - bereda och verkställa representantskapets beslut, utom vad gäller val vid årsmöte,
 - ansvara för föreningens ekonomiska förvaltning
 - bereda kallelse av pastor/präst, diakon och övriga tjänster i *Kyrkan i Enebyberg*, som inte utses direkt av moderförsamlingarna enligt Grunddokumentet.
 - ha arbetsgivaransvar i enlighet med vad som sägs i Grunddokumentet.

- senast under november året innan lämna förslag om fördelning av kollekter och
 - om budgetramar och anslag för kommande år till Enebykyrkans församling och Svenska kyrkan i Danderyd.
- 5.6. Samarbetsrådet får inte utan beslut i representantskapet uppta lån eller på annat sätt iklåda *Kyrkan i Enebyberg* ekonomiskt åtagande av större omfattning.
- 5.7. Riktlinjer beträffande upplåtelse av kyrkorum fastställs av samarbetsrådet, pastor och präst tillsammans
- 5.8. Samarbetsrådet eller den/ de samarbetsrådet utser har rätt att teckna *Föreningen Kyrkan i Enebybergs* firma.
- 5.9. Samarbetsrådet sammanträder på kallelse av ordföranden eller då pastor/präst eller minst en tredjedel av samarbetsrådets ledamöter begär det. Samarbetsrådet är beslutsförmågt då mer än halva antalet ledamöter är närvarande. Beslut fattas i öppen omröstning, utom då ledamotet begär slutet omröstning för viss fråga. Vid lika röstetal gäller den mening som ordföranden biträder utom vid val, då frågan avgörs genom lottning.

§ 6 Kyrkan i Enebybergs pastor/präst

- 6.1 Den präst och den pastor som är anställd av Svenska kyrkan i Danderyd och Enebykyrkans församling för tjänst i *Kyrkan i Enebyberg* är likställda andliga ledare.
- 6.2 *Kyrkan i Enebybergs* pastor och präst skall tillsammans med samarbetsrådet planera och leda verksamheten i enlighet med grunddokument, stadgar samt representantskapets beslut.

§ 7 Valberedning

- 7.1. Valberedningen skall förbereda val av funktionärer vid årsmötet, val av fyra ledamöter i samarbetsrådet samt övriga val till tjänster och uppdrag efter de behov som finns.
- 7.2. Medlemmarna i representantskapet kan föreslå kandidater till samarbetsrådet och andra uppdrag. Sådant förslag skall, då det gäller nominering till samarbetsrådet, lämnas till valberedningen senast två veckor före det möte då valet skall ske.

§ 8 Räkenskaper och revision

- 8.1 *Kyrkan i Enebybergs* räkenskapsår sammanfaller med kalenderår.
- 8.2. Räkenskaper och förvaltning skall granskas av två revisorer som utses med en vardera av Enebykyrkans församling och Svenska kyrkan i Danderyd.
- 8.3. Vid representantskapets och samarbetsrådets sammanträden förs protokoll som justeras av mötets ordförande och särskilt utsedd justerare.

§ 9 Barn- och ungdomsarbete

Arbetet bland barn och ungdom bedrivs av Ungdomsrådet genom SMU i Danderyd-Täby och ungdomssektionen i Danderyds församling i enlighet med särskilda stadgar och/eller beslut av representantskapet

§ 10 Ändring av grunddokument och stadgar

- 10.1 Ändring av stadgar och grunddokument kan ske genom samstämmiga beslut av två på varandra följandemöten med representantskapet, varav ett årsmöte. Sådant beslut skall fattas med $\frac{2}{3}$ majoritet vid båda beslutstillfällena. Mellan besluten skall en tid av minst två månader förflyta.
- 10.2 Förslag om ändring av grunddokument och stadgar skall inlämnas till samarbetsrådet minst två månader före representantskapsmöte. Samarbetsrådet skall, med eget yttrande, överlämna förslaget senast fyra veckor före till representantskapet.
- 10.3 Ändring av grunddokument eller stadgar fastställs av Enebykyrkans församling och Svenska kyrkan i Danderyd.
- 10.4 Sådan ändring av grunddokument och stadgar som berör relationerna till Svenska kyrkan eller Svenska Missionskyrkan samt stadgarnas §§ 10 och 11 skall, för att vara giltiga, godkännas av kyrkostyrelsen för Svenska Missionskyrkan samt Svenska kyrkan i Danderyd. Samråd skall dessförinnan ha skett med Domkapitlet i Stockholms stift.

§ 11 Upplösning av ideella föreningen Kyrkan i Enebyberg

- 11.1 Upplösning av föreningen *Kyrkan i Enebyberg* föregås av att Enebykyrkans församling eller Svenska kyrkan i Danderyd säger upp samarbetet minst ett år i förväg. För upplösning av föreningen *Kyrkan i Enebyberg* krävs samstämmiga beslut vid två på varandra följande mö-

ten med representantskapet, varav ett årsmöte. Mellan mötena skall minst sex månader förflyta. Sådant beslut skall fattas med $\frac{2}{3}$ majoritet vid båda beslutstillfällena.

Alt.

Om upplösning av Föreningen *Kyrkan i Enebyberg* beslutar Enebykyrkans församling och/eller Svenska kyrkan i Danderyd efter att uppsägning av någon av församlingarna skett minst ett år i förväg.

Stadgarna är antagna av:

Svenska kyrkan i Danderyd Enebyberg den

Enebykyrkans församling Enebyberg den

Stadgarna är godkända av:

Svenska kyrkan i Danderyd

– efter samråd med Domkapitlet i Stockholms stift

Kyrkostyrelsen för Svenska Missionskyrkan

Bilaga 3.4

Samarbetsavtal för ett område

stad, kommun, kyrklig samfällighet ...

(se vidare kapitel II, avsnittet ”Med vem skrivs lokalt samarbetsavtal?”, sid. 109)

Med utgångspunkt från den ekumeniska överenskommelsen om kyrkogemenskap mellan Svenska kyrkan och Svenska Missionskyrkan förbinder vi oss:

- att dela ett gemensamt liv i gudstjänst, uppdrag och tjänst samt att be för och med varandra;
- att i ömsesidighet se medlemmarna i våra kyrkor som delar av Kristi kropp och välkomna dem att ta emot sakrament och pastorala tjänster;
- att som tecken på gemenskapen inbjuda varandra vid församlingens mottagande av kyrkoherde respektive installation av församlingsföreståndare;
- att verka för ökad samhörighet med andra församlingar på orten [inom det ekumeniska rådet].

Gemensamma gudstjänster firas _____ (*Exempel på konkretisering*)

Svenska Missionskyrkans och Svenska kyrkans gudstjänster sammanlyses till någon av stadens kyrkor och firas som denna dags huvudgudstjänst. Vi vill uppmuntra ytterligare initiativ till gemensamma gudstjänster under året.

Präster, pastorer, diakoner och övriga intresserade medarbetare möts en gång per halvår för att:

- samtala om den gemensamma uppgiften på orten,
- söka områden där ett närmare samarbete skulle kunna stärka evangeliets närvaro i vittnesbörd och tjänst,
- behandla relationerna mellan församlingarna och hantering av praktiska frågor som kan uppstå utifrån församlingarnas olikheter både i spiritualitet och sociokulturella skillnader
- utarbeta policy och praxis för upplåtelse av kyrkorum vid vigsel och begravning samt andra gudstjänster enligt de råd som ges i anslutning till överenskommelsen mellan våra kyrkor

- Representanter för styrelser och råd träffas minst en gång per år för överläggningar. Vid dessa tillfällen utvärderas och dokumenteras det fortgående samarbetet. Initiativet till denna samling tar församlingarna enligt följande ordning

För att utveckla denna gemenskap upprättas lokala samarbetsavtal mellan _____ och _____ församlingar
_____ och _____ församlingar
_____ och _____ församlingar

I dessa avtal beskrivs de gemensamma uppgifter som respektive samarbetsråd mellan församlingarna har att utveckla.

En första avtalstid är [2008-10-01-2012-09-30] I god tid före denna periods utgång skall erfarenheterna utvärderas.

För _____ kyrkliga samfällighet / församlingar av Svenska kyrkan

För _____ (följande) missionsförsamlingar:

Godkänt av

Domkapitlet i B stift

Kyrkostyrelsen för Svenska Missionskyrkan

Bilaga 4

Ekumenisk högtidsmessa

med anledning av överenskommelsen

mellan Svenska kyrkan och Svenska Missionskyrkan

Samling

* Procession

Ingångspsalm¹

Ingångsord²

Kyrie – bekännelsebön³

Förlåtelsens ord

* Gloria

* Lovpsalm⁴

Överenskommelsen proklameras⁵

Ordet

Enhetsbönen⁶

Psalm⁷

-
- 1 till exempel 62:1–2, 5 *Än finns det en värld* – psalmtipsen är bara en utgångspunkt för lokala överväganden och kyrkoårstemat
 - 2 växelvis liturg – församling? Psaltaren 100 textförslag, se not 1 om psalmförslag
 - 3 Tre partier om splittringens synd, interfolierad av Kyrie – förutom tillgängliga ”vanliga” exempel finns till exempel varianter i Taizétraditionen, andra nyare exempel – se bland annat PoS 862–863. Se också nedan, exemplet från den nationella högtidsmässan i Uppsala,
 - 4 331:1–2, 5 *Ljus som liv åt världen gav, halleluja* (PoS 338) – se not 1
 - 5 Läsning av beslutsdokumentet – två läsare som växlar om, *obs redigering* av till exempel ”Vi rekommenderar lokala församlingar där förutsättningar finns...” > ”vi uppmanas av våra kyrkor ...”
 - 6 Bönen ur dokumentet – eventuellt växelvis med församlingen eller gemensam bön
 - 7 Psalm 60 *En fader oss förenar*

Textläsningar: GT, Epistel, Evangelium ⁸

Kör eller musik

Predikan – Beredelseord

* Credo – Nicenska trosbekännelsen ⁹

Orgelmusik el. körsång

Bordet

Tillredelse ¹⁰

* Lovsägelsen – sanctus

Nattvardsbön ¹¹

Brödbrytandet ¹²

* Pax

* Agnus Dei

Kommunionen ¹³

Tackbön

Kör eller musik

8 Beroende av dag i kyrkoåret om detta utgör huvudgudstjänst – annars till exempel GT Psalt. 100, *Evangelium* Joh. 17:11, 17–23, *Epistel* Efes. 4:1–4

9 Nya ekumeniska översättningen?

10 Psalm 71 ”Som spridda sädeskornen”

11 Kyrkohandbok för Missionskyrkans (KHB), alt B; jfr Den svenska kyrkohandboken (DSK), nattvardsbön C – obs språkredigering jämförd med DSK: Herre, vår Gud, sänd din Ande > Livets Gud... Koncelebration: Präst/pastor läser växelvis varsitt parti av nattvardsbönen. Om präst till exempel haft prefationen kan pastor fortsätta med Välsignad är du...; präst: Den natten... Pastor: Livets Gud

12 Bägaren som vi välsignar.. brödet som vi bryter KHB s. 42 En säger orden om brödet, den andre bryter det – en ord om bägaren, den andre höjer den

13 Nattvardsutdelare i par med en från vardera kyrkan

Sändning

Förbön för hela kyrkans och världens enhet

– Bröd och tjänst ¹⁴

Inbjudan till efterföljelse – Enhetsljuset ¹⁵

Psalm ¹⁶

* Välsignelsen ¹⁷

* Postludium – Utgångsprocession med ljuständning

14 Representanter för andra församlingar på orten? Tredelad bön kan till exempel interfolieras av *Herre, hör vi vår bön*

15 Sändningsord som alluderar på ”Jag är världens ljus”, ”Livet var människornas ljus”, ”Ni är världens ljus”. Olika former för ljuständning av samtliga deltagare kan övervägas.

16 Psalm 60 – *Kristus är världens ljus*

17 Aronitiska välsignelsen tillsammans av präst/pastor om detta känns naturligt

Kyrie

vid högtidsmessa i Uppsala Domkyrka 2 december 2006

Herre, vår historia berättar om en annan tid och andra förhållanden då din kyrka splittrades i vårt land. Vänskap vändes till främlingsskap, gemenskap till söndring, omsorg om varandra till misstro.

Vi bär inför dig splittringens synd, hur vår ärliga kamp för trohet mot ditt evangelium hindrade oss att leva ut den enhet din Son bad om. Hur så mycket mänskligt skymde det uppdrag du lagt i våra händer.

Herre förbarma dig

Kristus, ur evangeliets utmaning, från visionen av nya möjligheter kommer vittnesbördet till oss om revirtänkande och självhävdelse. Om hur vi reser murar, misstänkliggör och skyggar för varandra.

Förlåt oss när vi undergräver enheten. Hjälp oss bryta med vår rädsla så att vi vågar se på varandra med tillitens och kärlekens ögon.

Kristus förbarma dig

Herre, när vi idag kommer inför ditt ansikte gör vi det i smärta över ängslans och misstrons tankar som ofta präglat vårt liv tillsammans. Vi ber dig: Övrraska oss i trygghetens vanor. Bind oss till dig och vid varandra med enhetens fasta och oupplösliga band.

Du känner vår skuld och ser vår längtan efter djupare enhet. Vi överlämnar oss själva och vår gemenskap till Dig – med all vår brustenhets och oförsonlighet – för att i den enhet som är av Dig tillsammans verka för skapelsens förnyelse.

Herre förbarma dig

Svenska
Missionskyrkan

Box 6302
113 81 Stockholm
08-674 07 00
info@missionskyrkan.se
www.missionskyrkan.se

Svenska kyrkan

751 70 Uppsala
018-16 95 00
info@svenskakyrkan.se
www.svenskakyrkan.se